2016

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

2016

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Το συνέδριο διοργανώνεται με πρωτοβουλία του περιοδικού φιλοσοφίας και ιστορίας της επιστήμης *Γκαβαγκάι*, του περιοδικού *Απόπειρες Φιλοσοφίας*, του περιοδικού *Το Καλειδοσκόπιο*, και φοιτητών και φοιτητριών του τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστήμιου Κρήτης και του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστήμιου Αθηνών. Το συνέδριο διεξήχθη στις 16, 17 και 18 Δεκεμβρίου 2016 στο Κτήριο Αβέρωφ της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Δήμητρα Αλεξανδράκου
Δημήτρης Γιαγκίνης
Κώστας Δημολίτσας
Αναστασία Κιούκα
Γιώργος Μητσοστέργιος
Μαίρη Μπαλωμενάκη
Αλέξιος Μπρεγιέ-Σταματιάδης
Ελένη Παναγιωτοπούλου
Βασιλική Πολυκάρπου
Μαρία Νικολίνα Σμυρνάκη
Γιάννης Τουρνικιώτης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αριστείδης Αραγεώργης
Μαρία Βενιέρη
Στέλιος Βιρβιδάκης
Παναγιώτης Θανασάς
Μίλτος Θεοδοσίου
Γιάννα Κατσιαμπούρα
Βάσια Λέκκα
Γκόλφω Μαγγίνη
Φιλήμων Παιονίδης
Κωνσταντίνος Σκορδούλης
Στασινός Σταυριανέας

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

Πατρίσια Απέργη
Γιώτα Βάσση
Marcos Breuer
Βασιλική Γρηγοροπούλου
Μάρθα Λόενς
Νίκος Σουελτζής
Κωνσταντίνος Φιλιππάκης

ΕΘΕΛΟΝΤΕΣ

Ουρανία Αγοράνου
Βάλια Αντωνοπούλου
Μαρία Γεωργοπούλη–Λούπη
Ειρήνη Καρώνη
Δήμητρα Κούτρα
Αγγελική Λιβανά
Ευαγγελία Μήλιου
Κώστας Μήτρογλου
Μαρία Μούρτου-Παραδεισοπούλου
Ζώης Μπέκιος–Ζαννίκος
Μαρίσσα Μπιτσαρά
Νίκος Νικολάου
Κωνσταντίνος Ορφανός
Νικολίνα Παπαγεωργοπούλου
Βίκη-Χαρά Παππά
Μαριάνθη Ράδου
Μυρτώ Ρασινιέ
Θέμις Σακελλαρίου
Γιώργος Τερμετζόγλου
Σίλια Τσίβου
Δέσποινα Χιωτίδου
Πελαγία Χολέβα

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΕΥΧΟΥΣ
Γιάννης Τουρνικιώτης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΣΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
Αναστασία Κιούκα

Για να επικοινωνήσετε με την Οργανωτική Επιτροπή απευθυνθείτε στο email: *unphilcon2016@gmail.com*.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5 **ΠΡΟΛΟΓΟΣ**

7 **ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ**

91 **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ**

101 **ΕΠΙΛΟΓΟΣ**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στις αρχές του 2016 ξεκινήσαμε τις διαδικασίες για τη διοργάνωση του *Πρώτου Πανελλήνιου Προπτυχιακού Συνεδρίου Φιλοσοφίας*. Η ανάγκη προέκυψε όταν εντοπίσαμε την απουσία ενός συνεδρίου φιλοσοφίας, το οποίο να φιλοξενεί τις εισηγήσεις φοιτητριών και φοιτητών προπτυχιακού επιπέδου ή και ανεξάρτητων ερευνητών και ερευνητριών. Στο ίδιο πλαίσιο προσπαθήσαμε να εντάξουμε, όσο αυτό ήταν δυνατό, και μαθητές και μαθήτριες, που ενδεχομένως ήθελαν να παρουσιάσουν στο ακροατήριο του συνεδρίου την εισήγησή τους.

Μέσα από συζητήσεις και δεκάδες συναντήσεις, προέκυψε ένας πυρήνας ατόμων, που με τον καιρό αποτέλεσαν την οργανωτική επιτροπή του συνεδρίου. Κοινός μας άξονας ήταν η διοργάνωση του συνεδρίου με στόχο την επικοινωνία ατόμων από διαφορετικές σχολές, παραδόσεις, επιστημονικά πεδία και την συνάντησή τους εντός ενός φιλοσοφικού πλαισίου. Εξαντλήσαμε κάθε πιθανό τρόπο διάδοσης του συνεδρίου, διασχίζοντας αχαρτογράφητα νερά με στόχο την υλοποίηση του εγχειρήματος.

Έτσι, διαμορφώθηκε βήμα βήμα το τριήμερο πρόγραμμα, το οποίο παρουσιάστηκε στις 16, 17 και 18 Δεκεμβρίου 2016 στο Κτήριο Αβέρωφ της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του ΕΜΠ. Οι εισηγήσεις καλύπτουν θεματικές από διάφορα πεδία της φιλοσοφίας: Φιλοσοφία της Επιστήμης, Φιλοσοφία της Τέχνης, Ηθική Φιλοσοφία, Φιλοσοφία της Ιστορίας, Φιλοσοφία της Γλώσσας, Φιλοσοφία της Αρχιτεκτονικής κ.ά. Επιπλέον, διοργανώσαμε κατά την διάρκεια του τριημέρου δύο στρογγυλές τράπεζες με τις θεματικές: «Η Υπόθεση Σόκαλ - 20 χρόνια μετά» και «Μπορεί να υπάρξει γεφύρωση Αναλυτικής και Ηπειρωτικής Φιλοσοφίας;».

Οι αποφάσεις λήφθηκαν κυρίως μέσα από συλλογικές διαδικασίες και συνεχή επικοινωνία, που είχε συνολική διάρκεια σχεδόν ενός έτους. Χρησιμοποιήσαμε όσα μέσα είχαμε στη διάθεσή μας, καθώς δεν υπήρξε κανενός είδους εξωτερική χρηματοδότηση για την πραγματοποίηση του συνεδρίου. Λαμβάνοντας, λοιπόν, υπόψιν τόσο τους στόχους και τον χαρακτήρα της ομάδας, όσο και το τελικό αποτέλεσμα, θεωρούμε ότι ο σκοπός μας εκπληρώθηκε.

Ευχαριστούμε θερμά: την επιστημονική επιτροπή, τους/τις εξωτερικούς/ές αξιολογητές/ριες, τις/τους ομιλήτριες/τές των στρογγυλών τραπεζών, τους/τις συντονιστές/ριες, τις/τους εθελόντριες/ντές. Ανταποκρίθηκαν όλες και όλοι στο κάλεσμά μας και έπαιξαν καθοριστικό ρόλο για την υλοποίηση του συνεδρίου.

Β.Π. και Μ.-Ν.Σ.
εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΔΙΑΒΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΤΡΑΚΤΑΤΟΥΣ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΑ – ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΚΕΤΕΣ ΑΝΟΗΣΙΕΣ ΝΑ ΦΑΙΝΟΝΤΑΙ ΟΤΙ ΕΧΟΥΝ ΝΟΗΜΑ;

ENO AGOLLI

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟ

Στην πρόταση 6.54 του *Tractatus Logico-Philosophicus* (εφεξής TLP), ο Λούντβιχ Βίτγκενστάιν διατείνεται ότι το TLP είναι μια ανοησία (nonsense). Η εν λόγω πρόταση έχει προκαλέσει διαφωνίες σχετικά με την ορθή ανάγνωση του έργου στην πρόσφατη βιβλιογραφία. Οι *συμβατικοί* (standard) αναγνώστες (π.χ. Baker, Geach, Hacker) του TLP διατείνονται ότι η 6.54 πρέπει να αναγνωστεί μεταφορικά και με επιείκεια, ενώ οι αντίπαλοί τους, οι *αποφασιστικοί* (resolute) αναγνώστες (π.χ. Diamond, Conant, Kremer) προτιμούν μια κυριολεκτική, αυστηρή ανάγνωση, διατεινόμενοι ότι όντως το TLP συνιστά μια σειρά από σκέτες ανοησίες. Σε αυτό το δοκίμιο εξηγώ αρχικά τις δύο αυτές θέσεις. Στη συνέχεια, αναπτύσσω ένα πρόβλημα για τους αποφασιστικούς αναγνώστες, που έχει κάπως διαφύγει της βιβλιογραφίας και που αποκαλώ *πρόβλημα της επίφασης νοήματος*. Το πρόβλημα έχει δύο σκέλη: αν το TLP είναι όντως *σκέτες* ανοησίες, (α) πώς είναι δυνατόν κάποια να «μπαίνει» σε μια επίφαση νοήματος ώστε να νομίζει, αρχικά, ότι διαβάζει κάτι που έχει νόημα· (β) πώς είναι δυνατόν κάποια να «βγαίνει» από μια τέτοια επίφαση, εφόσον καμία δεν μπορεί να εκτελέσει με ανοησίες συλλογισμούς που να της επιτρέπουν να συνειδητοποιήσει ότι πρόκειται για ανοησίες. Τέλος προτείνω μία λύση, βασιζόμενος σε μια ιδέα του Sanford Shieh (2015), γνωστή ως *ασθενής ανοησία*, η οποία υπόσχεται να μας βοηθήσει να λύσουμε το πρόβλημα της επίφασης νοήματος, κι έτσι να λάβουμε μια αποφασιστική αναγνωστική γραμμή. Η βασική ιδέα μου είναι ότι «μπαίνουμε» και «βγαίνουμε» από την επίφαση του νοήματος «αμφισημαίνοντας» (equivocating) μεταξύ δύο ή περισσότερων ασθενών ανοησιών.

1° ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΤΟ ΑΠΟΚΛΙΝΟΝ ΣΩΜΑ ΩΣ ΕΜΠΡΟΘΕΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΜΟΡΩ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΑΘΗΝΑ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΘΗΝΑ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

Οι νέες εξελίξεις στη βιολογία και την τεχνολογία γίνονται όλο και πιο ενσώματες και επεμβατικές στο κανονιστικό σωματικό πρότυπο. Είναι λοιπόν βέβαιο ότι στο μέλλον θα μεταβάλλουν πλέον αισθητά την εικόνα του, δημιουργώντας περίεργα, ασυνήθιστα, queer σώματα. Προκύπτει επομένως επιτακτική η ανάγκη θεμελίωσης μιας σχεδιαστικής πρακτικής, η οποία να καταπιάνεται με το σχεδιασμό αυτών των μεταμορφώσεων, λαμβάνοντας υπόψιν το διεπιστημονικό χαρακτήρα που επιβάλλεται από τη φύση του ζητήματος.

Η παρούσα έρευνα επιδιώκει, σε αυτή την κατεύθυνση, να αντιμετωπίσει το αποκλίνον σώμα ως εμπρόθετο αντικείμενο σχεδιασμού, εμπνεώμενη από την φανταστική κατασκευή τεράτων στο λογοτέχνημα του H. G. Wells's *Το Νησί του Δόκτορος Μορώ*. Εστιάζοντας στη διαδικασία σχεδιασμού που ακολουθείται από τον Δρ. Μορώ, θα ασχοληθώ με τα ζητήματα οντολογίας και μορφολογικής σύνθεσης που προκύπτουν κατά τη σκόπιμη μετατροπή ενός κανονιστικού σώματος σε ένα πρωτότυπο, παράξενο, τερατικό σώμα (Εμπρόθετος Σχεδιασμός Αποκλινόντων Σωμάτων).Τα όρια της επιστημονικής φαντασίας θα διαρρηχθούν για να εξερευνηθεί το είδος ως διεπαφή ανάμεσα στη φαντασία και την πραγματικότητα. Ως εκ τούτου, η έρευνα καταφεύγει σε ιστορικά υφιστάμενες αρχές και μεθόδους που θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν σε έναν πραγματικό Δρα Μορώ του 19^{ου} αι., ώστε να προσεγγίσει και να θεωρητικοποιήσει το προκύπτον σωματικό μοντέλο. Με αυτό τον τρόπο η εργασία μου δείχνει ότι τα θεμελιακά στοιχεία μιας θεωρίας σχεδιασμού αποκλίνοντων και παράξενων σωμάτων είναι ιστορικά τοποθετημένα στη σύμπραξη επιστημών του 19^{ου} αιώνα, όπως η οντολογία, η αρχιτεκτονική, η ιατρική, η βιολογία, η ηθική και η αισθητική. Έτσι, δημιουργείται μια ιστορική βάση για την νεογνή ακόμα Θεωρία Σωματικού Σχεδιασμού και καλούνται οι μεταγενέστεροι ερευνητές της να χρησιμοποιήσουν τις θεμελιώδεις αρχές που αναδεικνύονται, εμπλουτίζοντάς τες ή αμφισβητώντας τες.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥ: ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ, Ο ΕΓΩΜΟΝΙΣΜΟΣ (SOLIPSISM) ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΝΟΗΜΟΝΩΝ ΥΠΑΡΞΕΩΝ (THE PROBLEM OF OTHER MINDS)

ΕΛΕΝΗ ΑΓΓΕΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Ο υπερβατιστής φιλόσοφος H. D. Thoreau γράφει στο έργο του Walden: «Πολλές φορές αγνοούμε ότι πάντα στην πραγματικότητα μιλά το πρώτο πρόσωπο. Δεν θα μιλούσα τόσο πολύ για τον εαυτό μου εάν υπήρχε κάποιος άλλος που να ήξερα τόσο καλά». Και καλούμαστε να αναρωτηθούμε κατά πόσο συνειδητοποιούμε ποιος είναι το εγώ, το πρώτο πρόσωπο που έχει πάντοτε κάτι να πει και εκφράζεται εκ μέρους μας σχηματίζοντας άποψη τόσο για την ζωή μας, όσο και για τον κόσμο γύρω μας. Συνήθως ταυτιζόμαστε με αυτό το εγώ, δεν το διακρίνουμε από την ολότητα της ύπαρξής μας. Πόσο δίκιο έχουμε σ' αυτό; Την ίδια στιγμή, ο εγωμονισμός (solipsism) μας προτείνει πως δεν υπάρχει κανένα άλλο αληθινό εγώ από το δικό μας, αυτό το εγώ που μόλις πριν αμφισβητήσαμε. Είμαστε, δηλαδή, οι μοναδικές υπαρκτές οντότητες στο σύμπαν και καθετί που παρατηρούμε γύρω μας είναι δημιούργημα του νου μας, ο οποίος και πλάθει τον αισθητηριακό κόσμο. Έτσι, εύκολα οδηγούμαστε στο πρόβλημα των άλλων νοημόνων υπάρξεων, των οποίων την ύπαρξη αμφισβητούμε από τη στιγμή που αποδεχόμαστε τον εγωμονισμό, αλλά αναγκαζόμαστε να αναθεωρήσουμε, καθώς η εμπειρία μάς δείχνει πως αλληλοεπιδρούμε με τους άλλους επιδιώκοντας την επικοινωνία μαζί τους. Τι μέσα όμως διαθέτουμε ώστε να βεβαιωθούμε πως τα όντα που συναναστρεφόμαστε είναι και αυτά άνθρωποι- όπως κι εμείς- και δεν είναι μηχανές ή υπολογιστές; Τι μας δείχνει το πείραμα του Τιούρινγκ ως προς αυτό; Τι εννοεί ο Hilary Putnam με την υπόθεση του εγκεφάλου στο βάζο (the brain in a vat scenario); Στο σύνολό τους τα παραπάνω αποτελούν θεμελιακό κομμάτι της φιλοσοφίας του νου.

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ GOODMAN ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ ΤΕΤΣΗ ΠΕΡΙ ΤΕΧΝΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ, ΑΠΘ

Στη συγκεκριμένη εργασία γίνεται προσπάθεια να αναδειχθούν τα βασικότερα σημεία της αισθητικής θεωρίας του Nelson Goodman, στοιχεία που αντλήθηκαν όχι μόνο από την προσωπική του εργογραφία, αλλά και από εισηγήσεις του σε συνέδρια. Αρχικά θα αναλυθεί ο ρόλος των συμβόλων στη τέχνη, το σημείο που με αναλυτικό φιλοσοφικό τρόπο στιγμάτισε όλες τις μικροθεωρίες του και τον έκανε διάσημο στους φιλοσοφικούς κύκλους. Με αφορμή τα σύμβολα, οδηγούμαι στην ανάλυση της θεωρίας του περί παραγωγής κόσμων και στιλ στη καθημερινή ζωή και στη τέχνη. Η ανάπτυξη της αισθητικής του θεώρησης ολοκληρώνεται με τις απόψεις του περί εκπαίδευσης των νέων καλλιτεχνών και του κοινού ως αποδέκτη της τέχνης. Με το τελευταίο, κυρίως, συνδέεται το φιλοσοφικό σύστημα του N. Goodman με τη καθημερινή πρακτική και εκφράζονται απόψεις που επηρέασαν άμεσα ή έμμεσα τους καλλιτέχνες της εποχής του. Αυτές, κατά τη γνώμη μου, ανιχνεύονται και στις προσωπικές αντιλήψεις του μεγάλου Έλληνα ζωγράφου, σύγχρονου του Goodman, Παναγιώτη Τέτση. Κατόπιν μελέτης συνεντεύξεων του τελευταίου και σε συνδυασμό με τις θεωρητικές θέσεις του φιλοσόφου, επισημαίνονται τα κοινά σημεία σκέψης τους. Πρόκειται για μια προσπάθεια ανάδειξης τόσο της αισθητικής φιλοσοφίας με τη τέχνη στην πράξη, όσο και της πνευματικής αλληλεπίδρασης των ανθρώπων που έζησαν σχεδόν την ίδια περίοδο μέσα στα πλαίσια του παγκοσμιοποιημένου πλέον δυτικού πολιτισμού.

ΤΟ ΣΩΜΑ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΙΑΤΡΙΚΟΥ ΒΛΕΜΜΑΤΟΣ

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΑΛΕΞΙΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Ο τρόπος που ο ιατρός εξετάζει οπτικά ένα ασθενές σώμα, μέσω του ιατρικού του βλέμματος, όπως θα υπερτονίσει ο Φουκώ, δεν καθόρισε μονάχα την πορεία της ιατρικής και τη γέννηση της κλινικής μετέπειτα, αλλά νοηματοδότησε με έναν πολύ συγκεκριμένο τρόπο το σώμα, το οποίο με τη σειρά του καθόρισε την ιατρική ως διακριτό επιστημονικό πεδίο. Η σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ ασθενούς και ιατρού είναι αμφιλεγόμενη: από τη μία πλευρά υπάρχει ο άνθρωπος-ασθενής που υποφέρει και από την άλλη πλευρά το ιατρικό βλέμμα που έρχεται σε επαφή με τον ασθενή, ενέχει μία εξουσία που διαχέεται στο σώμα, το οποίο αντικειμενοποιείται εμπρός του εξεταστικού βλέμματος και γίνεται πηγή γνώσης. Η ίδια η ασθένεια μάλιστα γίνεται το αντικείμενο μιας επιστήμης που στοχεύει αποκλειστικά στη γνώση αναφορικά με το μηχανισμό της ασθένειας, κάτι που στην πορεία γέννησε το ταξινομικό σύστημα της ιατρικής. Έτσι προκύπτει το «κανονικό» και το «παθολογικό» ενώ τα σώματα έγιναν «περιπτώσεις» προς ένταξη σε μία από τις δύο προαναφερόμενες κατηγορίες. Είναι όμως αυτό ηθικό; Τι αντιπροσωπεύει η ασθένεια και ποιος είναι ο πραγματικός ρόλος της ιατρικής; Εφαρμόζεται ο κώδικας ιατρικής δεοντολογίας; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που αποτέλεσαν την έναρξη ενός προβληματισμού σχετικά με τη σχέση ασθενούς σώματος και ιατρικής επιστήμης στο πλαίσιο των τελευταίων τεσσάρων αιώνων.

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ» ΤΟΥ HENRI BERGSON ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ GILLES DELEUZE – ΜΙΑ ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΠΡΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟ-ΠΟΥΛΟΣ

Πεδίο προβληματικής για την παρούσα εισήγηση αποτελεί η σύγχρονη συνθήκη αστικής διαβίωσης, η οποία χαρακτηρίζεται από ταχύτητα στις μεταβολές, μεγάλο βαθμό πολυπλοκότητας και διαμεσολάβηση στην επικοινωνία και την εμπειρία.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα, σε αυτή τη νέα συνθήκη ασθενούς αντοχής της μνήμης και της χρονικής της διάρκειας: υπάρχει άραγε περιθώριο να δημιουργηθεί χωρική συνθήκη που να εκφράζει «διάρκεια» και «σημασία» ανθεκτική στη χρονική μεταβολή;

Οι δύο παραπάνω λέξεις κλειδιά θα επιχειρηθεί να αναζητηθούν και να αναλυθούν στη σύγχρονη φιλοσοφική σκέψη του Gilles Deleuze, όπως αυτός ανέγνωσε τον Henri Bergson και πιο συγκεκριμένα το έργο του «Ύλη και Μνήμη».

Στην εισήγηση αυτή διερευνώνται έννοιες όπως η «διάρκεια», ο «χώρος και χρόνος», η «μνήμη», η «αλλαγή», το «γίγνεσθαι», σε μία προσπάθεια αναγνωριστικής εγγραφής τους και σύνδεσής τους με τον, σε πραγματικές συνθήκες, χώρο της σύγχρονης Αθήνας.

UNCANNY: ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΧΩΡΙΚΩΝ ΒΙΩΜΑΤΩΝ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ «ΑΝΟΙΚΕΙΟΥ»

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ-ΕΥΑΓΓΕΛΟΥΔΗΣ & ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΧΡΗΣΤΙΔΗ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΡΓΥΡΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥΔΗΣ

ΝΙΚΟΛΕΤΤΑ ΧΡΗΣΤΙΔΗ

Η ερευνητική εργασία επικεντρώνεται στην ερμηνεία του χωρικού βιώματος μέσα από το ψυχολογικό φαινόμενο του ανοίκειου, όπως αυτό διατυπώθηκε από τον Sigmund Freud. Με αφορμή τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό, γίνεται εστίαση στη σχέση μεταξύ ανθρώπου και χώρου και τις ιδιότητες και συνέπειες αυτής. Το χωρικό βίωμα ορίζεται, ως εκ τούτου, ως αποτέλεσμα της συνύπαρξης ανθρώπου και χώρου, με την επακόλουθη παραγωγή ερεθισμάτων και συμπεριφορών μέσα σε αυτό το πλαίσιο.

Μελετάται αρχικά η διαχρονική σχέση του ανθρώπου με το χώρο, ο οποίος αποτέλεσε αντικείμενο σκέψης του πρώτου από την Αρχαιότητα. Από την επιστημολογική προσέγγιση του απόλυτου χώρου του Διαφωτισμού, το πέρασμα στον Εμπειρισμό γίνεται από τον George Berkeley, ενώ κορυφώνεται με την ίδρυση της φαινομενολογικής σχολής από τον Edmund Husserl. Οι έννοιες του βιωμένου χώρου καθώς και του «τόπου», όπως αυτός ορίστηκε μετέπειτα από τον Martin Heidegger, αποτέλεσαν έναυσμα για την ανάπτυξη της θεωρίας της ενσυναίσθησης και της βιωματικής εμπειρίας. Η εξέλιξη αυτή της νόησης του χώρου δίνει μια νέα διάσταση στην αρχιτεκτονική, της οποίας πλέον αναπόσπαστο κομμάτι είναι και ο βιωτής της, ο άνθρωπος.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο ανάλυσης, η θεωρία των τριών αντιληπτικών συστημάτων του Freud αξιοποιείται ως εργαλείο προσέγγισης της φιλοσοφικής σχέσης χώρου και ανθρώπου. Η αντίληψη, η μνήμη και η υποκειμενική υπόσταση των δύο, εξερευνώνται σήμερα από τη νευροβιολογία εντός ενός φάσματος εσωτερικών και εξωτερικών ερεθισμάτων.

Ως θεματική μελέτης επιλέγεται το «ανοίκειο» και η αρχιτεκτονική του μεταγραφή σε συγκεκριμένα παραδείγματα και μέσα από αυτήν μελετάται η αλληλεπίδραση του σχεδιασμένου χώρου με το ψυχικό φορτίο του εκάστοτε χρήστη.

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ WITTGENSTEIN ΚΑΙ Ο BECKETT: ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΛΟΓΟ

ΜΑΡΙΑΛΕΝΑ ΑΥΓΕΡΙΝΟΥ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ DUNDEE

Ο Wittgenstein είχε πει πως 'η Φιλοσοφία θα έπρεπε στην πραγματικότητα να γράφεται ως μια μορφή ποίησης', πιθανώς δείχνοντας πως η τέχνη μπορεί να μεταδώσει αποτελεσματικά αυτό που η επιστημονικού τύπου γλώσσα μπορεί μόνο να αγγίξει. Από μια παράλληλη νοηματική και γλωσσική ανάγνωση του Wittgenstein και του Beckett, προκύπτουν ενδιαφέρουσες ομοιότητες ιδεών. Πιο συγκεκριμένα, τα όρια της γλώσσας όπως περιγράφονται στο *Tractatus,* είναι μέρος του λεκτικά και σημασιολογικά ασφυκτικού κόσμου που φέρνει επί της σκηνής ο Beckett με το μονόλογο *Not I,* ενώ η μετάβαση στα 'γλωσσικά παιχνίδια' των *Φιλοσοφικών Ερευνών,* μπορούν να ταυτισθούν με σημεία του *Περιμένοντας τον Γκοντό* - ως μια εκτενής έκφραση της παρατήρησης #129: 'Οι πλευρές των πραγμάτων που είναι πιο σημαντικές για μας είναι κρυμμένες, λόγω της απλότητας και οικειότητάς τους'. Παρατηρώντας πως ο Beckett χρησιμοποιεί την ιδέα πως 'μέσα από την αποτυχία της να εκφράσει, η γλώσσα πρέπει να αναδημιουργηθεί', αντικατοπτρίζει τη θέση του Wittgenstein ως προς τη ρευστότητα της γλώσσας (ΦΕ #23), ενώ τέλος και οι δύο μάς κατευθύνουν στο να είμαστε συνεχώς 'καχύποπτοι' με τις λέξεις.

Διαλεκτικές Αντιστροφές στην Ένταση Ανάμεσα στην Ιστορικότητα και την Ουτοπία: Η Περίπτωση της Αναζήτησης της διαρκώς διαφεύγουσας Βυζαντινής Αισθητικής

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΒΑΡΤΑΛΑ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

Η εργασία αυτή διερευνά τις δύο έννοιες, την Ιστορικότητα και την Ουτοπία, σε σχέση με την αρχιτεκτονική του Μουσείου. Θα δείξουμε πώς επιτελείται η αναστοχαστικότητα στη τέχνη, μια τάση που έγινε εμφανής με την πολιτική και πολιτισμική στροφή της τέχνης στον 20ο αιώνα, στροφή και της Αισθητικής ως τρόπο γνώσης της τέχνης, παράλληλα με την Φιλοσοφία και την Πολιτική σκέψη. Σκοπός της εργασίας είναι να ξανασκεφτούμε το Μουσείο. Θα διερευνηθεί η ιστορική πολυπλοκότητα με εργαλεία διαφορετικά από καθιερωμένες έννοιες, όπως είναι το Παλίμψηστο, η Ετεροτοπία / Ετεροχρονία, το Pastiche, η Διακειμενικότητα κτλ., οι οποίες θα δείξουμε ότι δεν επαρκούν για την θεώρηση που επιθυμούμε. Αντί αυτών, προτείνεται να θεαθεί η Ιστορία ως Ουτοπία. Στη συνέχεια, θα ελεγχθεί αν μπορεί να αναπτυχθεί η Ιδέα αυτή μορφικά. Αν δηλαδή μπορεί η αναστοχαστικότητα να ενημερώσει την αρχιτεκτονική μορφή ενός μουσείου.

Τα εκθέματα σε ένα μουσείο αποτελούν αποσπάσματα ενός Παρελθόντος με το οποίο η συσχέτισή μας είναι δύσκολη, λόγω της απόστασης που μας χωρίζει από την εποχή τους. Τα ιστορικά θραύσματα (κείμενα, αντικείμενα, αρχιτεκτονικές μορφές και μέλη) που τυχαία έχουν επιβιώσει, είναι πολύ απομακρυσμένα από το σημείο εκκίνησής τους, και θέτουν σε αμφισβήτηση τη δυνατότητά μας για κατανόηση της σημασίας τους στο πλαίσιο της δημιουργίας τους. Το απροσπέλαστο, η αδυνατότητα πρόσβασής μας στο Παρελθόν, μας ωθούν να σκεφτούμε την Ουτοπία σε συνάφεια με την Ιστορικότητα. Αναζητούμε, λοιπόν, ένα Ουτοπικό Όραμα που να εμπεριέχει το Παρελθόν. Να συλλάβουμε την Ιστορία ως πεδίο ανοιχτό προς διαμόρφωση, ικανό να επαναδιατυπώνει αυτό το παρελθόν, να το μετασχηματίζει, να το αντιμετωπίζει ως Ιστορική Δυνατότητα.

Η διερεύνηση του παραπάνω επιχειρήματος θα γίνει διασχίζοντας το πεδίο θεώρησης μέσω δύο Συλλογιστικών Ακολουθιών: η πρώτη, διατρέχει την απόσταση από την Ουτοπία στην Ιστορικότητα και πάλι πίσω. Και η δεύτερη, με αφετηρία Πολιτικά Ερωτήματα, παρακολουθεί τη μεταγραφή τους σε Αισθητικά. Για την διασαφήνιση και, κατά κάποιον τρόπο, ιχνογράφηση της πορείας της σκέψης, θα ληφθεί ως παράδειγμα η Βυζαντινή Αισθητική, η οποία, καθώς έχει χαθεί ως Όλον, καθώς έχει μοιραστεί σε πολλές γενεαλογίες, μας διαφεύγει διαρκώς. Εντούτοις, αυτό δεν σημαίνει ότι παύει η προσπάθεια για γνωστική κατανόηση και ερμηνεία. Ίσως ακριβώς εξαιτίας αυτού, να ανοίγονται δυνατότητες για να ανασυσταθεί η ιδέα και οι εκφάνσεις της με σύγχρονα μέσα.

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΚΑΝΤ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΑΙΡΗ ΒΟΓΙΑΤΖΑΚΗ

ΜΑΙΡΗ ΒΟΓΙΑΤΖΑΚΗ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Σκοπός της εργασίας είναι η προσέγγιση της κριτικής του Καντ στην αισθητική κριτική ικανότητα. Για το σκοπό αυτό δίνονται ο ορισμός της καλαισθησίας και ο ορισμός του ωραίου. Η καλαισθητική κρίση έχει στη βάση της μόνο τη μορφή της σκοπιμότητας ενός αντικειμένου ή του τρόπου παράστασής του και στηρίζεται σε a priori αρχές. Είναι ανεξάρτητη από τη γοητεία, τη συγκίνηση και την έννοια της τελειότητας. Παρουσιάζεται η διάκριση των αισθητικών κρίσεων σε εμπειρικές, οι οποίες αφορούν το περιεχόμενο, και σε καθαρές, οι οποίες αφορούν τη μορφή. Αναφέρονται ακόμη και αναλύονται τα βασικά στοιχεία της καλαισθητικής κρίσης και εξετάζεται η μέθοδος της παραγωγής των καλαισθητικών κρίσεων. Σχετικά με την αρχή της καλαισθησίας γίνεται φανερό ότι δεν είναι δυνατή η ύπαρξη μιας αντικειμενικής θεμελιώδους αρχής για να συμπεράνουμε κατόπιν με κάποιο συλλογισμό ότι ένα αντικείμενο είναι ωραίο διότι πρέπει να νιώσουμε το αίσθημα της ευαρέστησης από την παράσταση του αντικειμένου με τρόπο άμεσο και όχι εστιάζοντας σε αποδεικτικά επιχειρήματα. Αυτό που οφείλουν να εξετάσουν οι κριτικοί για να επεκτείνουν τις καλαισθητικές κρίσεις, είναι οι γνωστικές ικανότητες και οι δραστηριότητές τους μέσα σε αυτές τις κρίσεις, αναλύοντας με παραδείγματα την αμοιβαία υποκειμενική σκοπιμότητα, η μορφή της οποίας αποτελεί την ωραιότητα του αντικειμένου της. Επομένως, η κριτική της καλαισθησίας σε σχέση με την παράσταση μέσω της οποίας μας δίνεται ένα αντικείμενο, είναι καθαυτή μονάχα υποκειμενική. Είναι επίσης αναγκαίο να αναπτυχθεί και να δικαιολογηθεί η υποκειμενική αρχή της καλαισθησίας σαν μία a priori αρχή της κριτικής ικανότητας. Τέλος, η αρχή της καλαισθησίας αποτελεί την υποκειμενική αρχή της κριτικής ικανότητας εν γένει.

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟΥΣ HUSSERL ΚΑΙ WITTGENSTEIN

ΜΥΡΩΝ-ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΟΥΡΑΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ, ΕΚΠΑ

Οι Husserl και Wittgenstein αποτελούν δύο απ' τους φιλοσόφους του 20ου αιώνα με τη μεγαλύτερη επιρροή. Ο Husserl με τη φαινομενολογία που εισηγήθηκε επηρέασε τη λεγόμενη ηπειρωτική φιλοσοφία σε πολύ μεγάλο βαθμό και ο Wittgenstein με την γλωσσαναλυτική του μέθοδο, είχε εξίσου μεγάλη επιρροή τόσο στην ηπειρωτική, όσο και στην αναλυτική φιλοσοφία. Αξιοσημείωτο είναι πως και οι δύο έχοντας ή όχι σπουδές στα μαθηματικά, είχαν εκ των έσω εμπειρία αυτής της επιστήμης.

Σε πρώτη ανάγνωση η φαινομενολογία και η γλωσσοανάλυση φαίνεται να αλληλοαποκλειόνται, αλλά σε μια εμβριθέστερη μελέτη, και ειδικά στη φιλοσοφία των μαθηματικών, φαίνεται να προκύπτουν ενδιαφέρουσες ομοιότητες. Ο Wittgenstein θεωρεί ως νόημα μιας λέξης τη «θέση» της μέσα στο εκάστοτε γλωσσικό παιχνίδι, στο οποίο αυτή εκφέρεται. Ο Husserl αναζητά το νόημα μιας λέξης μέσα από το συνειδησιακό ενέργημα δια του οποίου μας δίνεται. Η συνείδηση, όπως την εννοεί ο Husserl, είναι το αποβλεπτικό ενέργημα το οποίο συγκροτεί το νόημα των εκάστοτε αντικειμένων άρα και των λέξεων που τα αντιπροσωπεύουν. Όταν λοιπόν κατά τον Husserl μία πρόταση εννοείται ως αντικειμενική δήλωση, σημαίνει πως διυποκειμενικά θεωρείται ήδη ως μια δήλωση της οποίας η ισχύς είναι αδιαμφισβήτητη στις υπάρχουσες συνθήκες συγκρότησης νοημάτων. Δηλαδή, οι «αντικειμενικές» δηλώσεις παίζουν το ρόλο του κανόνα, με βάση τον οποίο σχηματίζουμε άλλες δηλώσεις.

Τέτοιες δηλώσεις εμφανίζονται κατ' εξοχήν -και τρόπον τινά παράγονται- στα μαθηματικά. Ο Wittgenstein θεωρεί τα μαθηματικά ως κανόνες που συγκροτούν νέους κανόνες χρήσης της γλώσσας. Ο Husserl από την πλευρά του, όμοια με τον Kant σε αυτό, θεωρεί τα μαθηματικά ως a priori συνθετικές προτάσεις σχετικές με τις υπερβατολογικές εποπτείες του χώρου και του χρόνου. Δεν πρέπει όμως, εν όψει των όποιων ομοιοτήτων, να παραγνωρίζονται οι διαφορές των δύο απόψεων, καθώς για τον Husserl τα μαθηματικά έχουν status απόλυτης αλήθειας, ενώ για τον Wittgenstein αποτελούν απλώς κανόνες γλωσσικών παιχνιδιών που προέκυψαν από τους υπάρχοντες τρόπους ζωής.

Η αντιπαραβολή των δύο αυτών φιλοσόφων, σ' ένα τόσο κεντρικό για τους ίδιους θέμα, μόνο γόνιμη για περαιτέρω έρευνα μπορεί να είναι.

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

DAVID LEWIS ΚΑΙ ΑΝΤΙΓΕΓΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΑΓΩΓΕΣ

ΣΠΥΡΟΣ ΓΑΛΑΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Ο David Lewis με την εισαγωγή της αντιγεγονικής θεωρίας της αιτιότητας, δίνει μια ανάλυση του τρόπου με τον οποίο μπορεί να εξηγηθεί η δομή των αιτιακών μας δηλώσεων. Η νοητική κατασκευή των αιτιακών δηλώσεων μπορεί να γίνει κατανοητή μέσω αντιγεγονικών συνεπαγωγών (counterfactuals) και χωρίς άμεση προσφυγή στην αιτιότητα καθεαυτή. Η απλοϊκή διατύπωση του ορισμού της αιτιότητας από τον David Hume δεν επαρκούσε για να εξηγήσει προβλήματα που δημιουργούνται στα πλαίσια αιτιακών δηλώσεων για συγκεκριμένες "ανώμαλες" αιτιώδεις ακολουθίες συμβάντων. Οι αντιγεγονικές συνεπαγωγές σε συνδυασμό με τη χρήση των δυνατών κόσμων, προσδίδουν ανάλυση στην αιτιακή δήλωση "ένα συμβάν e προκαλεί ένα συμβάν x", η οποία δίδεται ως εξής: ''εάν το συμβάν e *δεν είχε συμβεί* ,τότε το συμβάν x *δεν θα είχε συμβεί* ποτέ'' η οποία αποτελεί μια αντιγεγονική συνεπαγωγή και η οποία είναι αληθής ή ψευδής ανάλογα με τις σχέσεις ομοιότητας μεταξύ δυνατών κόσμων και πραγματικότητας. Στην ανάλυση αυτή είναι χαρακτηριστικό ότι ο David Lewis δίνει ορισμό στην αιτιότητα όχι με όρους αιτιακής εξάρτησης, αλλά με όρους αλυσιδωτής αιτιακής εξάρτησης των συμβάντων. Η εισαγωγή της αντιγεγονικής ανάλυσης, η χρήση δυνατών κόσμων και η αλυσιδωτή αιτιακή εξάρτηση των συμβάντων, αποτελεί μια πρωτότυπη αντιγεγονική ανάλυση της αιτιότητας.

Η ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Ο M. Heidegger, στο κείμενό του *Η προέλευση του έργου τέχνης*, αναπτύσσει τις σκέψεις του γύρω από την τέχνη, χωρίς όμως να μπορούμε να πούμε ότι κάνει μια καθαρή Αισθητική. Αντίθετα, ο Heidegger συνδέει την τέχνη με την αλήθεια και την αλήθεια με το Είναι. Στην παρούσα ανακοίνωση, μέσα από μια πρωτογενή ανάγνωση του κειμένου, χωρίς να υπεισέλθω στο διάλογο μεταξύ των μελετητών, θα προσπαθήσω να δείξω πώς το έργο τέχνης παύει να αποτελεί ένα αντι-κείμενο και γίνεται μια "μεταμόρφωση του Είναι", με συνέπεια την άρση του χάσματος μεταξύ Υποκειμένου και Αντικειμένου. Το Είναι χαρακτηρίζεται από ανοιχτότητα και η αλήθεια του θα βρίσκεται στη διαμάχη μεταξύ του φωτισμού και της απόκρυψης των όντων, η οποία συμβαίνει ως έξ-οδος και ως είσ-οδος στην ανοιχτότητά του. Το έργο τέχνης αποτελεί συμβάν αλήθειας στο βαθμό που αναπαράγει τη διαμάχη μεταξύ φωτισμού και απόκρυψης, ως το άνοιγμα ενός κόσμου, και η προαγωγή της Γης, και έτσι η ουσία του έργου τέχνης, θα έγκειται στην αποκάλυψη του ίδιου του Είναι.

Όπως θα προσπαθήσω να δείξω, η διαμάχη αυτή στο έργο τέχνης παίρνει κάθε φορά μια μορφή, τη μορφή του εκάστοτε έργου τέχνης, το οποίο φανερώνει το πώς είναι το Είναι αυτό που, κάθε φορά, γίνεται. Ή αλλιώς: το πώς το Είναι οικειοποιήθηκε το Χρόνο, δηλαδή τον ορίζοντα του μέλλοντος, ως δυνατότητα, δηλαδή ως μια νέα μεταμόρφωση. Στον ορίζοντα του Χρόνου, λοιπόν, το Είναι μεταμορφώνεται ως παιχνίδι με το Χρόνο και αυτό συλλαμβάνεται ως διαδικασία, αλλά και ως η μεταμόρφωση μαζί, εντός του έργου τέχνης, το οποίο έτσι ενεργοποιεί και συνάμα σταθεροποιεί την αλήθεια. Τελικά, το Είναι θα ηρεμεί συνεχώς μέσα στις μεταμορφώσεις του.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΚΑΝΤΙΑΝΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΓΙΑΝΝΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΚΠΑ

Ο Πρώσος φιλόσοφος Immanuel Kant (1724-1804) επηρέασε σε μεγάλο βαθμό τη δυτικοευρωπαϊκή τέχνη του δεκάτου ογδόου και των αρχών του δεκάτου ενάτου αιώνα. Έργα του όπως «Τα Θεμέλια της Μεταφυσικής των Ηθών» και «Η Κριτική της Κριτικής Δύναμης» συντέλεσαν στη διαμόρφωση της επονομαζόμενης νεοκλασικής τέχνης. Πιο συγκεκριμένα, ο φιλόσοφος στο έργο του «Τα Θεμέλια της Μεταφυσικής των Ηθών» πραγματεύεται την έννοια της ηθικής στις ανθρώπινες πράξεις. Για τον Kant η ηθική πράξη αποτελεί έλλογη συμπεριφορά που υπερβαίνει τις έμφυτες και ενστικτώδεις ανθρώπινες διαθέσεις. Ο ίδιος αντιτασσόμενος στην ηδονοθηρική θεώρηση του αγαθού, θεωρεί ότι η ηθικότητα εδράζεται «στην επιδίωξη του δέοντος ως αυτοσκοπού». Αυτή η δεοντοκρατική προσέγγιση εξασφαλίζει την αυτονομία της ηθικής συνείδησης και έχει ως αποτέλεσμα την ανάδειξη του «καθαρού τύπου της ηθικότητας», όπως αυτή ορίζεται ως προϊόν μόνο της λογικής συνείδησης. Μάλιστα για τον Kant εχέγγυο για την ηθικότητα μιας πράξης αποτελεί το συναίσθημα της οδύνης που προκύπτει ως απόρροια της τέλεσής της. Προϋπόθεση, ωστόσο, της ηθικής συμπεριφοράς αποτελεί η ελευθερία. Η καντιανή αντίληψη περί ηθικής ενσαρκώνεται μέσα από έργα του Γάλλου ζωγράφου Jacques-Louis David (1748-1825), και του κύκλου των μαθητών του, τα οποία συνδέονται με την έννοια του χρέους προάσπισης της πατρίδας και την αυτοθυσία που αυτό συνεπάγεται. Επίσης, το καντιανό έργο «Η Κριτική της Κριτικής Δύναμης», στο οποίο ο φιλόσοφος πραγματεύεται ζητήματα αισθητικής, αποτέλεσε έναν από τους βασικότερους πυλώνες της νεοκλασικής γλυπτικής, όπως αυτή εκφράστηκε μέσα από τις συνθέσεις των Antonio Canova (1757-1822) και Bertel Thorvaldsen (1770-1844).

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΜΕΘΟΔΟΣ ΕΞΗΓΗΣΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΓΙΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθημερινά οι άνθρωποι καλούνται να παίρνουν αποφάσεις είτε για σημαντικά, είτε για ασήμαντα ζητήματα. Ουσιαστικά, από πολλές επιλογές που τους δίνονται πρέπει να επιλέξουν αυτές που θα τους είναι πιο χρήσιμες από τις υπόλοιπες, ώστε να θεωρηθεί ότι πράττουν ορθά. Αν οι άνθρωποι σκέφτονται με τον συγκεκριμένο τρόπο, τότε, στη κοινή σκέψη, έπεται ότι είναι ορθολογικοί.

ΣΚΟΠΟΣ

Ωστόσο, η έννοια της ορθολογικότητας έχει δημιουργήσει αρκετές αντιπαραθέσεις στο χώρο της φιλοσοφίας αλλά ακόμα και της ψυχολογίας, καθώς υπάρχουν φιλόσοφοι που προϋποθέτουν ότι οι άνθρωποι είναι ορθολογικοί, όπως ο D. C. Dennett ο οποίος θεωρεί ότι για να είναι κάποιος ορθολογικός, πρέπει να κατέχει πεποιθήσεις και να είναι αποβλεπτικό ον. Άλλοι φιλόσοφοι, όπως ο S.P. Stich που στηρίχθηκε σε ψυχολογικά πειράματα, θεωρούν ότι οι άνθρωποι δεν αποφασίζουν με σωστά κριτήρια και άρα δεν είναι ορθολογικοί. Αυτές οι δύο θέσεις θα αναλυθούν στη συγκεκριμένη παρουσίαση καθώς και τα επιχειρήματα αυτών των δύο αντίστοιχα. Στη συνέχεια, θα αναλυθεί η μέθοδος που ακολουθούν για να φτάσουν σε αυτά τα συμπεράσματα, αλλά και οι παρατηρήσεις που έχει εκθέσει ο L. J. Cohen για τη μεθοδολογία των ψυχολογικών πειραμάτων και τη θέση του S.P.Stich.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τέλος, από τις παραπάνω αντιπαραθέσεις θα αναδειχθεί ότι η θέση του Stich επικεντρώνεται στο ότι οι άνθρωποι δεν αποφασίζουν πάντα με ορθολογικά κριτήρια και είναι η λιγότερο αμφισβητήσιμη. Επιπλέον, ένα άλλο συμπέρασμα που θα αναχθεί είναι ότι μπορεί οι άνθρωποι να μην είναι γεννημένοι να είναι ορθολογικοί, αλλά σίγουρα στο πέρας της ζωής τους μπορούν να βελτιωθούν μέσω των γνωστικών ικανοτήτων που διαθέτουν.

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ ΩΣ ΠΕΔΙΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ: Η ΕΚΔΟΧΗ ΤΗΣ ΑΛΙΚΗΣ

ΑΛΙΚΗ ΓΙΟΒΙΤΣΑ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

Οι σύγχρονες σχεδιαστικές πρακτικές έχουν εισάγει δυναμικά τις νέες τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις, τόσο στον τρόπο με τον οποίο αυτές δομούν ρασιοναλιστικά τον πυρήνα της σχεδιαστικής μεθόδου, όσο και σε ζητήματα παραγωγής και εκτέλεσης. Το ερώτημα το οποίο εγείρεται επομένως, αφορά στο εύρος της ύπαρξης που μπορεί να λάβει το στοιχείο της υποκειμενικότητας και της φαντασίας στην σχεδιαστική διαδικασία και τη νέα οντολογική διάσταση την οποία θα μπορούσε να διανοίξει αυτή, για το αρχιτεκτονικό αντικείμενο. Η παρούσα έρευνα στοχεύει, με βάση τον παραπάνω προβληματισμό, να διερευνήσει τα όρια της μεθόδου κατά το σχεδιασμό, καθώς αυτή διαπλέκεται με την οντότητα και τους μηχανισμούς του ονείρου, ιδωμένη ως μια εκδοχή υποκειμενικής εμπειρίας, η οποία δύναται να τροφοδοτήσει με νέα δεδομένα τη σχεδιαστική πρακτική. Με στόχο τον ορισμό του ονειρικού συστήματος γίνεται εστίαση στις έννοιες του υποκειμένου, της ονειρικής χωρικότητας και της επήρειας του υποσυνείδητου παθήματος (affect), ως ένα διάνυσμα με εσωτερική φορά, το οποίο από το σωματικό επίπεδο μεταβαίνει στο νοητικό και επιδιώκεται να ανακλαστεί. Εν συνεχεία το σύστημα διαπλέκεται κάτω από την (προ)υπόθεση της αναλογίας και όχι του ισομορφισμού, με αυτό των μεθοδολογιών σχεδιασμού βάσει επιρροών και δυνάμεων του υλικού χώρου. Θέτοντας στο ρόλο του υποκειμένου την Αλίκη, ως αυτούσια δημιουργό της Χώρας των Θαυμάτων η οποία μπορεί να ειδωθεί ως μια ολοκληρωμένη καταγραφή της ονειρικής της πραγματικότητας, επεξεργάζομαι τις σχέσεις μεταξύ αυτής και των καταστάσεων του εσωτερικού-οπτικού-βάθους, ενδιάμεσου-οπτικού και εξωτερικού-επιφάνειας-κίνησης, ως έννοιες που θίγουν καίρια ζητήματα στη σύγχρονη αρχιτεκτονική πρωτοπορία. Ως εκ τούτου δημιουργείται μια βάση σύμπραξης μεθόδων διαφόρων επιστημών, η οποία μπορεί να φανερώσει εκ του αποτελέσματος τη σπουδαιότητα ενός τέτοιου εγχειρήματος.

ΚΑΥΣΗ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ: ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΛΥΣΗ Ή ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ;

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΓΚΕΡΛΙΩΤΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται τη καύση των νεκρών και τις διαμάχες που προκύπτουν από τις θέσεις της Εκκλησίας και των διάφορων κοινωνικών φορέων και το δικαίωμα της επιλογής του ενταφιασμού ή της καύσης.

Αρχικά θα ορίσουμε τι είναι καύση και τι αποτέφρωση. Εν συνεχεία το θέμα θα παρουσιαστεί στο ιστορικό πλαίσιο του φαινομένου της καύσης (ταφικά έθιμα και παραδόσεις) στην αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα και τελικά του τι ισχύει σήμερα στην Ελλάδα. Θα παρουσιαστούν οι θέσεις της Εκκλησίας και οι αντιπαραβαλλόμενες θέσεις στο επίπεδο της Ηθικής και πώς αντιμετωπίζεται ο νεκρός (βούληση, αυτονομία vs πατερναλισμός) και τέλος, θα γίνει παρουσίαση και εξήγηση των επιχειρημάτων υπέρ της καύσης.

Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΗΣ ΚΟΠΕΓΧΑΓΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΟΥΛΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΥΣΙΚΗΣ, ΕΚΠΑ

Η Κβαντική Μηχανική, η θεωρία που πραγματεύεται τα φυσικά φαινόμενα σε μικροσκοπικό επίπεδο, χρησιμοποιεί έννοιες της Κλασικής Φυσικής αλλά εγείρει ερωτήματα σχετικά με τη σημασία τους εντός του πλαισίου της. Η επικρατέστερη ερμηνεία της θεωρίας αυτής είναι η Ερμηνεία της Κοπεγχάγης, αρχιτέκτων της οποίας ήταν ο Δανός Φυσικός Niels Bohr.

Ο Bohr, επηρεασμένος από το ρεύμα του θετικισμού, υποστήριζε πως μόνο οι κλασικές έννοιες επέτρεπαν τη σωστή επικοινωνία πειραματικών αποτελεσμάτων δίχως αμφισημίες [4], ακόμη κι αν χρησιμοποιούνται καταχρηστικά στο κβαντικό επίπεδο. Επιπλέον πίστευε πως τα κβαντικά συστήματα δεν έχουν καμία ιδιότητα εκτός του πειραματικού πλαισίου μετρήσεώς τους. Τέλος ο Bohr θεμελίωσε τη λεγόμενη Αρχή της Συμπληρωματικότητας σύμφωνα με την οποία, κατά τη διεξαγωγή ενός πειράματος για τον προσδιορισμό μιας ιδιότητας ενός σωματιδίου, η απόδοση κάποιας άλλης συγκεκριμένης ιδιότητας στο σύστημα (της λεγόμενης συμπληρωματικής της μετρούμενης) καθίσταται αδύνατη.

Παρά τις επιτυχίες της, η θεωρία δεν είναι δίχως πολεμίους. Για κάποιους η ακλόνητη πεποίθηση του Bohr σχετικά με την υποχρεωτική χρήση των κλασικών εννοιών μοιάζει ασταθής, καθώς θα μπορούσε κανείς να εισάγει νέες έννοιες στη Κβαντική Μηχανική και να δείξει πώς ανακτώνται οι κλασικές από αυτές, δίχως να δημιουργείται κάποιο εννοιολογικό πρόβλημα. Στην Ερμηνεία της Κοπεγχάγης, όμως, ίσως αυτό να μην καθίσταται εφικτό, καθώς μοιάζει να επιφέρει μια τεχνητή τομή στο Φυσικό Κόσμο, διαχωρίζοντάς τον σε δύο ασυμβίβαστες περιοχές, τον Κλασικό και τον Κβαντικό. Επιπλέον, η θεωρία του Bohr δεν προσφέρει καμία εξήγηση για το πώς οι εν δυνάμει ιδιότητες των σωματιδίων, που χρησιμοποιούνται σε θεωρητικό επίπεδο, μετατρέπονται σε πραγματικές.

Η ερμηνεία της Κοπεγχάγης βρήκε πρόσφορο έδαφος στους κύκλους των επιστημόνων, καθώς τους επέτρεπε να συνεχίσουν να χρησιμοποιούν τις οικείες έννοιες της Κλασικής Φυσικής χωρίς να προβληματίζονται για τη σημασία τους. Παρόλα αυτά, τα διάφορα θεωρητικά της προβλήματα υπονοούν πως το θεωρητικό κατασκεύασμα της Κβαντικής Μηχανικής χρίζει αναθεώρησης.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ: Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΕΝΤΕΧΝΟΥ ΧΟΡΟΥ

ΑΛΙΚΗ ΔΕΡΜΑΤΗ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΚΠΑ
ΤΜΗΜΑ ΚΑΘΗΓΗΤΩΝ ΚΛΑΣΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΧΟΡΟΥ, ΑΝΩΤ. ΕΠΑΓΓ. ΣΧΟΛΗ
FACULTY OF IMPERIAL CLASSICAL BALLET AND MODERN THEATER, ISTD

Ο σύγχρονος έντεχνος χορός καλλιεργήθηκε ως αντίδραση στους περιορισμούς του κλασικού χορού κατά τις αρχές του 20ου αιώνα. Για τους χορευτές του σύγχρονου χορού, πρόκειται για μια εκδήλωση έκφρασης και δεν υπάρχει συναίσθημα που δεν μπορεί να εκφραστεί μέσα από το χορό. Ο χορός μπορεί να εκφράσει τη χαρά, την ευτυχία, τη λύπη, την οργή, το πάθος, την απογοήτευση και κάθε έκφανση της ζωής του ανθρώπου. Ο σύγχρονος χορός επιτρέπει στους χορευτές να κινούνται ελεύθερα, χωρίς να θέτει κανόνες και περιορισμούς, γι' αυτό και αποτελεί την απόλυτα ελεύθερη έκφραση κάθε χορευτή. Η Ισιδώρα Ντάνκαν (1877 - 1927) υπήρξε εμπνεύστρια αυτής της "απελευθέρωσης" από τα περιοριστικά "δεσμά" του κλασικού μπαλέτου, πετώντας τους σφιχτούς κορσέδες και πατώντας με γυμνό πόδι, δίχως παπούτσι, να χορέψει για να εκφραστεί, εμπνευσμένη από την αρχαία ελληνική χορογραφία, αλλά και τις συγκυρίες της εποχής της. Πρόκειται για μια περίοδο ανακατατάξεων και ατέρμονων προβληματισμών σε πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, ιδεολογικό επίπεδο, που σαφώς επηρέασε τη σκέψη πολλών καλλιτεχνών, συνδέοντας τη τέχνη με τη φιλοσοφία. Κομβικά πρόσωπα της φιλοσοφίας που επηρέασαν τους καλλιτέχνες της εποχής ήταν ο Φρίντριχ Νίτσε (1844 - 1900) - θεωρία Υπεράνθρώπου - και ο Ζαν - Πωλ Σαρτρ (1905 - 1980) - η ανθρώπινη ύπαρξη ως μοναδικό υποκείμενο που χειρίζεται και καθορίζει την πορεία του ανθρώπου. Μεγάλοι εκπρόσωποι του μοντέρνου και σύγχρονου χορού καλλιέργησαν τη σκέψη τους και τη θεωρία γυρω από το είδος, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τους: Ρουθ Σεντ Ντένις, Μάρθα Γκράχαμ, Ντόρις Χάμφρεϊ, Χοσέ Λιμόν, Μερς Κάνινχαμ. Στην εργασία μελετώνται ποικίλες πτυχές όλων των σημαντικών εκπροσώπων του σύγχρονου έντεχνου χορού αναφορικά με το πώς κατάφεραν να "σωματοποιήσουν" το φιλοσοφικό υπόβαθρο του χορού.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Η ΦΥΣΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΩΣ ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ ΓΝΩΜΩΝ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΣΤΟΝ ΠΛΑΤΩΝΑ, ΤΟΝ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ ΚΑΙ ΤΟΝ NICOLLO MACHIAVELLI

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ ΔΗΜΗΤΡΟ-ΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Η παρούσα μελέτη επιθυμεί να καταδείξει τη διαχρονικότητα του φυσικού δικαίου, που δύναται να ερμηνευθεί μέσω της φιλοσοφικής, ιστορικής και πολιτικής έκφανσης σε ένα αυτοτροφοδοτούμενο κοινωνικό σύστημα. Στηριζόμενοι στο διπολικό σχήμα φύσεως-νόμου όπως αυτό προβάλλεται μέσα από τις αντιλήψεις του Πλάτωνα (στα έργα *Γοργίας* και *Πολιτεία*), του Θουκυδίδη (στο έργο *Ιστορίαι* και δη στον περίφημο διάλογο Αθηναίων και Μηλίων) και του Niccolò Machiavelli (στο έργο *Ηγεμόνας*), παρατηρούμε:

Στον πλατωνικό *Γοργία,* ο Καλλικλής διατείνεται ότι η υποταγή των ανίσχυρων στους ισχυρούς συμβαίνει από φυσική αναγκαιότητα. Στην *Πολιτεία* του Πλάτωνα, ο Θρασύμαχος υιοθετεί την αρχή της «καθεστηκυίας αρχής», ταυτίζοντας το δίκαιο με το συμφέρον του ισχυρότερου. Στο θουκυδίδειο έργο *Ιστορίαι*, και συγκεκριμένα στον περίφημο διάλογο Αθηναίων και Μηλίων, διατυπώνεται η σχέση συνάρτησης «δικαίου-δύναμης», υπογραμμίζοντας ότι η δύναμη δεν λογοδοτεί στην αδυναμία, ιδίως δε όταν το συμφέρον εισχωρεί. Τέλος, η ρεαλιστική αυτή κατανόηση περνά στη νεότερη σκέψη με τον Nicollò Machiavelli, που αποδεικνύει περίτρανα την επικράτηση των δυνατών επί των αδυνάτων.

Συνάγουμε, λοιπόν, ότι οι ανωτέρω στοχαστές, καίτοι δεν εκκινούν τους συλλογισμούς τους από τις ίδιες παραδοχές στην ερμηνεία του δικαίου και δεν υιοθετούν το ίδιο πρότυπο ηγέτη, εντούτοις καταλήγουν να ερμηνεύσουν τῷ φύσει νόμῳ ως μια αέναη πηγή ισχύος. Οι αντιλήψεις τους για περαιτέρω ενίσχυση του νόμου (Πλάτωνας), για απόδοση στο νόμο όσων του αναλογούν (Θουκυδίδης) ή ακόμη και για την ίδια την αποκαθήλωσή του (Machiavelli), εναρμονίζονται πλήρως με το ιδιαίτερα ευρύ και κατακερματισμένο πολιτικό-κοινωνικό-οικονομικό περιβάλλον εντός του οποίου έζησαν. Συνεπώς, οι θεωρίες τους αντανακλούν την κυκλική χρονική ροή της εκάστοτε εποχής, ενώ ακόμη και σήμερα μοιάζουν επίκαιρες.

ΥΠΑΡΞΙΑΚΟΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ WOODY ALLEN

ΚΩΣΤΑΣ ΔΗΜΟΛΙΤΣΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΚΠΑ

Στο κινηματογραφικό σύμπαν του Woody Allen υποβόσκουν και συνυπάρχουν πολλά ετερόκλητα μεταξύ τους θεματικά σύνολα. Ο υπαρξισμός, η Ψυχανάλυση, η κριτική του αστικού τρόπου ζωής, οι θεολογικοί προβληματισμοί, επενδύονται με στοιχεία σαρκασμού αλλά και ευρύτερης ειρωνικής διάθεσης, απέναντι στην αδυναμία του υποκειμένου να προσαρμοστεί στην παράλογη πραγματικότητα. Οι πρωταγωνιστές του Allen διέπονται πάντα από την ίδια ιδιοσυγκρασιακή αγωνία. Ωθούνται στην αυτοσυνειδησία μέσω της προσπάθειας προσωπικής λύτρωσης και αναζήτησης του Λόγου. Οι υπαρξιακοί προβληματισμοί σχετικά με την ελευθερία και την ευθύνη, το άγχος, την ενοχή, και την καταθλιπτική συναίσθηση της θνητότητας, είναι μερικοί από τους άξονες αυτού του πολυσύνθετου έργου. Σε ταινίες όπως το “Annie Hall”, ο Allen εστίασε στην πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων, χρησιμοποιώντας το χιούμορ ως μέσο διερεύνησης και σάτιρας. Με τον αυτοσαρκασμό ως θεμελιώδη λειτουργία, κατάφερε να εξερευνήσει όχι μόνο την ελαστικότητα της κινηματογραφικής μορφής, αλλά και τα όρια της γλώσσας, το βάρος της ύπαρξης και τα ηθικά διλήμματα της ανθρώπινης συνείδησης. Επίσης δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε τον σιωπηλό διάλογό του με τον Bergman, ο οποίος αποτελεί βασική επιρροή στο έργο του. Ως μεγάλος θαυμαστής του, κατάφερε να ενσωματώσει πολλούς από τους φιλοσοφικούς προβληματισμούς του Bergman, χρησιμοποιώντας τεχνικές του όπως η αποχαλινωμένη κινηματογραφική αφήγηση και η εξερεύνηση του πραγματικού μέσω του φαντασιακού. Η παρούσα εργασία θα πραγματευθεί την φανερή σχέση του έργου του με τις θεωρίες του υπαρξισμού, αλλά και την παράλληλη που διατηρεί με την Θεολογία και την Ψυχανάλυση. Θα γίνει εκτενής εξέταση των έργων του, σε μία προσπάθεια διεξοδικής ανάλυσης και αποτύπωσης των ευρύτερων προβληματισμών που τίθενται από τον σκηνοθέτη.

ΤΟ ΤΡΟΛ, ΕΝ ΑΝΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΝΟΗΜΑΤΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ & ΣΠΥΡΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

ΣΠΥΡΟΣ ΤΡΥΦΩΝΟ-ΠΟΥΛΟΣ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ & ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

Αν και τοποθετημένο στο περιθώριο του διαδικτυακού λόγου, άρρηκτα όμως συνδεδεμένο με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, το τρόλ εκκινεί μια πρώτη ανάλυση των βασικών ζητημάτων της παραγωγής του σύγχρονου λόγου. Η εργασία το προσεγγίζει διερευνητικά, ως ένα διακριτό εκφραστικό μέσο, στοχεύοντας στην ανάλυση και σχηματοποίησή του, βασιζόμενη κυρίως σε μια φιλοσοφική βιβλιογραφία της μεταμοντέρνας σκέψης και της θεωρίας γύρω από το λόγο και την επικοινωνία.

Οι διαδικασίες άσκησης ελέγχου του λόγου στο πλέον “ελεύθερο” μέσο, οι αξίες της διαδραστικότητας και του αυτοματισμού -ως συνώνυμα της σύγχρονης ψηφιακής ευφυΐας- και η εξατομίκευση -ως ιδανικό εργαλείο της ατομικής αυτοπροβολής και ολοκλήρωσης- είναι τα βασικά σημεία που ενώνουν τη θεωρία των ψηφιακών μέσων με τη θεωρία του λόγου.

Αντίστοιχα, η επίθεση στην κυριολεξία -ως πλήγμα στη βάση της άσκησης ενός νέου ελέγχου του μέσου-, η δημιουργία συμβάντων στα νέα αλγοριθμικά περιβάλλοντα -ως αντίθεση στην αυτόματη λογική του κώδικα- και η διαφορικότητα -ως στρατηγική θέση αντίστασης στον καταιγισμό παραγωγής ατομικών διαφορών-, είναι βασικά στοιχεία που αναβαθμίζουν το φαινόμενο στη θέση ενός ουσιαστικού εργαλείου παραγωγής λόγου, ισχυρά επίκαιρου και -ίσως- αναγκαίου.

Το μάλλον απαξιωμένο φαινόμενο, φανερώνει πολύ δυναμικά χαρακτηριστικά, που σε μια πιο τολμηρή προσέγγιση αποτελούν καίρια εργαλεία ανάκτησης του νοήματος- αν η απώλειά του εκφράζει βεβιασμένα μια κλισέ περιγραφή για τη σύγχρονη θέση του λόγου. Σε αυτή τη κατεύθυνση επιχειρείται η σχηματοποίηση του φαινομένου, η συστηματικότερη προσέγγισή του μέσα από τον επανορισμό του ως “διαφορικής κατάφασης”, μια απώτερη προσπάθεια οργάνωσης μιας στάσης απέναντι στην ολοκληρωτική παρουσία του Νέου Μέσου.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ
Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ ΖΑΚΥΝΘΙΝΟΥ-ΞΑΝΘΗ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

Αντικείμενο της εργασίας είναι η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ συλλογικότητας και ιδιωτικότητας, η αντανάκλασή της στην αρχιτεκτονική, καθώς και η συμβολή της στην εξέλιξη του δημόσιου και του ιδιωτικού χώρου. Θεωρήθηκε σκόπιμο η διερεύνηση αυτή να τεκμηριωθεί στην πραγματική βάση ενός ιστορικού παραδείγματος, όπου η σύγκρουση των δύο εννοιών εκφράστηκε με καθαρότητα και σαφήνεια. Το παράδειγμα δεν είναι άλλο από την Αθηναϊκή Δημοκρατία των κλασσικών και ύστερων κλασσικών χρόνων, καθώς σε αυτό η αντίθεση συλλογικού και ιδιωτικού παρήγαγε συγκεκριμένα χωρικά αποτελέσματα, επηρεάζοντας εκτός των άλλων την αρχιτεκτονική και τη διάρθρωση της πόλης.

Η μελέτη εστιάζει αρχικά στα παραδείγματα της Αρχαίας Αγοράς και της Αθηναϊκής Κατοικίας, εξετάζοντας τη χωρική τους οργάνωση και τη λειτουργία τους, καθώς και το αποτύπωμα που αφήνουν ως προς την κοινωνική και πολιτική ζωή. Στη συνέχεια διερευνά τις εξελίξεις που προκαλείη εμφάνιση της Αθηναϊκής Σχολής, που σηματοδοτεί την απαρχή μιας σταδιακής μετάβασης από την ολιστική έκφραση της συλλογικότητας, προς την απομάκρυνση από το δημόσιο χώρο και την ιδιωτικοποίηση της κοινωνικής, πολιτικής και φιλοσοφικής έκφρασης, με τις αντίστοιχες αντανακλάσεις στο πεδίο του δημόσιου χώρου και του χώρου κατοίκησης.

Η κάθε κοινωνία στη συγκεκριμένη ιστορική περίοδο, αποτελεί ένα δυναμικό σύνολο ιδεών, ιδεολογιών, δράσεων, τρόπου ζωής και γεγονότων, που επηρεάζει και ρυθμίζει τα αστικά φαινόμενα σε μια αμφίδρομη σχέση. Το αν μια κοινωνία διέπεται από τις αξίες του ατομικισμού ή της συλλογικότητας, αντανακλάται και στην αρχιτεκτονική. Ο προσανατολισμός σε μια κουλτούρα του συλλογικού θα ωθήσει την αρχιτεκτονική να συμβάλλει στην αναμόρφωση και εξέλιξη των πόλεων, των οικισμών και των χώρων κατοίκησης και εργασίας, συντηρώντας τις κατακτήσεις του παρελθόντος, βελτιώνοντας τις συνθήκες του παρόντος και προβλέποντας τις ανάγκες του μέλλοντος.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΕΡΕΙΠΙΟ ΕΝΟΣ ΣΑΝΑΤΟΡΙΟΥ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΖΕΡΒΑ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

Το παρόν δοκίμιο εστιάζει στην περίπτωση ενός ερειπωμένου σανατορίου στο Πήλιο, αντλώντας από αυτό πλούσιο υλικό για προβληματισμό. Εξετάζει τις έννοιες της κατοίκησης, του ενεργού ρόλου των μηχανισμών της μνήμης και της λήθης, αλλά και γενικότερα της αναμφίβολης ταλάντευσής μας μεταξύ ενός αισθητού κι ενός φαντασιακού χώρου.

Στην πολυτάραχη Ελλάδα του μεσοπολέμου, και μέχρι και το τέλος του δευτέρου παγκοσμίου, τα σανατόρια, ειδικά των αστικών κέντρων, γέμιζαν ασφυκτικά από αρρώστους και ήταν τόποι τρομεροί στις συνειδήσεις των ανθρώπων, στενά συνυφασμένοι με το θάνατο.

Η ιδιαιτερότητα του εν λόγω σανατορίου είναι πως δεν έμοιαζε να ανήκει σε αυτή τη κατηγορία, έτσι όπως μεταφέρεται σε εμάς μέσα από μαρτυρίες ανθρώπων που έζησαν εκεί. Γίνεται μια σύνδεση με αυτό που ο Michel Foucault όρισε ως *ετεροτοπίες* και αναζητείται ο βαθύτερος λόγος που μετουσίωσε ένα κτήριο που κάποιοι θα μπορούσαν να θεωρήσουν ως 'φυλακή των φυματικών', σε ένα φιλόξενο και οικείο καταφύγιο.

Την ανάλυση αυτή ακολουθεί μια σειρά προβληματισμών αναφορικά με το σημερινό *ερείπιο*. Ο αναπόφευκτος συσχετισμός του με την απώλεια και ένα παρελθόν, που ενυπάρχει στο σήμερα διαβρωμένο, μας παραπέμπει στο *φαντασιακό* και τον ρόλο των όσων ανακαλούνται στη σκέψη μας.

Παρατηρώντας πώς η πλούσια ιστορία του σανατορίου έρχεται σε απόλυτη ρήξη με την προοδευτική ερείπωσή του, εγείρονται ερωτήματα αναφορικά με τη σημασία της ανθρώπινης παρέμβασης ή όχι και τον αποφασιστικό ρόλο του μηχανισμού της *μνήμης* και της *λήθης*, που μας προτείνει να επιλέξουμε μια ιεράρχηση αναφορικά με αυτά που θεωρούμε ουσιώδη.

Η ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ Η ΦΑΝΤΑΣΙΑΚΗ ΘΕΣΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ - Κ. ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ & ΚΙΝΗΜΑ «EZLN» –

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΛΙΓΕΡΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ

«Κηρύσσεται πανηγυρικά ο θρίαμβος του καπιταλισμού. Η δυτικοφιλελεύθερη καπιταλιστική κοινωνία βυθίζεται με τρόπο τέτοιο, που αν δεν περιοριστεί θα προκαλέσει μη αναστρέψιμη καταστροφή στην ανθρωπότητα. Λειτουργεί στο προσκήνιο ο υπαρκτός σοσιαλισμός, η γραφειοκρατία «κατατρώει τα σωθικά» των υπαρχόντων δημοσιονομικών συστημάτων, ο κομμουνισμός έχει καταντήσει μία ψευδοθεωρία κατακερματισμένη σε πολλά σημεία και η οικονομική, αλλά πολύ περισσότερο η βαθύτερη κρίση των θεσμών που έχει ξεσπάσει, δημιουργεί δυσμενείς συνθήκες και παράλληλα ευνοϊκές για την πτώση και την άνοδο νέας πολιτικής, ευχάριστης και δυσάρεστης». Άνωθεν συμπυκνώνεται η δημοσιονομική οπτική της μέσης σύγχρονης κοινωνίας. Το δοθέν κείμενο, είναι απόσπασμα μίας προσωπικής μελέτης, στα πλαίσια του Ακαδημαϊσμού, πάνω στη καστοριαδική αυτονομία και τις αυτόνομες επαναστατικές δράσεις του κινήματος των Ζαπατίστας (Στρατός των Ζαπατίστας για την Εθνική Απελευθέρωση – EZLN). Πώς μπορεί κάποιος να αποκαλέσει τον εαυτό του αυτόνομο; Υπό ποιες προϋποθέσεις και συνθήκες οι απόψεις του Καστοριάδη περί αυτονομίας, όπως παρουσιάζονται στα σημαντικότερα έργα του, έχουν αντίκτυπο στις ενέργειες του κοινωνικού μοντέλου του νεοζαπατισμού; Τα ρεαλιστικά προβλήματα της αυτόνομης κοινωνίας έχουν σχέση με ό,τι ο Καστοριάδης αποκαλούσε κοινωνικό φαντασιακό; Το πόνημα των απαντήσεων σχετικά με τις τελευταίες ερωτήσεις, φανερώνει τις πτυχές της φαινομενικής αφενός και της πραγματιστικής αυτονομίας αφετέρου μέσω της αναζήτησης, της «εκπόρνευσης» του όρου όπως ο ίδιος ο Καστοριάδης αναφέρει χαρακτηριστικά, της ιδεολογίας των Ζαπατίστας στην πολιτεία Τσιάπας στο Μεξικό, του μοντέλου της αυτόνομης καστοριαδικής κοινωνίας στη ροή του Καπιταλισμού και την εφαρμογή της στους κόλπους των Μεξικανών επαναστατών, καταλήγοντας στα προβλήματα που συναντά η ιδανική σύζευξη των τελευταίων δύο.

ΠΙΣΩ ΣΤΗΝ ΑΦΑΙΡΕΣΗ: προς μια σκιαγράφηση μιας μαρξιστικής θεωρίας της γνώσης ως απάντηση στα desiderata της αστικής Φιλοσοφίας της Επιστήμης

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΟ-ΠΟΥΛΟΣ

Η συζήτηση είναι γύρω από το γνωσιολογικό πρόβλημα της σχέσης μεταξύ υποκειμένου και κόσμου. Για το λύση αυτής της σχέσης αναλύονται οι έννοιες «αφηρημένο» και «συγκεκριμένο». Οι τελευταίες θεωρούνται χρήσιμα εργαλεία για την κατανόηση του κόσμου. Ως βασική αναφορά τοποθετείται ο Μαρξ [Marx] στον οποίο υποστηρίζεται ότι υπάρχει κατάλληλο έδαφος για την λύση του προβλήματος. Πιο συγκεκριμένα, εστιάζουμε το βλέμμα μας στο πως χρησιμοποιεί ο Μαρξ την αφαίρεση στην εισαγωγή του στα *Grundrisse.*

Στην αρχή εξετάζουμε την έννοια της αφαίρεσης. Η τελευταία νοείται ως νοητική διαδικασία κατά την οποία επιλέγεται ένα πράγμα από τον κόσμο και εξετάζεται αποκομμένα από τις σχέσεις στις οποίες εντάσσεται. Με την αφαίρεση ταυτόχρονα ορίζεται («αυθαίρετα») το πλαίσιο το οποίο εξετάζεται κάθε φορά. Για τον Μαρξ, αυτό είναι το «χαοτικό όλον». Πέρα από την πρώτη αφαίρεση, ο τελευταίος βάζει τον όρο «ισχνές αφαιρέσεις» «duennere Abstrakta» οι οποίες είναι επιμέρους απομονώσεις από την αρχική αφαίρεση. Τέλος αναφέρουμε ένα κοινωνιολογικό παράδειγμα (την περιοδολόγηση της ιστορίας).

Στο δεύτερο μέρος εξετάζουμε το «συγκεκριμένο». Το τελευταίο χωρίζεται σε γενικό και ειδικό συγκεκριμένο. Το ειδικό συγκεκριμένο είναι το να εξετάζεται η αφηρημένη έννοια στις σχέσεις της. Το γενικό είναι να εξετάζονται οι σχέσεις των ειδικών συγκεκριμένων με την αρχική αφαίρεση, δηλαδή με το πλαίσιο που ορίσαμε. Οι σχέσεις των ειδικών συγκεκριμένων με την αρχική μας αφαίρεση είναι αυτό που ο Μαρξ ονομάζει «η άνοδος στο συγκεκριμένο». Δείχνουμε ότι το γενικό συγκεκριμένο είναι η «προσδιορισμένη γνώση του όλου». Ενώ η προηγούμενη διαδικασία ήταν στο «κεφάλι» των ανθρώπων καθώς όλα αυτά ήταν νοητικές διαδικασίες, τώρα η έννοια περιγράφει τον κόσμο, και το γενικό συγκεκριμένο στο κεφάλι είναι το ίδιο με το συγκεκριμένο πράγμα στον κόσμο.

Στο τέλος βλέπουμε τι επιπτώσεις έχει η μεθοδολογική μας επιλογή στη «μέθοδο της πολιτικής οικονομίας». Παρατηρούμε για παράδειγμα ότι ο Σμιθ [Smith] φαντάζεται ότι ξεκινάει από το συγκεκριμένο, εμπειρικό και απλό –την τάση των ανθρώπων για ανταλλαγή- ενώ στην πραγματικότητα ξεκινά από το αφηρημένο και χαοτικό. Ο ίδιος πιστεύει ότι χτίζει τις αφαιρέσεις του πάνω σε ένα εμπειρικό θεμέλιο, ενώ χτίζει αφαιρέσεις πάνω σε αφαιρέσεις. Με αυτή την κριτική ολοκληρώνεται η εργασία μας.

ΙΧΝΗΛΑΤΩΝΤΑΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΣΤΗΝ ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΡΗΤΗ ΟΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ-ΣΟΦΙΑ ΚΑΤΣΙΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΚΠΑ

Σημείο εκκίνησης στην παρούσα μελέτη αποτελεί ο στοχασμός πως στη ζωή, αυτόν τον απέραντο στίβο πιθανοτήτων και δυνατοτήτων, το μόνο βέβαιο, ασφαλές και απόλυτο που γνωρίζουμε είναι ο θάνατος, ενώ παραμένουν σημαντικές «προκλήσεις» τα αναπάντητα υπαρξιακά ερωτήματα σχετικά με το άγνωστο και ανοίκειο του θανάτου, την ύπαρξη ή μη της μεταθανάτιας ζωής, αλλά και το σεβασμό των προγόνων ως τεκμήριο πολιτισμού για τη κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό, επιχειρείται η προσέγγιση των αντιλήψεων για το θάνατο και τη μεταθανάτια εμπειρία κατά την εποχή του Χαλκού στη Κρήτη.

Αρχικά, παρουσιάζεται το πέρασμα από τη ζωή στο θάνατο τόσο για το ίδιο το άτομο, όσο και για την οικογένεια ή/και τη κοινωνία, εφαρμόζοντας τη θεωρία του Arnold van Gennep αναφορικά με τα τρία στάδια που βιώνει το άτομο στη κάθε μετάβαση ζωής από μια κατάσταση σε μια άλλη.

Στη συνέχεια, εξετάζοντας το ζήτημα της απώλειας στο πλαίσιο της κοινωνίας, επιχειρείται αποσυμβολισμός του ταφικού τοπίου σαν χώρος ιδιαίτερης σημασίας για την ομάδα, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές, βάσει των αρχαιολογικών ευρημάτων, τελετές που υλοποιούνταν εκεί.

Λόγος γίνεται ακόμη για μια φιλοσοφία της καταστροφής που ακολουθεί την απώλεια, καταστροφή την οποία μπορούμε να διακρίνουμε τόσο στο αντικείμενο όσο και στο άτομο, ενώ, τέλος, γίνεται προσπάθεια να εντοπιστεί η ταυτότητα του ατόμου ή της κοινωνικής μονάδας που αντιπροσωπεύεται με χαρακτηριστικά κτερίσματα στα αντίστοιχα αρχαιολογικά σύνολα. Καθώς τα έθιμα της ταφής και τίμησης των νεκρών μελετώνται στη μακρά διάρκεια του χρόνου, θεωρείται σκόπιμο να προβληθούν αρχαιολογικά παραδείγματα από τη 3η ως την 1η χιλιετία π.Χ.

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΤΟ ΡΟΛΟΙ ΚΑΙ Η ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΖΗΣΗΣ ΚΟΛΙΑΒΑΣΙΛΗΣ

ΖΗΣΗΣ ΚΟΛΙΑΒΑΣΙΛΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Με την εμφάνιση του μηχανικού ρολογιού στα τέλη του 13ου αιώνα, η αντίληψη του χρόνου και η εμπειρία της καθημερινότητας αλλάζουν ριζικά για τον άνθρωπο του ύστερου μεσαίωνα. Μέχρι εκείνη τη χρονική περίοδο υπάρχουν ηλιακά ρολόγια, ρολόγια νερού ή κεριού, κλεψύδρες που εξυπηρετούν στη μέτρηση του χρόνου, οι «ώρες» τους, όμως, εξαρτώνται από την εποχή και το γεωγραφικό πλάτος. Στα μοναστήρια προκειμένου να οργανωθούν οι καθημερινές προσευχές, η μέρα χωρίζεται σε επτά μέρη, των οποίων η διάρκεια αλλάζει ανάλογα με την εποχή του χρόνου και τη διάρκεια της μέρας. Για το μεγάλο πλήθος των ανθρώπων του μεσαίωνα, σημείο αναφοράς είναι η θέση του ήλιου, ενώ δεν υπάρχει ανάγκη για ακρίβεια στη μέτρηση. Με την κυριαρχία του μηχανικού ρολογιού, ο χρόνος ανεξαρτητοποιείται από την εμπειρία του ανθρώπου, δεν είναι πια σχετικός με τη φύση, αλλά απόλυτος αφού ορίζεται από μια μηχανή και όχι από τον ήλιο ή τη διάρκεια της μέρας. Η ανθρώπινη δραστηριότητα ρυθμίζεται σύμφωνα με το μηχανικό χρόνο. Η ποσοτικοποίηση του χρόνου με ακρίβεια λεπτού και έπειτα δευτερολέπτου φέρνει τον άνθρωπο αντιμέτωπο με τον έλεγχο του χρόνου και της εργασίας του. Ο χρόνος πια τον ορίζει ως κάτι έξω από αυτόν και την εμπειρία του. Με τα λόγια του Newton, στις Αρχές του, «Ο απόλυτος, αληθινός και μαθηματικός χρόνος, αφ' εαυτού και από τη φύση του, ρέει ομοιόμορφα χωρίς εξάρτηση από οτιδήποτε εξωτερικό». Θα αναλυθούν οι επιπτώσεις της εφεύρεσης του ρολογιού στην ανθρώπινη εμπειρία, κοινωνία και εργασία με αναφορές στην «επιστημονική επανάσταση».

"FREUD ΚΑΙ LACAN": ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΓΚΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΗΛΕΚΤΡΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι η συνοπτική παρουσίαση μέρους της πτυχιακής μου εργασίας που εκπονώ αυτή την περίοδο, με θέμα μία συγκριτική προσέγγιση της Φροϋδικής και της Λακανικής θεωρίας.

Κατ' αρχάς, θα γίνει μία συνοπτική παρουσίαση των βασικών πυλώνων της θεωρίας του Sigmund Freud, δηλαδή του ασυνειδήτου ως βασικού εξηγητικού πλαισίου της ανθρώπινης συμπεριφοράς (πρώτη και δεύτερη τοπική), της ερμηνείας των ονείρων (συμπύκνωση, μετάθεση, μέριμνα για παραστασιμότητα, δευτερογενής επεξεργασία) και της παιδικής σεξουαλικότητας (στάδια ψυχοσεξουαλικής ανάπτυξης). Με αφετηρία τις βασικές έννοιες της Φροϋδικής θεωρίας, θα προχωρήσουμε στην ανάλυση των αιτιών εκδήλωσης των συμπτωμάτων και πρόκλησης των νευρώσεων, με έμφαση στην εκδήλωση του Οιδιπόδειου Συμπλέγματος και του Συμπλέγματος της Ηλέκτρας. Ακολούθως, μετά από μία σύντομη περιγραφή της θεωρίας του Jacques Lacan και της «επιστροφής στον Freud», όπου το ασυνείδητο εκλαμβάνεται πλέον δομημένο σαν γλώσσα, με τη νέα τοπική (Φαντασιακό, Συμβολικό, Πραγματικό), θα προχωρήσουμε στην εξέταση της Λακανικής προσέγγισης του Οιδιπόδειου Συμπλέγματος όσο και του Συμπλέγματος της Ηλέκτρας, προκειμένου να αναδειχθούν οι φιλοσοφικές προϋποθέσεις και συνέπειές της, όπως τις εκθέτει ο Louis Althusser στο θεμελιώδες κείμενό του «Φρόυντ και Λακάν».

Μέσα από την παραπάνω ανάλυση, στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι η ανάδειξη των θεωρητικών και επιστημολογικών συγκλίσεων και αποκλίσεων των δύο ψυχαναλυτών που συγκρότησαν και καθόρισαν την εξέλιξη της ψυχαναλυτικής θεωρίας από την εδραίωσή της στα τέλη του 19ου αιώνα μέχρι και τις μέρες μας.

Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ – ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΕΣ ΕΠΕΚΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΙΜΑΙΟ

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΑ ΚΟΥΖΕΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Στο δεύτερο βιβλίο της «Πολιτείας» επιχειρείται να δοθεί ορισμός της παιδείας. Μετά από διάλογο, συμπεραίνεται ότι η μουσική και η γυμναστική και η προσφορά τους στη ψυχή του ατόμου με το κατάλληλο τρόπο, αποτελούν την ορθή εκπαίδευση της ψυχής. Μέσο για την παιδεία αποτελεί η μουσική. Ποιοι μουσικοί τρόποι απορρίπτονται και ποιοι επιτρέπονται; Ποια μουσικά όργανα απορρίπτονται και ποια γίνονται δεκτά; Πώς ορίζεται η καλή και πως η κακή μουσική και ποια είναι η σχέση της καθεμιάς με τη ψυχή;

Στους «Νόμους» παρουσιάζεται το σημαντικότερο και λεπτομερέστερο πρόγραμμα γενικής παιδείας των νέων, το οποίο θεσπίζεται με νόμο, όπως και ποιες μελωδίες είναι ορθές. Όμως, ποιοι δάσκαλοι θα τις εγκρίνουν και πώς; Η μουσική πρέπει να κρίνεται με μέτρο την ηδονή που προσφέρει στη ψυχή. Οι τραγουδιστές του Διονύσου πρέπει να δέχονται τις καλές απομιμήσεις των μελωδιών και να απορρίπτουν τις αντίθετές τους και με τη μίμηση να οδηγούν τη ψυχή των νέων στην αρετή. Γιατί η μουσική χωρίς στίχους και ο αυλός απορρίπτονται;

Στο διάλογο «Τίμαιος» διερευνάται τι είναι ο αισθητός κόσμος με μια αιτιολογική διάσταση. Γίνεται συζήτηση για το πώς συνδέεται η μουσική με τα μαθηματικά. Πώς κατασκευάζεται το σώμα από τους θεούς. Οι Πυθαγόρειοι πίστεψαν ότι η γέννηση του κόσμου οφείλεται στους φυσικούς αριθμούς και στο δίπολο πέρας-άπειρο. Ποια η σημασία των αριθμών σύμφωνα με τους Πυθαγορείους; Τα μαθηματικά και η γεωμετρία πώς εφαρμόζονται σε σχέση με το σύμπαν; Ποια είναι η σχέση της μαθηματικής γνώσης με την εκπαίδευση των φιλοσόφων-βασιλέων; Τι ρόλο παίζουν η διατροφή και η γυμναστική με την ψυχή και τη μουσική στον «Τίμαιο»;

ΑΝΙΧΝΕΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΝΤΑΝΤΑΪΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΑΝΤΙΑΝΟΥ ΑΙΣΘΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΥΨΗΛΟΥ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΙΟΥΚΑ & ΠΑΝΟΣ ΚΟΥΤΟΥΛΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ & ΑΣΚΤ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΙΟΥΚΑ

ΠΑΝΟΣ ΚΟΥΤΟΥΛΙΑΣ

Το μεγάλο ενδιαφέρον της αισθητικής φιλοσοφίας για την έννοια του Υψηλού (όπως εκφράστηκε, κυρίως από την δεκαετία του '80 και ύστερα, από φιλοσόφους όπως ο Lyotard και ο Derrida) οδήγησε σε επανερμηνείες και επανασχηματισμούς του όρου και, τελικώς, στην αναπόφευκτη διεύρυνση του, χάρη στην προσαρμογή στα τρέχοντα κοινωνικοπολιτικά και καλλιτεχνικά δεδομένα.

Ωστόσο, η διερεύνηση του μοντερνισμού και των αποκαλούμενων κινημάτων της πρωτοπορίας υπό το πρίσμα του συναισθήματος του Υψηλού (όπως αυτό στοιχειοθετείται από τον Kant στο έργο του «Κριτική της κριτικής δύναμης») παραμένει, παραδόξως, ένα φαινόμενο περιορισμένο.

Κατά τον Kant, η διαφοροποίηση μεταξύ του συναισθήματος του Υψηλού και του συναισθήματος του ωραίου, βασίζεται στο γεγονός πως το πρώτο σχετίζεται με μία κατάσταση «αρνητικής ηδονής». Το «μαθηματικώς Υψηλό», λέει, προκύπτει από την επαφή του υποκειμένου με υπερμεγέθη φυσικά αντικείμενα και συνίσταται στο ότι το υποκείμενο αισθάνεται ταυτόχρονα ένα αίσθημα λύπης για την αδυναμία του να συλλάβει την απεραντοσύνη της φύσης και ένα συναίσθημα ηδονής για την υπερβατική κατάσταση στην οποία υπεισέρχεται η φαντασία του, κατά την προσπάθεια να επιτευχθεί αυτή ακριβώς η σύλληψη. Προεκτείνοντας και εφαρμόζοντας τη συλλογιστική του Kant στον τομέα της τέχνης (όπως έχει πρωτοεπιχειρηθεί από τον Γερμανό συγγραφέα Friedrich Schiller), μπορεί κανείς να επιτύχει ιδιαιτέρου ενδιαφέροντος παρατηρήσεις και συσχετισμούς.

Συγκεκριμένα, έχοντας επίγνωση τόσο του χάσματος μεταξύ της αναλυτικής σκέψης και, ως εκ τούτου, και της συμπαγούς αισθητικής θεωρίας του Kant και της εξ ορισμού αντί-συστηματικής, αντί-αισθητικής και χαοτικής «ιδιοσυστασίας» του Dada, όσο και του ελλοχεύοντος κινδύνου ενδεχόμενων νοητικών αλμάτων και αυθαιρεσιών, η εργασία αυτή θα επιχειρήσει, κατ' αρχάς, μία επανάγνωση του καντιανού συναισθήματος του Υψηλού και, εν συνεχεία, θα αναζητήσει πιθανούς συνεκτικούς δεσμούς του τελευταίου με την καλλιτεχνική δημιουργία που άφησε πίσω του ο ντανταϊσμός, σε λογοτεχνικό και εικαστικό επίπεδο (βλ. τα «αρχέγονα» φωνητικά ποιήματα του Ball και του Schwitters και τα ready- mades του Duchamp). Μάλιστα, ως βασικοί άξονες αναφοράς και κατευθυντήριοι δείκτες θα χρησιμοποιηθούν δυο κείμενα του Philip Saw και της Christine Battersby (τμήματα της ευρύτερης έρευνας υπό τον τίτλο «The Art of the Sublime» του ιδρύματος Tate του Ηνωμένου Βασιλείου), που αναζωπυρώνουν καίρια την συζήτηση γύρω από την αισθητική του Υψηλού.

Ο ΠΛΑΤΩΝ ΚΑΙ Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΕΡΩΤΑ ΩΣ ΜΕΣΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΑΠΛΑΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ

ΕΛΕΝΗ ΚΡΙΚΩΝΑ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΛΟΓΙΑΣ, ΕΚΠΑ

Η παρούσα ανακοίνωση πραγματεύεται την έννοια του έρωτα στο πλαίσιο της πολιτικής σκέψης του Πλάτωνα. Ο χώρος στον οποίο εστιάζεται η πολιτική σκέψη του φιλοσόφου, είναι η δημόσια σφαίρα. Εάν ο έρωτας ανήκει στην ιδιωτική σφαίρα– όπου θα τον κατέτασσε μάλλον το σύγχρονο, φιλελεύθερο αξιακό σύστημα- δεν θα έπρεπε να απασχολεί την πολιτική του σκέψη. Ο έρωτας, όταν ακολουθεί τα συγκεκριμένα στάδια που περιγράφονται στο Συμπόσιο (210a5-d8), και όταν έχει τον χαρακτήρα χαλιναγώγησης των σωματικών επιθυμιών, όπως παρουσιάζεται στον Φαίδρο (254b6-256a7), γίνεται όντως μια διαδικασία απελευθέρωσης στο πλαίσιο της πολιτικής διάπλασης του Αθηναίου, μέσω της παιδαγωγικής διαδικασίας της παιδεραστίας. Ο ελεύθερος πολίτης δεν είναι τυπικά μόνο ελεύθερος αλλά, μέσα από την ψυχική μεταστροφή που βιώνει, εμφανίζεται στον δημόσιο βίο ως φορέας ανεξάρτητης σκέψης και πράξης.

ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΤΕΧΝΙΚΗΣ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Ο μεσοπόλεμος μάλλον αποτελεί την περισσότερο αμφιλεγόμενη περίοδο της ανθρώπινης ιστορίας: οι συνέπειες του πρώτου παγκόσμιού πολέμου υπήρχαν εγγεγραμμένες στα σώματα των εκατομμυρίων ανδρών και γυναικών που περίμεναν υπομονετικά στην ουρά των κρατικών συσσιτίων ή του ταμείου ανεργίας. Παράλληλα ένα νέο παραγωγικό μοντέλο ωρίμαζε στην Ευρώπη: ο φορντισμός- ταιυλορισμός, η αλυσίδα παραγωγής και το επιστημονικό management. Εκείνη την περίοδο, στις αρχές της δεκαετίας 1920 - 1930, ο M.Heidegger δίδασκε στο Πανεπιστήμιο του Φράιμπουργκ, ενώ ο ο W.Benjamin εξελισσόταν σε ένα σημαντικό σοσιαλιστή διανοούμενο στην πόλη της Φρανκφούρτης. Και οι δύο μέσα σε διαμετρικά αντίθετες και συγκρουόμενες προοπτικές προσπάθησαν να εντοπίσουν τον αστερισμό της τέχνης- τεχνικής- τεχνολογίας μέσα στη βιωμένη συγκυρία τους.

Ο W.Benjamin εντόπισε στην άρθρωση τέχνης- τεχνικής- τεχνολογίας την εξαφάνιση της αύρας που περιέβαλε το έργο τέχνης και ταυτόχρονα την προοπτική της υπέρβασης. Τη δυνατότητα της σύγκρουσης με το φασισμό δια της πολιτικοποίησης της τέχνης και ενάντια στην αισθητικοποίηση της πολιτικής που επιχειρούσε το Εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα του Hitler. Αντίθετα, ο M.Heidegger εντόπιζε στην ίδια διαδικασία ένα οδυνηρό μέλλον κατά το οποίο η τεχνολογία μετατρέπει τον άνθρωπο σε ανθρώπινο πλεόνασμα, σε απόθεμα του εαυτού του. Η λύτρωση θα ερχόταν μονάχα μέσω της εμβάπτισης της τεχνολογίας στη σφαίρα της τέχνης και ταυτόχρονα μέσω της εμψύχωσής της από το πνεύμα του γερμανικού λαού (volk). Αυτή την αντίθεση θα αναζητήσουμε, όχι σαν μια κλειστή υπόθεση, αλλά σαν ένα διαρκώς ανοιχτό ερώτημα, σαν μια σύγκρουση που μας αφορά.

ΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΓΝΩΣΗ: ΒΛΕΠΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΦΑΝΤΑΣΙΑ, ΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΪΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ, ΑΠΘ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΪΝΟΠΟΥΛΟΣ

Η όραση *παράγει* τη γνώση. Μια θέση που θα υποστήριζε ο νεανικός Πλάτων αλλά και ο γεροντικός. Ο πρώτος συλλαμβάνει τις Ιδέες θεωρώντας τες νοητική γνώση, το στοιχείο εκείνο που θα λειτουργήσει το νου. Ο δεύτερος δε, μέσω του «Τίμαιου», μας συστήνει την όραση ως αίσθηση και όχι ως νοητή-νοητική λειτουργία. Με τα μάτια ο άνθρωπος θα φτάσει στη φιλοσοφία.

Αλλά πολύ παραπάνω, η όραση *είναι* γνώση: κεκαλυμμένη σε ποικίλες μορφές λειτουργεί ως η άμεση γνώση της εξωτερικής και εσωτερικής πραγματικότητας. Μια τέτοια μορφή μπορεί να θεωρηθεί η ανάγνωση, μέσω της (αυτο)δημιουργίας εσωτερικών εικόνων.

Συνεπώς, η πραγματική γνώση πηγάζει της ανάγνωσης. Τότε είναι που η φαντασιακή όραση, δηλαδή η όραση που αναπτύσσεται στη φαντασία ή αλλιώς η εσωτερική όραση, συλλαμβάνει τις εικόνες Λόγου και αυτές (αυτό)δημιουργούνται λόγω της αριστοτελικής φ α ν τ α σ ί α ς, όπως αυτή ερμηνεύεται στο «Περί ψυχής». Οι εικόνες Λόγου είναι οι εσωτερικές αναπαραστάσεις που προκύπτουν κατά την ανάγνωση, μια διαδικασία (κατα)νόησης και διάκρισης από την οποία συμπεραίνεται ότι ο άνθρωπος γνωρίζει με εικόνες.

Παρόλα αυτά, οι εικόνες Λόγου στέκονται αδύναμες μπροστά στη σύγχρονη κοινωνία του θεάματος και των απτών-εξωτερικών εικόνων, των αισθητών εικόνων. Αυτές χειραγωγούν τη γνώση του ανθρώπου, του παρουσιάζουν μια ψευδο-ζωή και τον αντιμετωπίζουν ως παθητικό δέκτη και καταναλωτή του θεάματος. Μάλιστα, υπό τους όρους του Γκυ Ντεμπόρ στη «Κοινωνία του Θεάματος», ο άνθρωπος παύει να ανήκει στον εαυτό του, αλλά ανήκει στις εικόνες του ψευδο-εαυτού του.

Τέλος, ως υποσημείωση της εισήγησης, σχολιάζεται ο χρόνος ως επήρεια και επιρροή των εσωτερικών και εξωτερικών εικόνων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΟΥΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΑΥΤΗΣ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ-ΑΓΑΛΙΩΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΜΦΕ, ΕΜΠ

Στην πραγματεία αυτή μελετάται το πλήθος του συνόλου των φυσικών αριθμών και η φύση αυτής, στα πλαίσια του αξιωματικού συστήματος ZFC. Αρχικά προσδιορίζεται η προέλευση του απείρου από ιστορική, φιλοσοφική/συνειδησιακή και μαθηματική/λογική οπτική γωνία. Στη συνέχεια, με αφετηρία τη στήριξη του ορισμού των φυσικών αριθμών στην Επαγωγή, διερευνάται η ανεξαρτησία της επαγωγικής διαδικασίας από αυτή την ύπαρξη του απείρου και αντιστρόφως και παράλληλα επιχειρείται να δοθεί απάντηση στο ερώτημα «η ύπαρξη του απείρου στους φυσικούς αριθμούς είναι εγγενής ή άτυπα/υποσυνείδητα αξιωματική;», καθώς και μελετώνται οι φιλοσοφικές επιπτώσεις και των δύο θέσεων στη Φιλοσοφία των Μαθηματικών. Στη συνέχεια, τα συμπεράσματα επεκτείνονται στο σύνολο των ακεραίων αριθμών και αναζητούνται συνέπειες στα σύνολα των ρητών, των αρρήτων και των πραγματικών αριθμών. Τέλος, αναλύεται περεταίρω η αναγκαιότητα ή μη του απείρου στις επιστημονικές εφαρμογές, καθώς και οι φιλοσοφικές προεκτάσεις αυτής στη Φιλοσοφία της Φυσικής και των Επιστημών.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΔΥΝΑΜΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ ΜΑΝΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΑΣΙΛ ΡΟΚΑΪ

ΓΕΩΡΓΙΑ-ΕΙΡΗΝΗ ΜΑΝΔΟΠΟΥΛΟΥ & ΒΑΣΙΛ ΡΟΚΑΪ

PHILOSOPHY, UNIVERSITY OF HAMBURG & PHYSICS, UNIVERSITY OF HAMBURG

Σκοπός της παρουσίασής μας είναι να μελετήσουμε δυναμικά μοντέλα στη μεταφυσική του χρόνου. Κυρίως θα εστιάσουμε στη προσέγγιση του C.D. Broad και στη θεωρία του «Κινούμενου Προβολέα» (Moving Spotlight Theory, MST). Σύμφωνα με αυτό το δυναμικό μοντέλο χρόνου, τα γεγονότα και οι χρονικές στιγμές στις οποίες αυτά συμβαίνουν, μπορούν να ταξινομηθούν σύμφωνα με τις ιδιότητες του παρόντος, του παρελθόντος και του μέλλοντος σε ένα συνεχές χρονικό σύστημα με ένα διαρκώς κινούμενο παρόν. Αρχικά θα αναφερθούμε στα κριτήρια που πρέπει να πληρεί ένα δυναμικό μοντέλο στη μεταφυσική του χρόνου και στα κυριότερα χαρακτηριστικά του. Έπειτα θα ορίσουμε τη θεωρία του «Κινούμενου Προβολέα» μαζί με τα κυριότερα χαρακτηριστικά και στοιχεία που την απαρτίζουν. Στη συνέχεια θα παρατεθούν δύο αντεπιχειρήματα, πιο συγκεκριμένα ένα επιχείρημα από το τομέα της γνωσιολογίας και ένα από το τομέα της φιλοσοφίας της φυσικής. Το πρώτο αντεπιχείρημα θέτει ένα σκεπτικιστικό ερώτημα σε όλες τις μη παροντολογικές θεωρίες του χρόνου (non-presentist A-theories), όσον αφορά τη βεβαιότητα κατά πόσο ένας παρατηρητής βρίσκεται σε παροντικό χρόνο. Το δεύτερο αντεπιχείρημα έγκειται στη μη συμβατότητα της θεωρίας του «Κινούμενου Προβολέα» με τη θεωρία της ειδικής σχετικότητας. Εν κατακλείδι, φτάνουμε στο συμπέρασμα ότι η εν λόγω θεωρία προσφέρει μια ικανοποιητική περιγραφή της έννοιας της ροής του χρόνου σε έναν τετραδιάστατο χωροχρόνο.

ΤΟ ΠΛΑΤΩΝΙΚΟ «ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ» ΣΤΟ ΝΤΙΒΑΝΙ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ & ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΡΙΣΒΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΚΠΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΡΙΣΒΑΣ

Το θέμα του Έρωτα έχει απασχολήσει το φιλοσοφικό λόγο από την αρχαιότητα. Το πλατωνικό Συμπόσιο συνιστά διαχρονικό φιλοσοφικό ύμνο στην υπόσταση του Έρωτα αναδεικνύοντας την ποικιλομορφία του μέσα από το λόγο των πρωταγωνιστών του. Ο ψυχαναλυτικός λόγος έρχεται να σταθεί πλάι στο φιλοσοφικό λόγο για τη κατανόηση του φαινομένου του Έρωτα. Κεντρικά σημεία στο πλατωνικό Συμπόσιο είναι ο Έρως ως *επιθυμία* και ως *έλλειψη*. Πρώτος ο Αριστοφάνης, με το μύθο της σχάσης, εισάγει το ρόλο της έλλειψης, του μη-όλου, στην ερωτική επιθυμία. Στη συνέχεια ο Πλάτων, δια στόματος Σωκράτη, παρουσιάζει τον Έρωτα ως τάση που προκύπτει από την έλλειψη του «ωραίου» και του «αγαθού». Η έννοια της έλλειψης είναι θεμελιώδης στη λακανική θεωρία. Για τον Lacan ο Έρως προϋποθέτει την έλλειψη, εντούτοις η ένωση των φύλων (η επίτευξη του *Ενός*) είναι αδύνατη. Πού τοποθετείται μέσα στους προβληματισμούς αυτούς η σύμπλοκη έννοια της *απόλαυσης* (jouissance); Πώς μπορεί να συνδεθεί η απόλαυση με την έλλειψη; Τελικά, είναι όντως αδύνατη η *διάφυλη σχέση*; Τα ερωτήματα αυτά θα διερευνηθούν μέσα από μια συγκριτική παράθεση του φιλοσοφικού με τον ψυχαναλυτικό λόγο.

1ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΙΣΙΝΗ ΚΟΜΟΥΝΑ ΚΑΙ Η ΕΠΙΡΡΟΗ ΑΥΤΗΣ ΣΤΑ ΓΡΑΠΤΑ ΤΗΣ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΣΣΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ, ΑΠΘ

Η προσπάθεια αυτή εντάσσεται μέσα στα πλαίσια της Πολιτικής Φιλοσοφίας – και ίσως και της Κοινωνικής. Ο σκοπός της παρουσίασης θα είναι διπλός. Θα έχει ως θεματικό άξονα το διάστημα 26 Μαρτίου–30 Μαΐου 1871. Το διάστημα, δηλαδή, κατά το οποίο στη γαλλική πρωτεύουσα εμφανίστηκε ο κοινωνικός και πολιτικός σχηματισμός αυτού που ονομάστηκε αργότερα ως **«**Παρισινή Κομμούνα**»**. Η άσκηση της εξουσίας είναι ίσως το σημαντικότερο στοιχείο που χαρακτηρίζει αυτό το καθεστώς, καθώς και κάθε είδους πολιτικό σχηματισμό, γιατί απλώς διαμορφώνει το τρόπο ζωής της κοινωνίας σε πολύ μεγάλο βαθμό. Πρώτος, λοιπόν, στόχος είναι να εξετάσουμε το ζήτημα της εξουσίας από τις μάζες**,** όπως τέθηκε τους δύο αυτούς μήνες της Κομμούνας και πώς αυτή επηρέασε τη ζωή της κοινωνίας. Δεύτερος και τελευταίος σκοπός της προσπάθειας αυτής θα είναι να δούμε πώς η Παρισινή Κομμούνα επηρέασε τα γραπτά μεγάλων διανοητών της εποχής εκείνης, κυρίως της μαρξιστικής παράδοσης, ξεκινώντας από τον ίδιο τον Μαρξ μέχρι τον Λένιν, και της αναρχικής παράδοσης, με τον Κροπότκιν και τον Μπακούνιν ως χαρακτηριστικά παραδείγματα. Στόχος είναι να παρουσιάσουμε ένα διαφορετικό τρόπο άσκησης της εξουσίας που εφαρμόστηκε μέσα στην ιστορία ως απάντηση στον αστικό φιλελευθερισμό και στον γραφειοκρατικό κομμουνισμό. Συνοψίζοντας, οι σκοποί της παρουσίασης θα είναι α) το ζήτημα της εξουσίας και ο τρόπος με τον οποίο ασκήθηκε αυτή και β) την επιρροή που αυτή άσκησε στα θεωρητικά κείμενα των μαρξιστών και αναρχικών θεωρητικών.

ΜΙΑ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΟΝ ΕΡΩΤΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ

ARTS AND CULTURE, MAASTRICHT UNIVERSITY

Η εργασία αυτή πραγματεύεται τη δυνατότητα στοιχειοθέτησης κάποιας σταθερής αλήθειας στο πλαίσιο του μεταμοντερνισμού, ο οποίος κυριαρχεί ως τρόπος σκέψης στη σύγχρονη δυτική κοινωνία. Ο μεταμοντερνισμός παρουσιάζεται ως μια αντίδραση στον μοντερνισμό και άρα είναι εύλογο να φανταστούμε στοιχεία των αξιών (ή την ανυπαρξία αξιών) του πρώτου σε αντιπαράθεση με τις αξίες του δευτέρου. Η μοντέρνα συνείδηση θεμελιώθηκε ως μια κριτική της δύσης στον μέχρι τότε εαυτό της· μια κριτική εγκιβωτισμένη στην τότε ιστορική και κοινωνική πραγματικότητα, ενώ η μεταμοντέρνα συνείδηση στηρίζει τις υποδομές της στο εκάστοτε ατομικό ζητούμενο.

Η μεταμοντέρνα συνείδηση περιστρέφεται γύρω από το υποκείμενο, γεγονός που αντικατοπτρίζεται και στην ίδια την ιδέα της αλήθειας, η οποία εξατομικεύεται και σχετικοποιείται. Αν η αλήθεια σαν ιδέα είναι σχετική, τότε η αναζήτησή της είναι μάταια, καθώς διαμορφώνεται βάσει του υποκειμένου που την διαπραγματεύεται. Συνεπώς, στη μεταμοντέρνα πραγματικότητα φαίνεται αδύνατη η συγκρότηση μιας ενιαίας εικόνας του κόσμου, καθώς παρουσιάζονται μόνον υποκειμενικές και φαντασιακές συγκροτήσεις του. Επομένως, όταν η ίδια η εικόνα του κόσμου μοιάζει θολή, δημιουργείται σύγχυση σχετικά με την οντολογική του υπόσταση. Άρα, πώς μπορούμε να διερευνήσουμε και να διασαφηνίσουμε αν ο κόσμος υφίσταται ως ένα υπαρκτό αντικείμενο;

Κατά την απόπειρα στοιχειοθέτησης μιας σταθερής αλήθειας που να ικανοποιεί αυτή την συνθήκη, οδηγούμαστε σε μια μεταφυσική συζήτηση στην οποία δεν θα συμπεριλάβω τη θρησκεία ή την επιστήμη. Η θρησκεία φαίνεται ξεπερασμένη για την επίλυση τέτοιων ζητημάτων, ενώ η επιστήμη -λόγω του ρεαλισμού που την διακατέχει- φαίνεται να αντιβαίνει στον σχετικισμό του μεταμοντερνισμού. Η σταθερή αλήθεια εντοπίζεται στα συναισθήματα και ειδικότερα στον έρωτα. Ο έρωτας εξαρτάται μόνο από το υποκείμενο, είναι προσβάσιμος, κατανοητός και δεν εξαρτάται από εξωτερικούς παράγοντες. Ο έρωτας δεν χρειάζεται κάποια μεταφυσική γνώση και δεν υποπίπτει στον σχετικισμό.

ΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΤΟΥ ΥΠΑΡΞΙΣΜΟΥ

ΡΕΝΟΣ ΜΗΛΙΑΣ

ΡΕΝΟΣ ΜΗΛΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΕΜΦΕ, ΕΜΠ

Η παρούσα εργασία αποτελεί απόπειρα παρουσίασης μίας από τις τελευταίες μεταβάσεις της σύγχρονης σκέψης του 20ου αιώνα, ενός ρεύματος της φιλοσοφίας που αντιδρά στο κλίμα του θετικισμού και της λογοκρατίας που φαίνεται να κυριαρχεί κατά τον 19ο και 20ο αιώνα. Το νέο αυτό σώμα θεωριών, προβιβάζοντας την έννοια της «υπόστασης», δίνει έμφαση στον ίδιο τον άνθρωπο και στον *μεταφυσικό εμπειρισμό* που τον συνοδεύει στην αναζήτησή του προς την αλήθεια. Τα θεμέλια της Λογικής και της αντικειμενικότητας απαξιώνονται, δίνοντας χώρο σε μία νέα περιοχή, η οποία σχετίζεται με την προσπάθεια του ατόμου να συλλάβει σε ένα προεννοιολογικό επίπεδο την παρουσία του μέσα στον κόσμο.

Σε ένα γενικότερο πλαίσιο, δημιουργείται μια σύγχυση γύρω από το ποιοι φιλόσοφοι ακριβώς ονομάζονται «υπαρξιστές». Ωστόσο, υπάρχει ένα σώμα θεωριών, ένα ρεύμα, που χαρακτηρίζει με ιδιότυπο τρόπο το έργο των φιλοσόφων με τους οποίους ασχολείται η παρούσα εργασία. Αυτό το ρεύμα έχει άμεση σχέση με την προβολή της ανεπανάληπτης πρωτοτυπίας του κάθε ατόμου˙ αποτελούν αυτές οι φιλοσοφίες μία στροφή προς το Υποκείμενο, η οποία βασίζεται στην ένωση ενός μεταφυσικού εμπειρισμού με το αίσθημα της ανθρώπινης ανησυχίας[1]. Ο εμπειρισμός αντανακλάται στο εμπράγματο στοιχείο (facticité)[2], πάνω στο οποίο θα επιμείνουν οι «φιλοσοφίες της υποστάσεως»˙ είναι το στοιχείο του γεγονότος, το οποίο είναι ανάγωγο[3] σε κάθε κατασκευή και μεταφυσική ερμηνεία.

[1] Ο χαρακτηρισμός αυτός, (σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να γίνει λόγος για ορισμό), αποτελεί παρατήρηση του Émile Bréhier (1876-1952), καθηγητή φιλοσοφίας στο Παρίσι.

[2] Ο όρος αυτός προέρχεται από την «Faktizität» του Heidegger. Σε ελεύθερη μετάφραση θα μπορούσαμε να πούμε ότι αντιστοιχεί στον όρο «γεγονότητα». Αποτελεί το "γεγονός" της ύπαρξης, του Dasein.

[3] Δηλαδή δεν ανάγεται περαιτέρω, είναι στοιχειακό δεδομένο. Ό,τι ανάγεται, ερμηνεύεται από εκείνο προς το οποίο ανάγεται. Οπότε, το ανάγωγο στοιχείο δεν επιδέχεται πλήρους ερμηνείας.

Η ΑΥΤΟΚΑΘΟΡΙΖΟΜΕΝΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΩΣ ΜΕΣΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΝΕΩΤΕΡΙΚΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ & ΛΑΖΑΡΟΣ ΖΑΓΚΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ & ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η παρούσα περίληψη αναφέρεται στην έρευνα πάνω στην «αυτοκαθοριζόμενη ελευθερία» και την «Χριστιανική Ορθόδοξη ηθική» ως επιλογής για την «αυθεντικότητα» του σύγχρονου «νεωτερικού» ατόμου.

Ως παρακινητικοί παράγοντες στάθηκαν για την έρευνα αυτή η διάσημη ταινία του σκηνοθέτη Q. Tarantino «Kill Bill» και η χρόνια ενασχόληση με την Χριστιανική Ορθόδοξη παράδοση μέσα από την $1^{ο}$ και $2^{ο}$ βάθμια εκπαίδευση. Η προβληματική, που ασχολείται η έρευνα, είναι η επιλογή της Χριστιανικής Ορθόδοξης ηθικής ή της «αυτοκαθοριζόμενης ελευθερίας» ως το μέσο για την επίτευξη της αυθεντικότητας του σύγχρονου «νεωτερικού» ατόμου. Τα μέσα για την έρευνα αυτή ήταν τα κείμενα του Charles Taylor για την ηθική και την αυθεντικότητα στην «νεωτερικότητα», χωρία από τις Ορθόδοξες Χριστιανικές διδασκαλίες και αναλύσεις επί αυτών και σειρά ταινιών «Kill Bill».

Τα αποτελέσματα ήταν καθοριστικά και δηλώνουν ότι και οι δυο παραδόσεις είναι επιζήμιες για την «νεωτερικότητα». Λόγω της απεριόριστης ελευθερίας του υποκειμένου αφαιρώντας τα δικαιώματά του και της υποταγής του στις θείες προσταγές, ζώντας με τον συνεχή φόβο κατηγοριοποίησης σε «πιστός» και «αμαρτωλός». Στην πρώτη περίπτωση έχουν λογικό σφάλμα και ηθικό μη-ρεαλισμό. Όταν στην «νεωτερική» κοινωνία θεωρείται αξία η ατομικότητα, δεν μπορώ να την καταργήσω για τους άλλους με μια αυθαίρετη ηθική κατασκευή, ενώ εγώ την δέχομαι για τον εαυτό μου. Στην δεύτερη, δεν υπάρχει ή υπάρχει ελάχιστα έκφραση της συνείδησης, διότι εκφράζει την συνείδηση, επί της ουσίας, τις εντολές μίας υπεράνθρωπης οντότητας.

Συμπεραίνοντας, καταλήξαμε στην διαλογική σχέση προσωπικής και κοινωνικής ηθικής.

ΦΥΤΟΣΟΦΙΑ: ΜΙΑ ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΦΥΤΙΚΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΑΝΟΣ ΜΠΑΖΑΝΗΣ

ΜΑΝΟΣ ΜΠΑΖΑΝΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ, ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Για αναρίθμητους αιώνες, το φυτικό βασίλειο αποτέλεσε απαραίτητη συνθήκη για την εμφάνιση, ανάπτυξη κι εξέλιξη των ανθρώπινων όντων. Προσφέροντάς τους απλόχερα ζωτικά αγαθά όπως το οξυγόνο και η τροφή, τα φυτά συνδιαμόρφωσαν καθοριστικά τον ανθρώπινο κόσμο, μάρτυρες της ακόπετης εξαφάνισης, της επιλεκτικής καλλιέργειας και της οικειοποίησής τους σε συμβολικές δομές και ιεραρχίες. Μέσα στη σιωπηρή του εκμετάλλευση, από τον Πλάτωνα έως τον Hegel, το φυτικό σώμα συχνά αποδόθηκε ως πρωτόγονο, άνοο και παθητικό, η ύπαρξη του οποίου ολοκληρώνεται σε μια ανθρωποκεντρική χρηστικότητα, οικοδομώντας ένα αειθαλές πλέγμα ισχύος που χαρτογραφείται χαρακτηριστικά από τη σύγχρονη Δυτική επιστήμη του φυτικού. Την ίδια στιγμή, άλλοτε ως αμφίθυμες στιγμές κι άλλοτε ως ριζοσπαστικές κοσμολογίες, ανατρεπτικές θεωρήσεις του φυτικού, αφουγκραζόμενες την πολυσχιδή πραγμάτωσή του, αποπειρώνται να καταλύσουν το άτεγκτο μεταφυσικό πλαίσιο που μονοπωλεί τη σκέψη του φυτικού, στοιχειώνοντας, αποδομώντας και μεταλλάσσοντας τη γνώριμη μορφή του σε ανοίκειες πολλαπλότητες.

Στον απόηχο των παραπάνω, με αφετηρία τις σχιζοειδείς εκφάνσεις του φυτικού στην ιστορία της Δυτικής σκέψης και κινητήριο δύναμη το χιμαιρικό παράδειγμα των γεωπονικών επιστημών, θα επιχειρηθεί μία ριζική επαναδιαπραγμάτευση της θέσης των φυτών και του κόσμου τους ως σύνθετα και μη-αναγώγιμα οντολογικά κι ηθικά υποκείμενα ταυτόχρονα εφαπτόμενα κι εξωτερικά της ανθρωπόσφαιρας. Παράλληλα και με την αρωγή παραδειγμάτων από τους χώρους της επιστημονικής και καλλιτεχνικής παραγωγής, το φυτικό θα αναδειχθεί ως έννοια πολύτιμη για τη διερεύνηση βασικών προβληματικών που εντοπίζονται στις πολυπληθείς εκφάνσεις του όπως το δίπολο φύσης/πολιτισμού, έννοιες χρονικότητας και τοπικότητας, η γνώση, η βούληση, η επικοινωνία και η ταυτότητα, ιχνηλατώντας σε γενεαλογικά θραύσματα και κυβοργιανά οράματα τις εστίες μιας αναμενόμενης διεπιστημονικότητας.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ «ΕΜΠΕΙΡΙΣΜΟΣ, ΣΗΜΑΣΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ» ΤΟΥ RUDOLF CARNAP

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΜΠΑΣΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ, ΕΜΠ

Η παρούσα εργασία αποτελεί ένα εγχείρημα κριτικής ανάλυσης του άρθρου “Εμπειρισμός, σημασιολογία και οντολογία” του Rudolf Carnap. Ένας από του στόχους της εργασίας είναι να αλιεύσει και να αναπτύξει τις κεντρικές θέσεις και τα επιχειρήματα του συγγραφέα και στη συνέχεια να αναλύσει κριτικά κάποια από αυτά τα σημεία. Ο Carnap πραγματεύεται το ζήτημα της ύπαρξης αφηρημένων οντοτήτων, καθώς και τη σχέση των μαθηματικών, της φυσικής και εν γένει της γλώσσας με αυτές. Υποστηρίζει ότι κάθε προσπάθεια απάντησης σε ερωτήματα ύπαρξης έξω από ένα καλώς ορισμένο γλωσσικό πλαίσιο (που δίνει a priori θετική απάντηση) είναι μάταιη και καταλήγει απλώς στην παραγωγή ψευδο-προτάσεων. Αυτός ο θεμελιώδης ισχυρισμός, μαζί με τη θέση του για την ανάγκη άρσης της επιρροής της επιστήμης από τη μεταφυσική και της αντίληψής του για την αναλυτική φύση των μαθηματικών, είναι τα βασικά σημεία στα οποία εστιάζεται η κριτική της εργασίας. Το σύνολο των ιδεών που εκτίθενται στο εν λόγω άρθρο αντιμετωπίζεται ως μία θεωρία - όπως αυτή ορίζεται στην Πρωτοβάθμια Λογική - με στόχο τη λογική ανακατασκευή των επιχειρημάτων του συγγραφέα. Αναδεικνύεται το γεγονός ότι η θεωρία του Carnap είναι αυτο- αναφορική, με την έννοια ότι πολλές από τις αξιώσεις του αφορούν και το ίδιο το σύστημα ιδεών του. Γίνεται μία προσπάθεια να φωτιστούν κάποιες απορρέουσες συνέπειες, αποσκοπώντας στην ανάδειξη κάποιων θεωρητικών κενών, αλλά ταυτόχρονα και νέων φιλοσοφικών προβληματισμών. Υποστηρίζεται ότι ο περιορισμός που θέτει ο Carnap για την αποφυγή μεταφυσικών επιρροών, δεν είναι απαραίτητα ούτε απελευθερωτικός για την επιστήμη, ούτε και προωθητικός για την εξέλιξή της. Τέλος, η θέση του περί αναλυτικότητας των μαθηματικών προσεγγίζεται μέσα από την ιστορική και λογική της σχέση με τις απόψεις του Kant, του Mill, του Frege, του Wittgenstein και του Quine και φανερώνεται η προβληματική αυτής της θέσης εφόσον προσκρούει στο θεώρημα μη Πληρότητας του Gödel.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΕΠΑΓΩΓΗ; Η ΔΙΑΜΑΧΗ J. S. MILL ΚΑΙ W. WHEWELL

ΣΤΕΛΛΑ ΜΠΙΖΑΝΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Στην παρούσα εργασία θα παρουσιάσουμε τι ορίζεται ως επαγωγή στον J. S. Mill και ποιες οι ενστάσεις του W. Whewell. Επίσης θα παρουσιάσουμε ενδελεχώς την διαμάχη των δύο φιλοσόφων για το πρόβλημα της επαγωγής. Η επαγωγή ως φιλοσοφική μέθοδος ορίστηκε από τον John Stuart Mill ως η λειτουργία της ανακάλυψης μέσω της οποίας αποδεικνύουμε βασικές και γενικές προτάσεις. Ο William Whewell συμφωνεί ως ένα βασικό σημείο αυτού του ορισμού, ωστόσο συμφωνεί με το πρότυπο της έννοια της επαγωγής του Mill, η οποία μιλά για μια γενίκευση της μορφής «όλα του τύπου Β είναι, όπως είναι το Β;».

Από την ανάγνωση των κειμένων του Whewell προκύπτει ότι έχει μια εντελώς διαφορετική αντίληψη του όρου «γενική». Για τον Whewell, η πρόταση: «Όλα του τύπου Β είναι, όπως είναι το Β» δεν είναι γενική γιατί θεωρεί ότι «σε κάθε επαγωγική διαδικασία, υπάρχει κάποια γενική ιδέα, η οποία δίνεται, όχι από τα φαινόμενα, αλλά από το μυαλό.» Η πρόταση αποτελείται από γεγονότα και αντιλήψεις που, «συνδέονται μεταξύ τους έτσι ώστε να δημιουργήσουν αυτές τις γενικές προτάσεις των οποίων η επιστήμη αποτελείται».

Ο Whewell διακρίνει τους «συσχετισμούς» από ό,τι συνήθως θεωρείται ως επαγωγή, για να ξεκαθαρίσει ότι μόνο η πρώτη, δυνάμει της αξίας της πνευματικής πράξης η οποία εισάγει αντιλήψεις, πραγματικά συνδέει ή ενοποιεί τα γεγονότα. Σύμφωνα με τον Whewell, όλες οι γνώσεις έχουν τόσο ένα ιδανικό, ή μια υποκειμενική διάσταση, καθώς και μια αντικειμενική διάσταση. Ο Whewell ισχυρίστηκε ότι ήταν απαραίτητο να αναζητηθεί μια «μέση οδός» μεταξύ καθαρού ορθολογισμού και υπέρ-εμπειρισμού.

IMITATION GAME

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΠΙΝΙΑΡΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ

Η αφόρμηση του κειμένου δόθηκε από μια σκηνή που λαμβάνει χώρα στη ταινία *Imitation Game*. Στη σκηνή αυτή οι Άγγλοι έχουν καταφέρει να αποκρυπτογραφήσουν τη μηχανή enigma, που χρησιμοποιούσαν οι Γερμανοί για να επικοινωνούν με κρυπτογραφημένα μηνύματα μεταξύ τους για τις στρατιωτικές τους επιχειρήσεις. Ωστόσο βρίσκονται μπροστά στο εξής δίλημμα: να σώσουν αυτοστιγμή όλους όσοι μπορούν να σωθούν με τις πληροφορίες που μόλις απέκτησαν, ή να δράσουν έτσι, ώστε να μην αντιληφθούν οι Γερμανοί την επιτυχία τους και αλλάξουν τις ρυθμίσεις της μηχανής, θυσιάζοντας βραχυπρόθεσμα στρατιώτες και άμαχο πληθυσμό, εξασφαλίζοντας έτσι την πιο σύντομη λήξη του πολέμου και σώζοντας περισσότερους στην τελική καταμέτρηση. Εν συνεχεία στο παρόν κείμενο επιχειρείται να επιδειχθεί η διαφορά μεταξύ δύο μοντέλων διαδικασίας λήψης της ορθής ηθικά απόφασης: του συνεπειοκρατικού και του κανονολογικού δεοντοκρατικού μοντέλου, της ποσοτικοποιήσης δηλαδή της ηθικής ορθότητας μιας πράξης μέσα από τις συνέπειές της αφενός, και της πράξης αυτού που θεωρείται ορθό σε κάθε περίσταση ανεξαρτήτως των συνθηκών της περίστασης αυτής αφετέρου. Στο σημείο αυτό είναι ανάγκη να διευκρινιστεί ότι κριτήριο επιλογής των δύο συγκεκριμένων τύπων σκέψης είναι τα χαρακτηριστικά της μεταβλητότητας του πρώτου ανά συγκυρία και της σταθερότητας ανεξαρτήτως συγκυρίας του δεύτερου. Η διαφορά αυτή τοποθετεί τα δύο αυτά διαφορετικά σκεπτικά σε άμεση σύγκρουση κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες, όπως γίνεται φανερό και από το παράδειγμα της αφόρμησης. Προχωρώντας, στο παρόν κείμενο παρατίθενται δύο αντιπροσωπευτικότατα μοντέλα που αντιστοιχούν στους προαναφερθέντες τύπους σκέψης: τον ωφελιμισμό και την καντιανή κατηγορική προσταγή αντιστοίχως. Αφού παρουσιαστούν τα υπέρ και τα κατά των δύο θεωριών και αναδειχθούν οι διαφορές τους, το κείμενο θα κλείσει με την κατάδειξη της σημαντικότητας του προβλήματος που προκύπτει από τη σύγκριση αυτή.

ΜΕΤΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΠΙΣΩ: Η ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΑΝΑΙΡΕΣΗ ΤΕΜΝΟΥΝ ΤΑ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΠΑΝΟΦΣΚΥ / ΓΚΟΜΠΡΙΧ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΠΟΥΡΟΔΗΜΟΣ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΜΠΟΥΡΟΔΗΜΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ, ΕΑΠ

Η εισήγηση προσπαθεί να θέσει το επιστημολογικό πρόβλημα περιχαράκωσης της σύγχρονης Ιστορίας της Τέχνης, εξετάζοντας τη σχέση ιστορίας-θεωρίας στο λόγο δύο κριτικών τέχνης, αλλά και να διερευνήσει τη καντιανή και εγελιανή λύση της αμοιβαίας μετάβασης της μιας στην άλλη.

ΠΑΝΟΦΣΚΥ–ΚΑΝΤ: ΙΣΤΟΡΙΚΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΒΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΣΜΙΣΗ

Πρώτον, η κριτική της Kunstwollen από τον Πανόφσκυ αποβλέπει στην επανίδρυση μιας «επιστήμης της Τέχνης» που αναμορφώνει τη σχέση θεωρίας-ιστορίας βάσει a priori αντιθετικών εννοιών, υπάγοντας την ιστορία στη θεωρία. Όμως, η υπερβατολογική θεμελίωση εννοιών της προοπτικής μπορεί να ιστορικοποιηθεί ως απάντηση στο εγχείρημα υποκειμενικοποίησης–ψυχολογικοποίησης του Ριγκλ· άλλωστε, η λειτουργία της καντιανής Reflexion αμφισβητεί την υπερβατολογικοποίηση εννοιών που προκαταλαμβάνουν τα καθέκαστα έργα τέχνης ως μη όφειλαν.

ΓΚΟΜΠΡΙΧ-ΧΕΓΚΕΛ: ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΠΟΙΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δεύτερον, η κριτική ιστοριογραφία του Γκόμπριχ, ανασκευάζει όλες τις αξιώσεις κανονιστικής θεμελίωσης, ελέγχει την προβληματοθεσία τους και υπάγει τη θεωρία στην ιστορία.

Και το εγχείρημα-στάση Γκόμπριχ μπορεί να θεωρητικοποιηθεί, αναγνωρίζοντας έναν κριτικό αντί-θεμελιωτισμό που στρέφει την ποππεριανή διαψευσιμότητα εναντίον εκκαθολικευτικών θεωριών, αρνούμενη παράλληλα τον ιστορικό σχετικισμό· στάση που ερείδεται άρρητα στην εγελιανή Aufhebung, επαναφέροντας τα αιτήματα «απολύω το αντικείμενο ελεύθερο» και «ιστορία έχουμε όταν ο νους άλλαξε τις έννοιές του».

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η ΥΠΟΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ

Οι δύο μεθοδολογικές αντιστροφές επιτελούν μια αλληλοδιείσδυση: υπάγοντας η μία την άλλη, αλληλοαναιρούνται, παραπέμποντας η μία στην άλλη· συγκροτούν έτσι την *Αισθητική* ως έννοια-πλαίσιο που δεξιώνεται το ελεύθερο παιχνίδι-διάλογο Ιστορίας-Θεωρίας και εγγυάται την αυτονομία τους μέσω της διαρκούς αντιπαράθεσής τους.

ΜΙΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΞΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

ΕΛΕΝΑ ΜΠΡΑΖΙΤΙΚΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Το θέμα της συγκεκριμένης δημοσίευσης αφορά το ευρύτερο θέμα της νεωτερικής έννοιας της εαυτότητας του υποκειμένου και ποια είναι η σχέση της με την ταυτότητα του ατόμου, όπως παρουσιάζεται από τον Charles Taylor. Σε μια προσπάθεια κατανόησης της έννοιας της εαυτότητας, αρκεί μια πρώτη προσέγγιση της Φαινομενολογικής εξήγησης της ταυτότητας του υποκειμένου. Η αφετηρία του συμπεράσματος που μελετάται είναι η εξέταση των πλαισίων και συγκεκριμένα των «ηθικών πλαισίων» που υπάρχουν στη κοινωνία. Η ανίχνευση των ηθικών πλαισίων κατέστησε δυνατή την αποκάλυψη των τριών οριζόντων. Βέβαια, οι τρείς ορίζοντες χρησιμοποιούνται για να οριοθετηθεί το κάθε κοινωνικό πλαίσιο. Η διαμόρφωση εν μέρει της ταυτότητας του υποκείμενου συγκροτείται από τις εκφρασιοκεντρικές δυνάμεις του εαυτού του ατόμου, από την σύνδεση των δυνάμεων αυτών με την φύση και τέλος με το θεϊστικό στοιχείο. Ωστόσο, τα κοινωνικά πλαίσια μαζί με τους ορίζοντες, καθίστανται αναγκαία καθώς η έλλειψη αυτών οδηγεί σε απώλεια του νοήματος και του προσανατολισμού της ζωής των ατόμων. Γι' αυτό οι ορίζοντες των κοινωνικών πλαισίων αποτελούν τους γενεσιουργούς μηχανισμούς που είναι υπεύθυνοι για τον σχηματισμό του προσανατολισμού της ζωής και στην αναζήτηση του νοήματος. Ο προσανατολισμός του βίου εμπίπτει στην αναζήτηση του νοήματος διαφόρων ερωτημάτων που απασχολούν τους ανθρώπους. Αυτό που έχουν συνηθίσει να κάνουν τα άτομα είναι να υιοθετούν τα κοινωνικά πλαίσια και με βάση αυτά να νοηματοδοτούν τους στόχους, τις επιλογές και τις πράξεις τους. Με αυτό το τρόπο τα άτομα καθορίζουν ποιοι είναι, ποια είναι η ταυτότητα τους και πού στέκουν ως προς τη κοινωνία στην οποία ζουν. Ο ηθικός χώρος είναι αυτός που παρέχει τα ερωτήματα και που σκοπός των ανθρώπων είναι να βρουν το στίγμα τους μέσα σε αυτόν. Έτσι οι ανθρώπινοι πράκτες βρίσκονται αναπόδραστα μέσα στο χώρο ηθικών ερωτημάτων, όπου οι απαντήσεις τους συνιστούν και την ταυτότητά τους ξεχωριστά.

ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΓΟΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΝΑΖΙΡΗ

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΝΑΖΙΡΗ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ, ΑΠΘ

Το διαλογικό έργο «Γοργίας» παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον από άποψη φιλοσοφικής ενδοσκόπησης, καθώς διαπερνά την ηθική σφαίρα παραθέτοντας τις αντιμαχόμενες θέσεις του Σωκράτη και των σοφιστών. Ο διάλογος φέρει τον υπότιτλο *Περί ρητορικής ανατρεπτικός* γιατί ο Πλάτων απέβλεπε με αυτόν στην ανασκευή των σοφιστικών αντιλήψεων περί της ρητορικής. Πιο αναλυτικά, τα θέματα που άμεσα πραγματεύονται στον εν λόγω διάλογο είναι η φύση και η αξία της ρητορικής τέχνης και η πεποίθηση της ανωτερότητας του φυσικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία το αγαθό ορίζεται και βρίσκεται στη θέληση και τη δύναμη του ισχυρότερου. Η παρούσα παρουσίαση πραγματεύεται, λοιπόν, τη σύγκρουση αυτή φιλοσοφίας με τη ρητορική και επιχειρεί την παράλληλη διερεύνηση των βασικών αντιτιθέμενων θέσεών τους, όπως αυτές διαφαίνονται στον πλατωνικό αυτό διάλογο.

XTENDED, «ΕΠΕΚΤΑΤΙΚΗ» ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΝΤΑΝΟΒΑΣΙΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Η μελέτη αυτή αφορά στο ερευνητικό μέρος της διπλωματικής μου εργασίας - Επέκταση Μουσείου*- για την οποία επιχειρήθηκε μια θεωρητική προσέγγιση της έννοιας του χώρου και του τρόπου ύπαρξης σε αυτόν, με αφετηρία τη γεωγραφική σημειωτική της παρουσίας (το x ως σημείο αναφοράς στο χάρτη) και την «επέκτασή» της σε υβριδιακά περιβάλλοντα (AR).

Η *επέκταση*, με την τυπική έννοια της προσάρτησης ενός χώρου σε μια υπάρχουσα δομή, αποτέλεσε τη βασική απόληξη της θεωρητικής διερεύνησης και χρησιμοποιήθηκε ως εννοιολογικό εργαλείο για τη σύνθεση των επιμέρους στοιχείων της έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα βασίστηκε στη τριμερή ανάλυση των εννοιών Χώρος, Παρουσία και Αφήγημα, οι οποίες ανασυστάθηκαν σε Σημείο x, Σώμα και Κατώφλι. Οι τρείς αυτές θεματικές, υπό το πρίσμα της πολλαπλότητας (*multiplicity*, Deleuze, Guattari), την θεωρία των μη-χώρων (*Non Places*, Augé) και τη νέα οντολογία των ICTs (*The Philosophy of Information*, Floridi), μελετήθηκαν προκειμένου να παραχθεί ένα θεωρητικό πλαίσιο για την προβληματική της site-specific έννοιας του χώρου (in-situ/ ex-situ), σε σχέση με το ψηφιακό milieu και ως προς την εφαρμοσιμότητά της σε πεδία όπου το ψηφιακό, το πραγματικό και το αφηγηματικό συγκλίνουν.

Ο ρόλος της αρχιτεκτονικής, η ταύτιση(;) πραγματικού χρόνου-πραγματικού χώρου (real time-real space) και ο τρόπος με τον οποίο το άτομο ενυπάρχει σε επαυξημένα περιβάλλοντα, είναι τα ζητήματα που η μελέτη αυτή πραγματεύτηκε τόσο για τη θεωρητική της υπόσταση όσο και για την εφαρμογή της στο project της διπλωματικής εργασίας.

*Πρόκειται για ψηφιακή επέκταση Μουσείου σε περιβάλλον Augmented Reality (AR), δηλαδή την εγκατάσταση ψηφιακών εκθεσιακών χώρων σε πραγματικές γεωγραφικές συντεταγμένες από τις οποίες το Μουσείο είναι προσβάσιμο με την android εφαρμογή Xtended.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΧΟΡΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΜΑΡΙΑ-ΝΕΦΕΛΗ ΠΑΝΕΤΣΟΥ

ΜΑΡΙΑ-ΝΕΦΕΛΗ ΠΑΝΕΤΣΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ

Στην φιλοσοφία η αισθητική συνήθως έχει μία θέση που αναμιγνύεται με τη κριτική της τέχνης και γενικότερα την απλά ιστορική της προσέγγιση. Η βασίλισσα των τεχνών που απασχολούσε συνήθως τη φιλοσοφία ήταν η ζωγραφική. Μαζί με τη μουσική και την ποίηση, έχουν ιδιαίτερο ρόλο στις σκέψεις διαφόρων γνωστών σημαντικών φιλοσόφων. Ένας κλάδος όμως που μένει σε μία δευτερεύουσα θέση είναι εκείνος του χορού, με τον οποίο δυστυχώς δεν φαίνεται να είχαν ασχοληθεί ιδιαιτέρως μέχρι τον περασμένο αιώνα και την εξέλιξη του κλάδου της κριτικής των τεχνών. Τι είναι ο χορός; Τι εκφράζει ο ίδιος και πώς δομείται η έκφραση αυτή; Ποιες αισθητικές συμβολές έδωσε στον ανθρώπινο πολιτισμό και ποιους συμβολισμούς ή μηνύματα μπορεί να εμπεριέχει; Λίγοι φιλόσοφοι ασχολήθηκαν και άλλοι συγγραφείς έδωσαν την οπτική τους πάνω στο ζήτημα αυτό. Κάποια παραδείγματα είναι οι Γάλλοι Valery και Mallarmé τον 19ο αιώνα και διάφοροι άλλοι, κυρίως κριτικοί ή ειδικοί θεάτρου και χορού, που κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα ασχολήθηκαν με τη διερεύνηση του ορισμού, των κριτηρίων αξιολόγησης, αλλά και γενικότερα της επέκτασης και εμβάθυνσης του πεδίου αυτού. Ως ουσιαστικό κομμάτι του ανθρώπινου πολιτισμού και τρόπος έκφρασης ενός ανθρώπινου σώματος –άρα και ταυτότητας-, είναι σημαντικό να ερευνηθεί πώς αυτό το στοιχείο υπάρχει και δομείται, πώς υπάρχει αυτόνομα από άλλες τέχνες, πώς καταφέρνει, επίσης, να δημιουργήσει το δικό του τρόπο έκφρασης, το δικό του εσωτερικό συμβολικό διάλογο. Σύμφωνα με διάφορες πηγές, από τους Γάλλους του 19ου αιώνα μέχρι τους κριτικούς των ΗΠΑ και Αγγλία του 20ου, θα γίνει μία αναδρομή διαφόρων θέσεων πάνω στη σημασία της τέχνης αυτής και των βασικών χαρακτηριστικών της που την κάνουν διαφορετική από τις άλλες.

ΤΟ ΦΥΛΟ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ: Η ΘΕΑΣΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΦΕΜΙΝΙΣΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΣΤΕΛΛΑ ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Η φεμινιστική προσέγγιση της ιστορίας και της ιστοριογραφίας, καθώς και η έμφυλη περιθωριοποίηση στη καταγραφή μιας «γενικής ιστορίας», είναι ζητήματα που μπορούν να θεαθούν από πολλές πλευρές: η φύση μιας φεμινιστικής ιστορίας έγκειται στην ιστορική επικέντρωση στις γυναίκες, στη γυναικεία κουλτούρα και ταυτότητα, στη καταγραφή της ιστορίας από φεμινιστική σκοπιά, ή σε μια ιστορική προσέγγιση του/-ων φύλου/-ων και του τρόπου που διαμόρφωσε/-αν κανονικότητες, συνέχειες, ρόλους και αποκλεισμούς; Είναι η περιθωριοποίηση των γυναικών από την κυρίαρχη ιστορία του παρελθόντος και απ' το τρόπο που γράφτηκε, ένα υπαρκτό ζήτημα που οφείλουμε να μελετήσουμε ιστορικά και επιστημονικά; Πού είναι οι γυναίκες της ιστορίας και πώς συνέβαλαν στη δημιουργία της; Οφείλουμε να κάνουμε λόγο μόνο για κατορθώματα και μεμονωμένα γεγονότα, ή και για το καθοριστικό τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες ως άτομα και ομάδες, και η επιτέλεση κάθε έμφυλης ταυτότητας ως ξεχωριστό αλλά και κοινό βίωμα, συνέβαλαν στη διαμόρφωση κάθε κοινωνίας μέσα στο χρόνο;

Τα ζητήματα αυτά προσεγγίζονται μέσω διαλόγου με καθοριστικές φιγούρες του χώρου της φεμινιστικής ιστορίας και ιστοριογραφίας, από κείμενα του βιβλίου *The Feminist History Reader,* το οποίο έχει επιμεληθεί η Ιστορικός του Πανεπιστημίου του Chichester, Sue Morgan.

Η έννοια του φύλου γενικότερα, της οντολογίας του και της επιρροής των κοινωνικά διαμορφωμένων ταυτοτήτων στη διαμόρφωση και καταγραφή της ιστορίας, οφείλουν να αποτελούν αντικείμενο αναζήτησης μιας φεμινιστικής ιστορίας που δεν επιθυμεί μόνο να παρουσιάσει φυσικοποιημένες «πραγματικότητες», αλλά και να οδηγήσει μέσω της αντιπαράθεσης διαφορετικών πραγματικοτήτων και ερμηνειών τους, σε μια αποτελεσματική αναθεώρηση των έμφυλων σχέσεων, ρόλων και εμπειριών. Η απάντηση για το μέλλον μιας φεμινιστικής ιστορίας δίνεται, όχι από την αναζήτηση της θέσης του στον καθαρά ακαδημαϊκό χώρο, αλλά μέσω της διεκδίκησης μεριδίου στη κατασκευή του μέλλοντος της ανθρώπινης σκέψης.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

BELA TARR: ΥΠΟ ΤΟΝ ΚΛΟΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΣΤΗΝ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΝΥΠΕΝΘΟΥΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΟΥΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΜΑΡΙΑ ΠΑΝΟΥΤΣΑΚΟ-ΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΘΕΑΤΡΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Λαμβάνοντας ως άξονα ανάλυσης τις ταινίες *Satantango [1995]* και *Werkmeister harmonies [2000]* του Ούγγρου σκηνοθέτη Béla Tarr, θα επιχειρηθεί η χαρτογράφηση ως προς τις φιλοσοφικές προεκτάσεις σκηνών και πρακτικών. Στην πρώτη περίπτωση ένα 7ωρο έργο εισαγωγής στην «ταρρική» θεολογία του Κακού, κυνικό και αναμφισβήτητα σταθμός στην ιστορία του κινηματογράφου, όπως υποστηρίζει η Sontag, μέσω της υπερβατικής ενσάρκωσης της χρόνο-εικόνας και τον επαναπροσδιορισμό της κινηματογραφικής αφήγησης, αποτελεί στοχασμό πάνω στην κοινωνική και ηθική αποσύνθεση της ανατολικής Ευρώπης μετά την κατάρρευση του κομμουνισμού. Στην δεύτερη περίπτωση ένα έργο που περιγράφει ως Αποκάλυψη έναν αταβιστικό κόσμο παράξενης καταστροφής, τον ανελέητο στοχασμό μεταξύ αρμονίας και παραφωνίας, τάξης και χάους. Οι δυο ταινίες είναι ένα τελετουργικό επικείμενης καταστροφής, δεν θέλουν να περιγράψουν το πραγματικό, αλλά να προσφέρουν συνειδησιακές καταστάσεις και μεταφυσικές αισθήσεις.

Μέσα από τις φιλοσοφικές προεκτάσεις τους θα επιχειρηθεί ο διάλογος με τις Θέσεις για την φιλοσοφία της Ιστορίας του Walter Benjamin, υπό τους προσδιορισμούς του Χρόνου και της Μνήμης στο *Satantango* και υπό την διερεύνηση ενός μετά-ιστορικού Angelus Novus (Θέση IX) στις αρμονίες *του Werkmeister.* Επιπλέον, μέσω της πρωτοποριακής αισθητικής ανακινείται ο προβληματισμός περί ριζοσπαστικότητας και αυτονομίας του έργου τέχνης, ο οποίος θα διερευνηθεί με βάση την θέση του Theodor W. Adorno, όπως την εξέφρασε με αφορμή το έργο του Samuel Beckett.

Η επιλογή ταινιών ως σημείο αναφοράς και ανάλυσης φέρει ως αιτία το τέλος της αφήγησης, αλλά και τον προβληματισμό για την τάση του ανατολικού Ευρωπαϊκού κινηματογράφου στο φροϋδικό «πένθος», υπερβαίνοντας έτσι την «μελαγχολία» της δυτικής παραγωγής υπό την σκιά του μεταμοντέρνου.

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΩΣ ΜΥΘΟΠΛΑΣΙΑ ΚΑΙ Η ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΑ. ΜΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΠΟΥ ΑΞΙΟΠΟΙΕΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΣΤΗΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΝΙΚΟΣ ΠΑΤΣΙΟΥΡΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΓΡΑΦΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ»,
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η ιστορική λογοτεχνία δεν έχει καταφέρει να γίνει αποδεκτή από την ακαδημία και την εκπαιδευτική κοινότητα ως μια νομιμοποιημένη μορφή ιστορίας, αφού εξετάζεται σχεδόν αποκλειστικά υπό το αυστηρό πλαίσιο του διπόλου ιστορίας- μυθοπλασίας. Για να αποδεχθούμε τη λογοτεχνική ιστορική αφήγηση ως μια μέθοδο ιστορικής αναπαράστασης, θα πρέπει πρώτα να ξεπεράσουμε το αίτημα ότι τα ιστορικά έργα οφείλουν να παρουσιάζουν σαφείς, τεκμηριωμένες αναπαραστάσεις του παρελθόντος που πρέπει να εκλαμβάνονται ως απολύτως αληθείς. Διαχωρισμοί μεταξύ του ιστορικά πραγματολογικού και του λογοτεχνικά πιθανού κρίνονται προβληματικοί, αφού αγνοούν την έννοια της πιθανολογικότητας εντός της ιστορικής ανάλυσης, ενώ ταυτόχρονα υπονομεύουν την έννοια της πραγματικότητας εντός της λογοτεχνίας. Η κατανόηση των περιορισμών της εμπειρικής μελέτης της ιστορίας αλλά και των περιορισμών του ίδιου του μοντερνισμού που εξακολουθεί να ορίζει το εν λόγω επιστημονικό πεδίο, με την ταυτόχρονη αναγνώριση της δυναμικής της ερμηνείας και της αφήγησης εντός ενός μεταμοντέρνου θεωρητικού πλαισίου, μπορούν να δώσουν στον αναγνώστη ή το μαθητή μεγαλύτερη διορατικότητα όσον αφορά το παρελθόν.

Πώς όμως μπορεί κανείς να εξετάσει το μέγεθος της ιστορικής νοημοσύνης ενός υποκειμένου, όταν έννοιες όπως αυτή της γνώσης και της αλήθειας καταρρίπτονται στη σύγχρονη φιλοσοφία της Ιστορίας; Πώς μπορεί να υποστηρίξει κανείς τη θέση ότι η ιστορική λογοτεχνία προσφέρει πρόσβαση στο παρελθόν, όταν το ίδιο το παρελθόν αποτελεί έναν ξένο κόσμο στον οποίο αδυνατούμε να εισέλθουμε; Στην παρουσίαση, αφού αναλυθεί ο διαχρονικός θεωρητικός προβληματισμός ως προς τα όρια Ιστορίας-Λογοτεχνίας, επιχειρείται η σκιαγράφηση της μεθοδολογίας που πρόκειται να χρησιμοποιηθεί σε μια σχολική τάξη Γ' Γυμνασίου στις αρχές του 2017, στα πλαίσια μιας έρευνας δράσης με την οποία διερευνάται ο αντίκτυπος της χρήσης ιστορικής λογοτεχνίας στη διδασκαλία του Μικρασιατικού πολέμου.

ΚΛΑΣΣΙΚΟΣ ΩΦΕΛΙΜΙΣΜΟΣ

ΑΝΤΡΕΑΣ ΠΕΛΕΤΙΕΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Θα μιλήσω για τη Θεωρία του Ωφελιμισμού του Jeremy Bentham από το πεδίο της Ηθικής Φιλοσοφίας. Θα αναφερθώ , κατ' αρχήν, στην ιστορική προέλευση της θεωρίας του Ποσοτικού Ωφελιμισμού. Θα κατονομάσω ποιος την εμπνεύστηκε αλλά και ποιος την συστηματοποίησε και την ανέλυσε πρώτος. Θα συνεχίσω επεξηγώντας το νόημα που εμπερικλείει η θεωρία και που ο ίδιος ο Φιλόσοφος θέλει να περάσει στον μέσο άνθρωπο. Για καλύτερη κατανόηση του νοήματος, θα παραθέσω παραδείγματα. Θα παρουσιάσω εν συνεχεία ποιες παραμέτρους οφείλει να πληροί μια πράξη για να θεωρείται ωφελιμιστική σύμφωνα με τον Φιλόσοφο. Θα παραθέσω επιγραμματικά τα πλεονεκτήματα της συγκεκριμένης θεωρίας. Δεν θα δώσω έμφαση στα προβλήματα που αντιμετωπίζει, γενικότερα, η θεωρία.

Αντιθέτως, θα διακρίνω και θα εστιάσω στο προβληματικό σημείο του Ποσοτικού Ωφελιμισμού και θα επισημάνω πώς αυτό το προβληματικό σημείο υπήρξε η αφορμή για τη βελτίωση της Θεωρίας του Ωφελιμισμού από τον John Stuart Mill, υπό το πρίσμα πλέον του Ποιοτικού Ωφελιμισμού. Θα σημειώσω σε ποια σημεία οι δύο Φιλόσοφοι συμφωνούσαν και σε ποια διαφωνούσαν. Θα αναφέρω ποιος Φιλόσοφος ήταν ο θεμελιωτής του Ποιοτικού Ωφελιμισμού, γιατί προσπάθησε να βελτιώσει τον Ποσοτικό Ωφελιμισμό και με ποιό τρόπο. Σε αυτό το σημείο, θα ξεκαθαριστεί η διαφορά των δύο πτυχών του Ωφελιμισμού. Εδώ, θα παραθέσω αυτούσια παραδείγματα του Φιλόσοφου Mill, στα οποία επεξηγεί καλύτερα το εγχείρημά του να βελτιώσει την θεωρία. Θα διαφανεί, ακόμα, και η προσπάθεια του Φιλόσοφου να στηρίξει με επιχειρήματα την εν λόγω θεωρία (του Ωφελιμισμού), αλλά και η άποψή του. Στη συνέχεια θα αναφερθώ και πάλι στα πλεονεκτήματα που παρουσιάζει ο Ποιοτικός Ωφελιμισμός και στα πιο σημαντικά, κατ' εμένα, προβλήματά του.

Επιπρόσθετα, θα καταθέσω την προσωπική μου άποψη εάν ο Ωφελιμισμός μού φαίνεται εύλογη ως θεωρία και θα επιχειρηματολογήσω προς υποστήριξη της θέσης μου.

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ Η ΘΕΩΡΗΣΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΟΥ NIETZSCHE

ΝΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ-ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Η Ιστορία είναι μία αμφίσημη, τουλάχιστον, έννοια που σημαίνει παράλληλα το σύνολο των ανθρωπίνων πράξεων, αλλά και την αφήγηση που εμείς οικοδομούμε με όσες πληροφορίες έχουμε γι' αυτές. Βάσει αυτής της αμφισημίας, μπορεί κανείς να ορίσει δύο άξονες που ακολουθούνται στη φιλοσοφία της Ιστορίας, σε σχέση με την έμφαση που δίνεται από τον εκάστοτε φιλόσοφο σε μία από τις δύο εκδοχές της έννοιας της Ιστορίας. Οι φιλόσοφοι που επικεντρώνονται σε ζητήματα ανάλυσης, ερμηνείας και ελέγχου της αντικειμενικότητας των ιστορικών αφηγήσεων, εντάσσονται στο πλαίσιο της Κριτικής φιλοσοφίας της Ιστορίας. Οι φιλόσοφοι αυτοί ακολουθούν μία πιο σύγχρονη εκδοχή της φιλοσοφίας της Ιστορίας που συνδέεται με την επιστημολογία και την ιστοριογραφία. Οι προσεγγίσεις που επικεντρώνονται στην ιστορική πράξη και την νοηματοδότησή της σε μία συνολική πορεία, εντάσσονται στην Θεωρησιακή φιλοσοφία της Ιστορίας.

Η συγκεκριμένη εργασία βασίζεται κυρίως στο κείμενο «Ιστορία και Ζωή» - «δεύτερος Παράκαιρος Στοχασμός» και έχει στόχο να αναδείξει τη διττή διάσταση της προσέγγισης του Nietzsche. Το σχήμα που προτείνεται από τον Nietzsche αφορά μία εναλλασσόμενη, διαλεκτική θα λέγαμε, σκέψη του υποκειμένου, μεταξύ ανιστορικής και υπεριστορικής αντίληψης, που κάθε φορά συνδέεται με τις ανάγκες της πραγματικής βίωσης της ζωής μας. Τα χαρακτηριστικά του έργου του Nietzsche που έχουν μία κριτική χροιά σχετίζονται με την προσπάθεια αναίρεσης του ντετερμινισμού και γενικότερα όλων των αξιώσεων νομοτελειακής ερμηνείας της Ιστορίας. Η θεωρησιακή διάσταση διαφαίνεται από τον τρόπο που συνδέει ο Nietzsche την κατανόηση της Ιστορίας με την ανθρώπινη πράξη. Σε αυτή τη βάση το έργο του Nietzsche θα πρέπει να θεωρείται διττό, σε σχέση με αυτό το δίπολο.

Η ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ RENE DESCARTES

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Το φιλοσοφικό και επιστημονικό έργο του Descartes θα ολοκληρωνόταν με τη διατύπωση της ηθικής φιλοσοφίας του. Όπως γνωρίζουμε, το έργο του έμεινε ανολοκλήρωτο. Ωστόσο ορισμένα τμήματα από βασικά φιλοσοφικά του κείμενα, όπως οι Αρχές Φιλοσοφίας και ο Λόγος περί της Μεθόδου, αλλά και διάσπαρτα χωρία, που αφορούν σε ζητήματα ηθικής, είναι αρκετά για να αποτελέσουν μία συγκροτημένη θεωρία ηθικής φιλοσοφίας. Ακόμη και αν πρόκειται για ένα φιλόσοφο, του οποίου το όνομα έχει συνδεθεί κυρίως με τους κλάδους της γνωσιολογίας και της μεταφυσικής, η ηθική του Descartes επικεντρώνεται σε ορισμένα καίρια ζητήματα, μερικά από τα οποία απασχολούν το σύχρονο διάλογο στο συγκεκριμένο πεδίο.

Σε αυτήν την εισήγηση, θα παρουσιαστούν κυρίως τα τέσσερα βασικά ζητήματα που θίγονται από τον Descartes:

I. Η καρτεσιανή πρόταση ως προσωρινή ή οριστική ηθική

II. Το ζήτημα της ελευθερίας

III. Η ηθική της γενναιοφροσύνης και ο καρτεσιανός τρόπος ζωής

IV. Περί ευδαιμονίας

Τα τέσσερα αυτά βασικά σημεία γεννούν μία σειρά από ερωτήματα, τα οποία θα σχολιαστούν -και εν μέρει θα απαντηθούν- κατά την ανάλυση του θέματος, ενώ θα αναζητηθεί και η συγγένεια της ηθικής θεωρίας του Descartes με προγενέστερες θεωρίες. Τα παραπάνω, συνολικά, στόχο έχουν να φωτίσουν αυτή τη λιγότερο γνωστή όψη της ηθικής της νεωτερικότητας, καταλήγοντας στο γιατί έχει αξία σήμερα να ασχοληθούμε με την καρτεσιανή ηθική.

JASPERS ΚΑΙ HEIDEGGER: ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΠΟΥΛΑ

ΜΑΘΗΤΡΙΑ Β'ΛΥΚΕΙΟΥ, ΣΧΟΛΗ ΜΩΡΑΪΤΗ

Ο φιλοσοφικός προβληματισμός του Karl Jaspers χαράζει πορεία παράλληλη με αυτή του Martin Heidegger· τα θέματα της φιλοσοφίας τους ήταν κοινά, όχι όμως και ο στοχασμός τους, οι δομές της ύπαρξής τους και το ήθος τους. Οι ουσιαστικές διαφορές τους αναδείχθηκαν στην πολιτική τοποθέτησή τους, αλλά κυρίως υπογραμμίστηκαν μέσα από τα συγγράμματά τους. Δε θα επιχειρηθεί μία ιδεολογική αξιολόγηση, αλλά μία συγκριτική και παραπληρωματική ανάγνωση των δύο στοχαστών, οι γενικές γραμμές της οποίας δύνανται να σκιαγραφηθούν σε μια συνεδριακή ανακοίνωση.

Ως κοινή αφετηρία θα μπορούσε να θεωρηθεί η άρνησή τους να ονομάζονται «φιλόσοφοι της Υπάρξεως», υπαρξιστές. Ο Heidegger επιθυμεί να ονομάζεται «θεμελιακός οντολόγος». Το περίφημο έργο του *Το Είναι και ο Χρόνος* πάλλεται από δονητικές έρευνες της ύπαρξης με την προοπτική εκ των έσω («το ερώτημα της ύπαρξης μπορεί να απαντηθεί μόνο μέσω της ίδιας της ύπαρξης») χωρίς όμως την πίστη στην πανανθρώπινη επικοινωνία. Αντίθετα, ο Jaspers ενισχύει την πίστη στο συνάνθρωπο και στην άρρητη και άγνωστη θειότητα της υπέρβασης, του επέκεινα («η ατομική αναζήτηση της αλήθειας πραγματοποιείται συλλογικά με όλους εκείνους τους συνοδοιπόρους στη σκέψη που έχουν καταβάλει την ίδια ατομική προσπάθεια»). Ο Jaspers φαίνεται να αισιοδοξεί για το μέλλον της Ανθρωπότητας και για το ξεπέρασμα των οριακών καταστάσεων βλέπει τον σωτηριώδη ρόλο του Λόγου και της Αγάπης, έννοιες τις οποίες ταυτίζει. Από την άλλη πλευρά, ο Heidegger δε δύναται να είναι καθόλου αισιόδοξος για το μέλλον της Ανθρωπότητας· η τεχνολογία εξαιτίας της άσβεστης δίψας του homo inventor ζητά από τη φύση την ολοκληρωτική υποταγή της, ακυρώνοντας τη δύναμή της ως σύμβολο μιας θεϊκής τάξης. Μπροστά σε αυτό το αδιέξοδο, πιστεύει ότι με τον ίδιο εξαντλήθηκαν οι δυνατότητες του φιλοσοφικού στοχασμού στον χώρο της Μεταφυσικής. Ο Heidegger, «φιλόσοφος της μέριμνας», «ποιμένας του όντος» και ο Jaspers, «φιλόσοφος της Επικοινωνίας» και «Παιδαγωγός των ορίων» και των μεθοριακών καταστάσεων·το έργο των δύο αυτών μεγάλων στοχαστών αρχικά θα παρουσιαστεί συνοπτικά (με άξονες τους εξής φιλοσοφικούς κλάδους: Μεταφυσική/Οντολογία, Υπαρξισμός/Φαινομενολογία) και έπειτα θα εξεταστεί με κριτικό πνεύμα, παρουσιάζοντας ορισμένες ομοιότητες αλλά και διαφορές στις φιλοσοφικές ενασχολήσεις και αναλύσεις τους.

ΓΕΦΥΡΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΧΑΣΜΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΕ ΚΛΑΣΙΚΗ ΚΑΙ ΚΒΑΝΤΙΚΗ ΦΥΣΙΚΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΧΑΟΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ – ΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΧΑΡΗΣ ΡΑΛΛΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΧΑΡΗΣ ΡΑΛΛΗΣ

Η αναγνώριση της σημαντικότητας της Κβαντικής Φυσικής στο πλαίσιο ενός σύγχρονου επιστημονικού γραμματισμού, υπογραμμίζει την αναγκαιότητα μιας “ποιοτικής” αντιμετώπισης της Κβαντικής Μηχανικής (ΚΜ), με την υιοθέτηση πρόσφορων τρόπων επικοινωνίας θεμελιωδών ιδεών όπως ο λεγόμενος κυματοσωματιδιακός δυϊσμός, η πιθανοκρατική ερμηνεία, η αρχή της απροσδιοριστίας και το σύγχρονο μοντέλο της ατομικής δομής.

Θεωρώντας τον πιθανοκρατικό χαρακτήρα της ΚΜ ως τη θεμελιώδη διαφοροποίηση-ρήξη μεταξύ ΚΜ και ντετερμινιστικής Κλασικής Μηχανικής –και των αντίστοιχων κοσμοειδώλων, και αναλογιζόμενοι την εκπαιδευτική σημασία των συνεχών διαδικασιών μάθησης, αποπειραθήκαμε μία «δημιουργική» αξιοποίηση της πρόσφατης ιστορίας της Φυσικής, διερευνώντας εάν η διδασκαλία ντετερμινιστικών μη γραμμικών συστημάτων με χαρακτηριστικό την περιορισμένη προβλεψιμότητα, θα μπορούσε να διευκολύνει τις διαδικασίες μάθησης ανάμεσα στη Νευτώνεια και την Κβαντική Μηχανική.

Μία εμπειρική έρευνα με 20 φοιτητές παιδαγωγικού τμήματος έλαβε χώρα σύμφωνα με την μεθοδολογία του «διδακτικού πειράματος». Οι φοιτητές επιλέχθηκε να χωριστούν αρχικά σε ζευγάρια. Πέντε (5) ζευγάρια σχημάτισαν την πειραματική μας ομάδα και τα υπόλοιπα πέντε (5) την ομάδα ελέγχου. Ένα χαοτικό εκκρεμές τριών μαγνητών χρησιμοποιήθηκε για την ανάδειξη της περιορισμένης προβλεψιμότητας, ενώ η προσέγγιση της ΚΜ βασίστηκε στις συνέπειες της αρχής απροσδιοριστίας θέσης-ορμής του Heisenberg, με αναφορά στη κίνηση του ηλεκτρονίου στο άτομο του υδρογόνου.

Η ανάλυση των δεδομένων παρέχει σημαντικές ενδείξεις ότι η διδασκαλία χαοτικών δυναμικών συστημάτων θα μπορούσε να έχει ευεργετικό ρόλο κατά τη μετάβαση από τη Νευτώνεια στην Κβαντική Μηχανική, βεβαίως όχι κατά τρόπο άμεσο, αλλά κυρίως χάρη στην αβίαστη ανάδειξη μίας συζήτησης και οριοθέτησης εννοιών όπως ο ντετερμινισμός και η τυχαιότητα, –εννοιολογικού υπόβαθρου, προαπαιτούμενου μιας ενδεχόμενης προσέγγισης της Κβαντικής Φυσικής.

ΑΡΙΣΟΤΕΛΗΣ: ΕΠΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΝΟΥΣ ΣΤΟ Β19 ΤΩΝ ΑΝΑΛΥΤΙΚΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΡΟΥΠΑΚΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Στα πλαίσια της παρουσίασης θα γίνει μια προσπάθεια γνωριμίας με τον αριστοτελικό τρόπο του γνωρίζειν και του νοείν. Με άλλα λόγια, θα επιχειρηθεί μια ανασκόπηση της αριστοτελικής μεθοδολογίας απόκτησης της γνώσης, ή όπως συνηθίζεται να την αποκαλούν, της [αριστοτελικής] επιστημονικής μεθόδου, όπως αυτή παρουσιάζεται από τον ίδιο τον Αριστοτέλη στο Β19 των Αναλυτικών Υστέρων. Μέσα από τα λόγια του φιλοσόφου θα απαντηθούν ερωτήματα που ανακύπτουν, εν σχέσει την αριστοτελική μεθοδολογία, ενώ, παράλληλα, θα υπογραμμισθούν οι δυσκολίες και οι ασάφειες που αυτή γεννά, όπως τις έχουν συζητήσει και αναδείξει οι πιο συνεπείς μελετητές του.

Στο Β19 ο Αριστοτέλης καλείται να απαντήσει σε δύο θεμελιώδη ερωτήματα, τα οποία μάλιστα θέτει ο ίδιος στην αρχή του κεφαλαίου: α) πώς φτάνουμε στη γνωριμία με τις πρώτες αρχές (Περὶ δὲ τῶν ἀρχῶν, πῶς τε γίνονται γνώριμοι) και β) ποια είναι αυτή η προϋπάρχουσα αντιληπτική ικανότητα (έξις), που όταν πραγματωθεί, έρχεται αντιμέτωπη με την αλήθεια των πρώτων αιτιών (τίς ἡ γνωρίζουσα ἕξις); Δεν είναι λίγοι οι μελετητές που υποστηρίζουν πως ο φιλόσοφος μας δίνει σαφείς απαντήσεις και στα δύο αυτά ερωτήματα. Σύμφωνα με τη δική τους ανάλυση, η επαγωγή είναι η απάντηση στο πρώτο και ο νους στο δεύτερο. Όσον αφορά τη δεύτερη, φαίνεται πως υπάρχει σύμπνοια απόψεων, ενώ λίγες είναι οι κριτικές που επερωτούν την αξιοπιστία της απάντησης του φιλοσόφου. Για την πρώτη, από την άλλη, αρκετοί είναι αυτοί που μέμφονται την επαγωγική θεώρησή του, με το να θεωρούν την ανάγνωση που εκλαμβάνει την επαγωγή ως την απάντηση του Αριστοτέλη στο πρώτο του ερώτημα, απολύτως λανθασμένη.

Βασικός στόχος της παρουσίασης είναι να αναδείξει τα βασικά επιχειρήματα των αντιμαχόμενων αναγνώσεων του Β19, δίνοντας έμφαση στο πρωτότυπο κείμενο και στο τρόπο με τον οποίο το προσέλαβαν οι αντιμαχόμενες πλευρές.

Η ΚΑΝΤΙΑΝΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΣΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗ ΛΑΤΡΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΓΙΑ ΗΘΙΚΟΤΗΤΑ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΑΒΒΙΔΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ, ΑΠΘ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΑΒΒΙΔΟΥ

Ο Ιμμάνουελ Καντ υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους στοχαστές της νεότερης φιλοσοφίας και ανέπτυξε από πολύ νωρίς στενή σχέση με τη θρησκεία και το ευσεβιστικό κίνημα. Αυθεντική ερμηνεία της θείας θέλησης αποτελεί για τον Καντ μια αυτοπαρουσίαση του πρακτικού *Λόγου*. Ο Λόγος, καθαρός και πρακτικός, αποτέλεσε σημαντικό εργαλείο της καντιανής φιλοσοφίας, βάσει της οποίας ο άνθρωπος είναι ένα ον που διακατέχεται από λογικότητα.

Ενδιαφέρουσα κρίνεται η έκθεση της καντιανής θεώρησης για την έννοια της θρησκείας και η σύνδεση της τελευταίας με την ηθική. Ο γερμανός φιλόσοφος διαχωρίζει τη θρησκεία που έχει ως σκοπό την επιζήτηση ευνοίας, από την ηθική θρησκεία. Ο χριστιανισμός αντιπροσωπεύει για τον Καντ την ηθική θρησκεία. Παράλληλα όμως, ασκεί κριτική στις τυπικές λατρευτικές τελετές και προωθεί το αίτημα για μια καθαρά ηθική θρησκεία. Ακόμη, θεωρεί πως η πίστη οφείλει να διέπεται από λογικότητα και ηθικότητα και να εντοπίζεται σε μια *Αληθινή Εκκλησία*. Ο Λόγος είναι αυτός από τον οποίον πηγάζει ο ηθικός νόμος και, άρα, η πίστη στον ηθικό νόμο είναι πράξη έλλογη. Το καθήκον και ο σεβασμός του ανθρώπου στο νόμο αυτό, συμπίπτουν ορθολογικά μόνο με μια φυσική καθαρή θρησκεία. Εντοπίζουμε εδώ το εγχείρημα του στοχαστή για κατασκευή μιας φιλοσοφικής εκδοχής της θρησκείας κοντά στον ορθολογισμό και μακριά από τη ψευδαίσθηση και τη δεισιδαιμονία.

Η φυσική θρησκεία εκ του Λόγου επιτελεί δυνάμει την ουσιαστική αποχή από το κακό και την αντίσταση στους πειρασμούς της κακής αρχής που έχει τη ρίζα της στο ανθρώπινο ον. Η *Αόρατη Εκκλησία*, δηλαδή η ηθική κοινότητα που οραματίζεται ο Καντ, χαρακτηρίζεται από ένα κλίμα ενότητας και καθολικής σύμπραξης της ανθρωπότητας, η οποία μπορεί να επιτευχθεί μέσω της αποδοχής a priori θεμελιωδών αρχών. Ουσιαστικά ο Καντ προτείνει μια θρησκεία η οποία βασίζεται στη καλή διαγωγή: με όπλο τη καλή προαίρεση, τα μέλη της ηθικής πολιτείας θα είναι σε θέση να ακολουθήσουν αρεταϊκούς νόμους υπό τη καθοδήγηση του Λόγου και του θεού- νομοθέτη.

Ο FRANCIS BACON ΚΑΙ Η ΝΕΑ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ

ΔΑΦΝΗ ΣΑΜΣΑΡΗ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο Francis Bacon δημοσίευσε το τελευταίο κομμάτι της Νέας Ατλαντίδας το 1624/25. Η Νέα Ατλαντίδα είναι ένας μύθος και η πρώτη προσπάθεια του Bacon για να εισαχθεί στη φανταστική γραφή. Συνδυάζει την ουτοπική φαντασία με τις ταξιδιωτικές αφηγήσεις. Η αφήγηση η οποία ξεκινά με το νησί της Μπενσαλέμ, εστιάζεται κυρίως στον περίφημο οίκο του Σολομώντα. Οι δραστηριότητες στον οίκο του Σολομώντα έχουν θεολογικές όπως και επιστημονικές διαστάσεις. Η φυσική φιλοσοφία δεν οδηγεί μόνο στην αποκάλυψη του Δημιουργού, αλλά προσφέρει και πρακτικές ενοράσεις για το πώς οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν τον ανθρώπινο πόνο και βελτιώνουν την ανθρώπινη κατάσταση. Στη Νέα Ατλαντίδα το ταξίδι λειτουργεί ως διαμεσολαβητικός παράγοντας για την ενσωμάτωση του επιστημονικού ιδεώδους στη κοινωνία της Μπενσαλέμ. Εξάλλου είναι ξεκάθαρο ότι η Νέα Ατλαντίδα επιδιώκει την επιστήμη. Οι σκοποί που επιδιώκονται είναι πρακτικοί και όχι θεωρητικοί, δηλαδή η «επέκταση των συνόρων στην ανθρώπινη αυτοκρατορία». Ο οίκος του Σολομώντα δείχνει ως παράδειγμα την ανάπτυξη της μάθησης με το περιεχόμενο της ακαδημαϊκής αρχής και της πρακτικής του ιδρύματος, αφού ο φιλόσοφος έδινε έμφαση στη γενικευμένη εμπειρία και στο πείραμα. Η στροφή του Bacon προς τη φύση φαίνεται και από το άλλο έργο του, το *Νέο Όργανο* στο οποίο γίνεται η ταξινόμηση των διάφορων επαγγελμάτων. Η μελέτη της φύσης εκτός από τα πρακτικά οφέλη της, είναι μια μελέτη της Δημιουργίας, προκειμένου να έλθουμε σε επαφή με τον Δημιουργό. Ωστόσο στο έργο του Bacon έχει ασκηθεί κριτική. Οι περισσότεροι μοντέρνοι επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η επιστημολογική εστίαση του Bacon (εμπειρική μέθοδος της επιστήμης) είναι μη συμβατή με τη σύγχρονη επιστημονική μέθοδο.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

"A TERMINAR LO TUO DISIRO" (ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ, 31.65) ΕΡΩΤΑΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΑΝΤΗ

ΜΑΡΙΑ ΣΑΝΙΔΑ

ΤΜΗΜΑ ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΚΠΑ

Παρ' όλο που ο Δάντης δεν είχε άμεση επαφή με τα κείμενα του Πλάτωνα, εν τούτοις η επίδρασή του στη Θεία Κωμωδία είναι φανερή όσον αφορά τον Έρωτα και την αναζήτηση της ιδεώδους μορφής της τελειότητας, του αιώνια Ωραίου. Οι έννοιες amor (σαρκικός έρωτας) και caritas (αλτρουιστική αγάπη) στο έργο του, φαίνεται να διαπλάθονται μέσα κυρίως από τα κείμενα των Νεοπλατωνιστών, που του μεταδίδουν με κάποιες διαφοροποιήσεις την πλατωνική αντίληψη του ερωτικού στοιχείου, αλλά και της παράδοσης των τροβαδούρων ποιητών του μεσαίωνα. Ο Έρωτας στο Συμπόσιο του Πλάτωνα, γιός του Πόρου και της Πενίας, ορίζει το μεταίχμιο, αμφιταλαντεύεται αέναα ανάμεσα στην έντονη επιθυμία για ολοκλήρωση αλλά και στην αίσθηση του ανικανοποίητου αυτής της επιθυμίας. Η ικανοποίηση της επιθυμίας θα σήμαινε το τέλος κάθε αναζήτησης και αυτό στο έργο του Πλάτωνα φαίνεται να μένει πάντα μια πιθανότητα δίνοντας νόημα με αυτό τον τρόπο στην διαλεκτική, στη λογική αμφισβήτηση κάθε αρχής και αυθεντίας. Καθώς ενώνει τα αντίθετα γεννά το νέο, το ενδιάμεσο, είναι κοσμογόνος και τείνει προς το άπειρο ενάντια σε κάθε παγίωση. Στο ποίημα του Δάντη ο έρωτας συναντιέται στα πρόσωπα της Φραντζέσκας και της Βεατρίκης, με την πρώτη να εκφράζει την έλλειψη ως σαρκική επιθυμία, ενώ η δεύτερη την πλήρωση ως έκφανση του Θείου που προσφέρεται για να αποκαταστήσει τη λύτρωση του ερωμένου μέσα από την απόλυτη ένωσή του με αυτό. Ο Δάντης, ως ο ίδιος πρωταγωνιστής της Θείας Κωμωδίας, γίνεται ένας αρχετυπικός ήρωας, τα φτερά του οποίου στο τελευταίο μέρος του έργου, τον Παράδεισο, αποδεικνύονται αδύναμα να γνωρίσουν την υπέρτατη αλήθεια. Είναι η Αγάπη που κινεί τον ήλιο και τα άλλα αστέρια που έρχονται σε αυτόν, μια έμπρακτη αγάπη ως το πνεύμα που έρχεται να συμπληρώσει το μονοδιάστατο της ανθρώπινης υλικής υπόστασης καταδεικνύοντας έτσι αυτό που μένει αναλλοίωτο στο χρόνο: την ιδεατή μορφή του ανθρώπου ως δημιουργού.

ΜΑΡΞΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΨΥΧΑΝΑΛΥΣΗ
ΚΡΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΜΑΡΞΙΣΤΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΦΡΟΥΔΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΡΑΪΧΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΑΡΑΝΤΟΥ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΙΜΑΡΑ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΠΑΝΤΕΙΟ
& ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ, ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, «ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ»

Στο πλαίσιο της εργασίας θα αναλυθούν οι παράμετροι που συγκροτούν την σύνδεση της μαρξιστικής φιλοσοφίας με την ψυχαναλυτική θεωρία. Ως υπόθεση εργασίας πώς οι δύο επιστήμες επηρέασαν την διαμόρφωση της σύγχρονης κοινωνίας, διαπιστώνεται πως αμφότερες παρουσιάζουν σημεία άξια μελέτης και ανάλυσης.

Θα αναδειχθούν τα βασικά σημεία που συγκλίνουν και απέχουν οι θεωρίες των Μαρξ και Φρόυντ, όπως και ερωτήματα αναφορικά με την σχέση της επιστήμης της φιλοσοφίας με την επιστήμη της ψυχανάλυσης. Στο πλαίσιο της ψυχαναλυτικής προσέγγισης του μαρξισμού, θα παρουσιαστούν οι απόψεις του Ράιχ, ως συνδετικού κρίκου μεταξύ των δύο επιστημών, εστιάζοντας σε έννοιες όπως η αλλοτρίωση και ο ιστορικός υλισμός. Σε μια απόπειρα ανατομίας της ψυχοσύνθεσης του υποκειμένου εντός του μαρξιστικού πλαισίου, θα καταλήξουμε σε συμπεράσματα αναφορικά με την αλληλεξάρτηση και τις συγκρούσεις μεταξύ των δύο θεωριών.

Η ύπαρξη σύγχρονων αναλύσεων της θεωρίας του Μαρξισμού, όπως κατά τους Αλτουσέρ και Καστοριάδη, καθιστά έκδηλη τη συμβολή της ψυχανάλυσης στην ερμηνεία του κοινωνιολογικού φαινομένου. Καθώς η μαρξιστική και η φροϋδική θεωρία, ως συγκρουσιακές θεωρίες, η πρώτη σε σχέση με τη σύγκρουση συνειδητού - ασυνείδητου, και η δεύτερη σχετικά με την ταξική πάλη, αποτέλεσαν την εισαγωγή σε επαναστατικές μορφές σκέψης, και συνιστούν σύγχρονους μηχανισμούς ανάλυσης του κόσμου, κρίσιμο ζήτημα αποτελεί η ανάδειξη της μεταξύ τους σχέσης και επιρροής.

ΟΙ ΔΙΑΚΥΡΗΞΕΙΣ ΚΡΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΑΥΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΝΙΚΟΛ ΣΑΡΛΑ

ΤΜΗΜΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Στην ιστορία της Ψυχολογίας υπάρχουν πολλά παραδείγματα, ειδικά σε σχέση με άλλες επιστήμες, διακηρύξεων κρίσης. Πολλοί επιστήμονες, όμως, δεν δίνουν την απαραίτητη προσοχή, ιδιαίτερα αν σκεφτούμε πως η πρώτη διακήρυξη κρίσης έγινε περίπου είκοσι χρόνια από τη θεσμική θεμελίωση της νέας αυτής επιστήμης, της Ψυχολογίας, με τη δημιουργία του εργαστηρίου της Λειψίας στη Γερμανία, από τον Wundt. Οι διακηρύξεις θεωρούνται σαν συμπωματικές της *αληθινής* κρίσης και αντίστοιχες θεωρίες, καθώς θεωρούν πως υπάρχει ή υπήρξε μια κρίση, προτείνουν τρόπους αντιμετώπισης. Η αντίληψη από έναν ψυχολόγο πως η Ψυχολογία βρίσκεται ή βρέθηκε σε κρίση, δεν επικυρώνει αυτόματα την ύπαρξη αυτής. Σύμφωνα με τους Sturm και Mülberger (2011), το ενδιαφέρον συνίσταται, ιστορικά και ιστοριογραφικά, στο πώς κάποιοι ψυχολόγοι τη δεδομένη χρονική στιγμή αντιλαμβάνονταν την εξέλιξη της ψυχολογίας και της κατάστασης του πεδίου τους. Η παρουσίαση των θεωριών κρίσης της Ψυχολογίας δεν προσφέρουν μια απάντηση στη κρίση αυτή, αλλά περισσότερο εγείρουν ερωτήματα (Sturm & Mülberger, 2011) που αφορούν:

I. Την έννοια της κρίσης στις επιστήμες και τη Ψυχολογία.

II. Την ανάπτυξη της Ψυχολογίας ως επιστήμη και τις επιστημολογικές της βάσεις.

III. Το διαχωρισμό της Ψυχολογίας από τη Φιλοσοφία και τη λατρεία του εμπειρισμού.

IV. Τη διάσπαση στο εσωτερικό της Ψυχολογίας.

V. Τη φύση της κρίσης στην Ψυχολογία.

Στόχος της εργασίας αποτελεί η ανάλυση και ανάδειξη των παραπάνω θεματικών με την ταυτόχρονη προώθηση ενός κριτικού αναστοχασμού επί αυτών, προκειμένου να αναδειχθεί και να συνεχιστεί η συζήτηση σχετικά με τη κρίση στη Ψυχολογία, μέρος της οποίας αποτελεί η παρούσα εργασίας.

ΠΛΑΤΩΝΑΣ ΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ ΚΑΙ Η ΜΟΥΣΑ

ΑΪΚΑΝ ΣΟΥΡΤΣΕ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Ο Πλάτωνας στο *Φαίδρο* (στ.244a3-245c1) αναφέρεται στα είδη μανίας και στην ποίηση. Η μανία είναι δώρο των θεών και όποιος βρίσκεται σε κατάσταση μανίας λογίζεται ως ανώτερος από τον φρόνιμο, από εκείνον δηλαδή που με τεχνοσύνη προσπαθεί να δημιουργήσει κάτι. Κάποιοι ποιητές είναι μανιακοί και η μανία τους προέρχεται από τις Μούσες. Οι Μούσες είναι εκείνες οι οποίες στολίζουν τα έργα των ποιητών και για αυτό τα έργα των μανιακών ποιητών μένουν αθάνατα, όπως και εκείνες. Αντίθετα, όποιος ποιητής δεν κατέχεται από την ποιητική μανία και προσπαθεί με τη φρονιμάδα του να δημιουργήσει ένα ποίημα, δεν θα καταφέρει να δημιουργήσει κάποιο έργο που θα μείνει στην ιστορία, αλλά θα ξεχαστεί και αυτό μαζί με εκείνον. Η ποιητική μανία είναι εκείνη που γεμίζει την ψυχή του ποιητή και την μεθάει με όρεξη για τραγούδια και τον καθοδηγεί στη σύνθεση των έργων του. Έτσι, ο ποιητής είναι θεόπνευστος, εφόσον οι Μούσες με την ποιητική τους μανία είναι εκείνες που καθοδηγούν τους ποιητές να δημιουργήσουν ένα έργο. Από τη στιγμή που η μανία του ποιητή είναι δώρο των Μουσών, η μανία αυτή έχει θέση στη φιλοσοφική ζωή, όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζει ο Φερράρι. Από αυτή την άποψη το κοινό δεν «κινδυνεύει» να εξαπατηθεί, όπως υποστηρίζει ο Πλάτωνας στην *Πολιτεία* και στον *Σοφιστή*, αλλά ο ακόλουθος των Μουσών και του εραστή τοποθετείται δεύτερος στην ιεράρχηση των ειδών βίου. Έτσι, η τέχνη για τον Πλάτωνα, όπως παρουσιάζεται στο *Φαίδρο,* έχει εξέχουσα θέση.

ΗΘΙΚΗ ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΙΛΙΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΛΙΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ

Η ανακοίνωση αφορά στην ηθική σε σχέση με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στη σύγχρονη πραγματικότητα. Επικεντρώνεται στη χρήση των «μ.κ.δ.» στην περίπτωση των ερωτικών σχέσεων εν γένει, καθώς επίσης και στην περίπτωση θανάτου του χρήστη.

Αναφορικά με το θέμα των ερωτικών σχέσεων -το πρώτο σκέλος της ομιλίας- θίγεται η απομάκρυνση από την άμεση κοινωνική επαφή μεταξύ των ατόμων καθώς και οι ενδεχόμενοι κίνδυνοι αυτής. Η χρήση εφαρμογών ειδικά σχεδιασμένων για σεξουαλικές σχέσεις (π.χ. "tinder") ελλοχεύει ορισμένους εκ των κινδύνων. Η παράμετρος της σεξουαλικής καταπίεσης στη ζωή των χρηστών καθιστά την εμφάνιση προβληματικής «ηλεκτρονικής συμπεριφοράς» αυξημένη. Ο Albert Borgmann και ο Hubert Dreyfus αποτελούν δύο ερευνητές του 20ου αιώνα που ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με το θέμα της τεχνολογίας και της ηθικής που ενυπάρχει αυτής. Η άποψή τους για το θέμα είναι σε μεγάλο βαθμό επηρεασμένη από τον Heidegger. Θεωρούν δηλαδή πως η τεχνολογία μειώνει τη φυσική αίσθηση επαφής με την πραγματικότητα και αποπροσανατολίζει τα άτομα. Ο Borgmann, συγκεκριμένα, εισάγει τον όρο του «Κοινωνικού Υπερρεαλισμού».

Στο ζήτημα της χρήσης των «μ.κ.δ.» για την ερωτική ζωή των χρηστών, εντάσσεται και η χρήση τους από άτομα με οικογένεια, που επιδιώκουν να εκτονώσουν τον καταπιεσμένο ερωτισμό τους ή τις απωθημένες σκέψεις τους μέσω αυτών. Το κατά πόσο είναι ηθική η συγκεκριμένη συμπεριφορά, εξετάζεται στην ανακοίνωση.

Στο δεύτερο σκέλος της ομιλίας/ανακοίνωσης, εγείρεται προβληματισμός σχετικά με τη δυνατότητα ενός προσώπου να διατηρεί το λογαριασμό του σε κάποιο εκ των «μ.κ.δ.» και μετά θάνατον. Η θέση που λαμβάνεται είναι υπέρ των μέσων σε αυτή την περίπτωση. Από τη στιγμή που ένα φυσικό πρόσωπο στην πορεία της ζωής του έχει τη δυνατότητα να δημιουργεί και να κληροδοτεί παντός φύσης έργο στο κόσμο, το ίδιο μπορεί να συμβεί και μέσω των «μ.κ.δ.». Ο ιδανικός εαυτός που ο καθένας αποτυπώνει στα μέσα αυτά, είναι θεμιτό να υφίσταται και αφότου το άτομο φύγει από τη ζωή, όπως ακριβώς θα παραμείνει και ένα έργο τέχνης, ένα σημείωμα ή μία φωτογραφία.

Συμπερασματικά, τα «μ.κ.δ.» κρίνονται χρήσιμα σε ορισμένα σημεία, όμως ελλοχεύουν ηθικά σφάλματα, καθώς η μη λελογισμένη χρήση τους, οδηγεί σε αποκλίνουσες συμπεριφορές.

Η ανακοίνωση στοχεύει στη δημιουργία γόνιμου προβληματισμού περί του θέματος και σε προτάσεις πιθανής αντιμετώπισης των προβλημάτων που γεννούν τα «μ.κ.δ.».

Ο ΚΑΤ' ΑΡΙΣΣΤΟΦΑΝΗ ΠΕΡΙ ΕΡΩΤΟΣ ΛΟΓΟΣ ΣΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ (189 c–193e): ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΜΕ ΚΩΜΙΚΟ-ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΙΚΟ ΥΦΟΣ;

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, ΕΚΠΑ

Στο *Συμπόσιον* (ή *Περὶ Ἔρωτος· ἠθικός*) του Πλάτωνα ξεχωρίζει ο λόγος του κωμικού ποιητή Αριστοφάνη που παρουσιάζει τον έρωτα ως μία αρχέγονη κι αέναη φυσική- έμφυτη και σύμφυτη με την ανθρώπινη φύση και ύπαρξη- προδιάθεση του ανθρώπου να αναζητεί το χαμένο έτερον ήμισυ του «εγώ» του.

Στον λόγο κυριαρχεί ο αιτιολογικός, γενεαλογικός, κοσμογονικός, και δη ανθρωπογονικός μύθος για τα τρία πρωτόπλαστα κι αρχέγονα ενιαία, διπλά και σφαιρικά ανθρώπινα φύλα του κοσμογονικού μυθικού παρελθόντος, το *ἄρρεν*, το *θῆλυ* και το *ἀνδρόγυνον*, και την κατάτμησή τους από τον Δία. Ο έρωτας, ως εκ τούτου, συνιστά την επιθυμία και την αναζήτηση του «όλου», το οποίο ταυτίζεται με την πρωταρχική διττή ανθρώπινη φύση, την απώτερη καταγωγή του ανθρώπου και τα πρώτα στάδια του εξελικτικού του κύκλου (192e-193a). Με άλλα λόγια, έρωτας είναι ο πόθος επανένωσης του ανθρώπου με το ένα και *οἰκεῖον* (193d) ήμισυ του αρχικού και απώτατου «ολικού» εαυτού του· είναι, ακόμη, ένα ένστικτο, αλλά και το μέσον ίασης της διχοτόμησής του και αποκατάστασης της χαμένης ολότητας και πληρότητάς του, καθώς θεραπεύει την αδικία των θεών, και κυρίως του Δία, εις βάρος του.

Έτσι, αντικείμενο της παρούσης εισήγησης θα αποτελέσει η ανάδειξη του (πλατωνικού) φιλοσοφικού βάθους του αριστοφανικού περί έρωτος λόγου, ενός λόγου που καταδεικνύει την κοσμογονική και φιλάνθρωπη δύναμη του έρωτα: ο έρωτας, σύμφωνα με τον Αριστοφάνη, χορηγεί στο ανθρώπινο γένος, όχι μόνο την επιβίωση, αλλά και την τελείωση, την αυτοπραγμάτωση, την ευδαιμονία και τη μακαριότητα, ακόμη και την αθανασία (189c-d).

ΜΙΑ ΚΑΝΤΙΑΝΗ ΟΠΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΜΒΡΥΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΜΟΥΛΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Η γενετική μηχανική μπορεί να τροποποιήσει τα ανθρώπινα γονίδια με διάφορα αποτελέσματα, όπως η θεραπεία ασθενειών που οφείλονται σε γονίδια των εξωτερικών χαρακτηριστικών του εμβρύου, όπως είναι το χρώμα των ματιών, του δέρματος κτλ. Σε αυτήν την εργασία, βασιζόμενος στην θεωρία του Καντ περί τέλειου καθήκοντος και στην άποψη του για τις συνέπειες μιας πράξης, και δεχόμενος το έμβρυο ως μελλοντικό άνθρωπο, θα υπερασπιστώ την θέση ότι είμαστε υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούμε την γενετική μηχανική για την θεραπεία ασθενειών που μπορεί να αναπτύξει κάποιο έμβρυο στην μελλοντική του ζωή, εξαιτίας γονιδίων. Για να υπερασπιστώ αυτή την θέση, θα παρουσιάσω την θέση του Καντ για τα τέλεια καθήκοντα, σύμφωνα με την οποία πρέπει να συντηρούμε την ανθρωπότητα ως σκοπό και θα την εφαρμόσω στην περίπτωση της γονιδιακής θεραπείας. Επίσης, θα υποστηρίξω την θέση ότι είναι ανήθικη η αλλαγή των εξωτερικών χαρακτηριστικών ενός εμβρύου, χρησιμοποιώντας την ίδια θεωρία περί τέλειου καθήκοντος. Τα τέλεια καθήκοντα δεν αναφέρουν μόνο την συντήρηση της ανθρώπινης ιδιότητας, αλλά και την απαγόρευση του ανθρώπου ως μέσου. Το έμβρυο χρησιμοποιείται ως μέσο σε αυτή την περίπτωση, επειδή δεν ερωτάται, καθώς δεν μπορεί να ερωτηθεί, για το ποια εξωτερικά χαρακτηριστικά θέλει να έχει. Τέλος, ως απάντηση στις αντιρρήσεις που αφορούν περιπτώσεις που το έμβρυο μπορεί να ωφελούνταν μετά την γέννηση του χάρη στα εξωτερικά χαρακτηριστικά του, π.χ. εξαιτίας των κοινωνικών προτύπων, θα υποστηρίξω ότι είναι ανήθικο να γίνει αλλαγή των εξωτερικών χαρακτηριστικών ενός εμβρύου, καθώς οι όποιες ωφέλειες δεν είναι σίγουρες και μπορεί να σταματήσουν να υφίστανται με την πάροδο του χρόνου.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ – ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Στις κυρίαρχες δυτικές φιλοσοφικές προσεγγίσεις περί νοήματος, διαφαίνεται μια ιστορική υποτίμηση της γραφής και της γλώσσας ως περιοριστικό στοιχείο του λόγου. Η γλώσσα, ως περιοχή νοηματικής σχέσης μεταξύ των σημείων, αποτελείται από ένα πλήθος ασύμμετρων λόγων που διαφεύγουν του φιλοσοφικού «φωνοκεντρισμού».

Ως απόρροια της προσπάθειας αναζήτησης ενός «υπερβατικού σημείου» που νοηματοδοτεί τα σημαινόμενα, αναδύεται ένα πλήθος ερμηνευτικών προσεγγίσεων που εντάσσονται στα πλαίσια φιλοσοφικών αναζητήσεων, θεωρητικών μεθόδων και γλωσσικών αναλύσεων. Ωστόσο, το νόημα καθ' αυτό, αποτελεί υπό αίρεση σημείο. Συνεπώς, προκύπτει μια νέα συζήτηση γύρω από την ύπαρξη πλήθους νοημάτων και ερμηνειών.

Οι σύγχρονες θεωρίες για την ερμηνεία, συνοδεύονται από ένα αίτημα περί αντικειμενικότητας και εγκυρότητας των ερμηνειών, ως απόρροια της περιγραφής του λογοτεχνικού κειμένου ως «μιμητική εγγραφή» της πραγματικότητας. Στον αντίποδα, τίθεται μια πλουραλιστική ερμηνεία για το νόημα, που απορρίπτει την ύπαρξη μιας και μοναδικής ορθής ερμηνείας. Οι κριτικές αυτές προσεγγίσεις συναντώνται κυρίως στα ρεύματα του ρωσικού φορμαλισμού, της δομιστικής κριτικής και του νέου ιστορικισμού, ως συνήχηση με το ρεύμα των «δημοφιλών αποδομιστών» της κριτικής σκέψης. Ταυτόχρονα, το πέρασμα από το δομικό σύστημα δυαδικότητας στο ντεριντιανό λόγο περί «απαλλαγής από το λογοκεντρισμό», υπεισέρχονται στο πεδίο της λογοτεχνικής κριτικής. Σκοπός δεν είναι, ωστόσο, η κατάδειξη των κύριων σημείων της εκάστοτε προσέγγισης, αλλά η αναζήτηση μιας ανάλυσης της λειτουργίας του γλωσσικού φαινομένου ως έκφραση της ύπαρξης του υποκειμένου – τόσο εσωτερικά όσο και μέσα στο κόσμο.

Η κίνηση από το έργο στο κείμενο και από εκεί στον αναγνώστη, δεν περιορίζεται στην αφήγηση καθ' αυτή, αλλά αποκτά ενδελεχή έκφραση μέσω της φιλμικής γραφής. Κατά συνέπεια, το κινηματογραφικό έργο, ως χωροχρονική δομή αιτιακών σχέσεων, εντάσσεται στο λόγο περί διαλεκτικής έκφρασης ιδεών και νοηματοδότησης σημείων.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΣ ΣΧΕΤΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ: Η ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΧΑΛΙΝΤ ΑΝΤΕΜ

ΝΑΤΑΣΑ ΣΤΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Ο στόχος αυτής της εργασίας ήταν να συζητηθεί η διχοτομία του πολιτισμικού σχετικισμού και των δικαιωμάτων των γυναικών, φέρνοντας στο προσκήνιο ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα, αυτό του γυναικείου γεννητικού ακρωτηριασμού (Female Genital Mutilation).

Το πρώτο μέρος της εργασίας παρουσιάζει μια σύντομη αναφορά στην ιστορία του πολιτισμικού σχετικισμού, καθώς και του κινήματος δικαιωμάτων της γυναίκας, και ακολουθείται από μια λεπτομερή παρουσίαση του FGM αλλά και μιας δικαστικής υπόθεσης που έλαβε χώρα στις Η.Π.Α. πριν από μια δεκαετία και σχετίζεται με το παραπάνω ζήτημα.

Το δεύτερο μέρος της εργασίας προβάλλει επιχειρήματα υπέρ και κατά του πολιτισμικού σχετικισμού, όσον αφορά την εφαρμογή της φιλοσοφικής αυτής προσέγγισης στην περίπτωση του FGM, με στόχο της να αποδείξει ότι η παραπάνω διαδικασία δεν είναι μια πολιτιστική παράδοση που πρέπει να προστατεύεται, αλλά μια παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που πρέπει, αντιθέτως, να απαγορεύεται αλλά και να τιμωρείται από το νόμο.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΖΩΑ ΣΤΗΝ ΗΘΙΚΗ

ΕΛΛΗ ΣΤΟΥΡΝΑ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Στην παρούσα εργασία θα εξετάσω σύγχρονες απόψεις γύρω από την ηθική για τα ζώα.

Στην αρχή θα κάνω μία σύντομη παρουσίαση αναφορικά με τα διαφορετικά επιχειρήματα για την ηθική αντιμετώπιση των μη ανθρώπινων ζώων.

Στη συνέχεια θα επικεντρωθώ στις απόψεις τριών από τους σημαντικότερους φιλοσόφους στο τομέα των animal ethics.

Πρώτος, ο Peter Singer που, με αφετηρία την ωφελιμιστική ηθική του Τζ. Μπένθαμ, θέτει ως στόχο της ηθικής τη μεγιστοποίηση του οφέλους. Ο ίδιος συνυπολογίζει πέραν του ανθρώπου και τα άλλα ζώα στο ωφελιμιστικό calculus, υποστηρίζοντας ότι και αυτά επιδιώκουν την αποφυγή του πόνου και την πρόκληση της ηδονής. Παρόλα αυτά, θέτει μία ιεράρχηση μεταξύ ανθρώπων και άλλων ζώων, με τους πρώτους να κατέχουν σαφώς πιο προνομιούχα θέση, κυρίως βάσει της πεποίθησης ότι αυτοί μόνο -ή κυρίως- μπορούν να οραματιστούν το μέλλον και να αισθανθούν σπουδαιότερες ηδονές και μεγαλύτερους πόνους.

Δεύτερος, ο Tom Regan που, με αφετηρία τη δεοντοκρατική καντιανή ηθική, μιλά για απόλυτη και εγγενή αξία της ζωής που καθιστά το εκάστοτε υποκείμενο άξιο να γίνεται αντιληπτό μόνο ως σκοπός και ποτέ ως μέσο. Ο Regan επεκτείνει την άποψη αυτή και στα άλλα ζώα, χωρίς όμως να αναγνωρίζει σε αυτά με την ίδια απολυτότητα το δικαίωμα στη ζωή, αφού υποστηρίζει πως δε δύνανται να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες για μελλοντική ευχαρίστηση.

Τελευταίος, ο Gary Francione που, συνδυάζοντας στοιχεία από τους δύο προηγούμενους, καταλήγει σε μία απόλυτη δεοντοκρατική ηθική, βασιζόμενη στο γεγονός ότι τα ζώα νιώθουν ηδονή και πόνο. Για τον Francione η ζωή όλων των ζώων έχει εξίσου απόλυτη και εγγενή αξία. Για το λόγο αυτό υποστηρίζει ότι για να αρθεί κάθε εξουσιαστική σχέση του ανθρώπου απέναντι στα άλλα ζώα, θα πρέπει να πάψουν αυτά να υπόκεινται νομοθετικά σε ιδιοκτησιακό καθεστώς.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΖΩΑ: ΕΝΑ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΖΙΜΟΥΛΙΑ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΖΙΜΟΥΛΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ, ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ, ΑΠΘ

Ένα από τα μείζονος σημασίας ηθικά ζητήματα που απασχολούν κάθε επιστήμονα που ασχολείται με έρευνα, είναι η χρήση των πειραματόζωων για επιστημονικούς σκοπούς. Το θέμα πλέον έχει πάρει διαχρονικές διαστάσεις και όλο και περισσότεροι άνθρωποι, που έχουν ή και δεν έχουν άμεση επαγγελματική συσχέτιση με το αντικείμενο, έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν αντίστοιχο ενδιαφέρον. Οι απόψεις είναι διχασμένες σε δύο αντίθετα άκρα. Μια μεγάλη πλειοψηφία ατόμων κατακρίνει τη χρήση των πειραματόζωων, υποστηρίζοντας πως στερούνται τα βασικά δικαιώματα ελευθερίας και υποβαθμίζεται η ποιότητα ζωής τους. Εκατομμύρια ζώα γίνονται κάθε χρόνο «μοντέλα» για τη διεξαγωγή πειραμάτων σε όλο τον κόσμο και πολλά από αυτά θυσιάζονται στο «βωμό» του καταναλωτισμού, στο όνομα της επιστήμης, της προσφοράς στην ανθρωπότητα. Από την άλλη πλευρά, όμως, δεν μπορεί να σημειώσει πρόοδο η επιστήμη χωρίς την απαραίτητη έρευνα· ίσως ακόμη και με τη χρήση πειραματόζωων. Η ανάγκη των πειραματόζωων είναι τεράστια και ολόκληρη η επιστημονική κοινότητα αναδιατυπώνει και αναθεωρεί πρωτόκολλα και νομοθεσίες, που αφορούν αποκλειστικά τη διασφάλιση της ευζωίας των ζώων που χρησιμοποιούνται για πειραματικούς σκοπούς. Το πρώτο ουσιαστικό βήμα έγινε με τον πρώτο νόμο προστασίας των πειραματόζωων το 1876, ώστε τελικά το 1959 οι Russell και Burch να θέσουν τη θεμέλια αρχή των «3R» (Replacement, Reduction, Refinement), που αποτελούν βάση και προϋπόθεση στην εκτέλεση κάθε πειράματος, ενώ η υπάρχουσα νομοθεσία για την τήρηση των κανόνων ευζωίας είναι ιδιαίτερα αυστηρή. Πόσο ηθικά ορθή είναι, όμως, η εκμετάλλευση οργανισμών για χάρη της ανθρωπότητας; Υπάρχει κάποιο όριο υποβάθμισης της ποιότητας ζωής των πειραματόζωων;

ΙΑΤΡΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ: ΘΕΡΑΠΕΥΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Η παρούσα εργασία στρέφεται στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία προκειμένου να διερευνήσει την αλληλοεπικάλυψη ιατρικής τέχνης και πολιτικού οραματισμού. Στο πρώτο μέρος εξετάζουμε ιδέες σταθμούς στην πολιτική φιλοσοφία των κλασικών χρόνων, οι οποίες παραλληλίζουν την πολιτική ευστάθεια με τη σωματική υγεία. Στο δεύτερο τμήμα της, ανιχνεύουμε σπέρματα των ιδεών αυτών σε σύγχρονες θεωρίες Δημόσιας Υγείας.

Ο Ιπποκράτης, με τη θεωρία των τεσσάρων χυμών, ήταν ο πρώτος που θεμελίωσε επιστημονικά την αναλογία ατομικού και συλλογικού σώματος (πολιτείας). Το αθηναϊκό δράμα - από σκηνή φιλοσοφίας τόσο στη τραγική, όσο και στη κωμική του εκδοχή - αναπτύχθηκε προκειμένου να καταπολεμήσει διάφορες πτυχές πολιτικής παθολογίας του κλεινού άστεως, ενώ η τριμερής περί ψυχής θεωρία του Πλάτωνα εντοπίζει τα θεμέλια του ιδανικού πολιτεύματος στη ψυχική υγεία. Ταυτόχρονα, κομβικές έννοιες των Πολιτικών του Αριστοτέλη όπως η *αυτάρκεια* και το *τέλος,* εμφανίζονται ιατρικά προσημασμένες.

Πέρα από αυτά ωστόσο, είναι ενδιαφέρον να στραφούμε και στον αντίκτυπο αυτού του ισοζυγίου στο σήμερα ανατρέχοντας στη σύγχρονη φιλοσοφία της υγείας. Ολόκληρο το διανοητικό οικοδόμημα της Δημόσιας Υγείας εδράζεται στο δίπολο πολιτικής – ιατρικής, εφόσον η υγεία παύει να θεωρείται αποκλειστική ατομική έννοια και αποκτά συλλογικό παρονομαστή. Παράλληλα, η πρωταρχική πρόληψη φαίνεται επίσης να αφορμάται και να επεκτείνει την πλατωνική σκέψη. Το νομοθετικό έργο της πολιτικής κοινωνίας είναι απαραίτητο κατά αυτήν να προσανατολίζεται στη διασφάλιση και προαγωγή της υγείας του ατόμου και του συνόλου.

Συνοψίζοντας, η μελέτη των απόψεων αυτών μας επιτρέπει να διαπιστώσουμε την ανατροφοδότηση ιατρικής και πολιτικής επιστήμης στη κλασική αρχαιότητα, αλλά και στο μεταμοντέρνο στοχασμό.

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ ΣΤΟΝ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟ

ΖΗΣΗΣ ΤΣΑΝΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ, ΑΠΘ

Το πρόβλημα του κακού δεν μπορεί να ιδωθεί σήμερα ως ένα ακόμη θεολογικό – φιλοσοφικό πρόβλημα, όπως επί αιώνες παρουσιάσθηκε, συζητήθηκε και δεν λύθηκε... Η ένταση της θεωρητικής συζήτησης αντανακλά τη δυσκολία του ανθρώπου να αντιμετωπίσει την ίδια την εμπειρία του κακού σε πολλά επίπεδα της ζωής του. Οι ''λιμοί και καταποντισμοί'', οι θρησκευτικοί πόλεμοι, ο σεισμός της Λισσαβώνας, το Ολοκαύτωμα, ο σημερινός αμφίπλευρος ''πόλεμος ενάντια στο κακό'', είναι φυσικά φαινόμενα και ανθρώπινες πράξεις, που αν δεν έχουν κάποιο νόημα, κάνουν εμφανές αλλά και ανυπόφορο το παράλογο της ζωής. Επιπλέον, αμφισβητούν ευθέως το ''καλύτερο δυνατό κόσμο'' και τον ''πανάγαθο, παντοδύναμο και παντογνώστη θεό'' των θεϊστών φιλοσόφων.

Από τα βασικότερα ερωτήματα που απασχόλησαν τον Αυγουστίνο είναι αυτό που σήμερα ονομάζουμε το ζήτημα του κακού (unde malum). Η λύση που πρότεινε ο Αυγουστίνος πάνω στο πρόβλημα του κακού δεν είναι μόνο θεωρητική, αλλά και πρακτική. Για να το πετύχει αυτό κινήθηκε πάνω σε τρεις βασικούς πυλώνες: Τί είναι το κακό; Από πού προέρχεται; Γιατί υπάρχει;

Ύστερα από έντονη αναζήτηση έφθασε στο συμπέρασμα ότι το κακό Δεν Υπάρχει, Δεν Είναι. Δεν αποτελεί δηλαδή μια αυτόνομη οντότητα που δύναται να ανταγωνισθεί το θεό. Το δημιούργημα του θεού, ο κόσμος, δεν μπορεί να είναι κακό. Φυσικά, το κακό ασφαλώς και αποτελεί μια πραγματικότητα. Ο Αυγουστίνος το γνώριζε πολύ καλά αυτό, ώστε να το αρνείται. Πιο συγκεκριμένα υποστήριξε ότι το κακό στο κόσμο του ανθρώπου γεννιέται, επειδή ο άνθρωπος διαθέτει ένα μοναδικό χαρακτηριστικό, την Ελεύθερη Βούληση.

Η ΕΠΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ ΘΩΜΑΣ ΑΚΙΝΑΤΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΙΟΚΑΝΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται το θέμα της επαγωγής όπως αυτό έγινε αντιληπτό από τον Θωμά Ακινάτη. Στηριζόμενοι κυρίως στο σχολιασμό του φιλοσόφου πάνω στο Β19 των Αναλυτικών Υστέρων του Αριστοτέλη, θα προσπαθήσουμε να αντιληφθούμε το τρόπο πρόσληψης της Επαγωγής αλλά και τις επεκτάσεις στην σκέψη του Έλληνα φιλοσόφου. Αυτό σημαίνει πως υπάρχει ένας συνεχής διάλογος με τη σκέψη του Αριστοτέλη και μια προσπάθεια διασάφησης και αντιστοιχίας των ελληνικών με τους λατινικούς όρους. Στους ρωμαϊκούς χρόνους η επαγωγή εθεωρείτο μια διαδικασία απαρίθμησης και καθώς είναι αδύνατη η απαρίθμηση όλων των καθεκάστων, δημιουργήθηκε η άποψη πως η επαγωγή είτε είναι αδύνατη, είτε ατελής. Όμως στο Μεσαίωνα τα αποτελέσματα της επαγωγής θεωρούνταν εξ ορισμού έγκυρα και έτσι το ερώτημα μετατίθεται. Πώς μπορούμε τελικά να δικαιολογήσουμε τη βεβαιότητα, αφού δεν έχουμε την πλήρη απαρίθμηση; Οι μεσαιωνικοί φιλόσοφοι, μέσα σε αυτούς και ο Ακινάτης, προσπάθησαν να απαντήσουν σε αυτό το ερώτημα. Η απάντηση που δίνει ο φιλόσοφος που μας απασχολεί είναι η αφαίρεση (abstractio). Ο Ακινάτης στο σχολιασμό του στα Αναλυτικά Ύστερα, ακολουθεί τη σκέψη του Αριστοτέλη. Οι πρώτες αρχές δε γίνονται γνωστές μέσω της απόδειξης και του συλλογισμού, αλλά ούτε και μέσω πλήρους απαρίθμησης. Οι αισθήσεις παίζουν τον πρώτο ρόλο, όμως οι αισθητικές μας αντιλήψεις δεν μπορούν να μας οδηγήσουν στη γνώση των καθόλου όντων και των πρώτων αρχών. Πρέπει να υπάρχει κάποια άλλη γνωστική ικανότητα η οποία γεφυρώνει το επιστημολογικό χάσμα μεταξύ των ελλιπών παρατηρήσεων και της βεβαιότητας των πρώτων αρχών. Η αφαίρεση (abstractio) είναι για τον Ακινάτη η ικανότητα αυτή. Η αφαίρεση είναι, λοιπόν, μια διανοητική ικανότητα (potentia cognoscitiva), που μας οδηγεί στην γνώση των πρώτων αρχών και μας θυμίζει τον «ποιητικό νου» του Αριστοτέλη.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΛΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΛΟΚΟΤΗΤΑ: ΜΙΑ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΟΛΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΚΟΣΜΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΦΩΤΗΣ ΤΣΙΡΟΥΚΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Η εικόνα του ανθρώπου για το σύμπαν έχει διευρυνθεί σημαντικά και προς τα έξω (κοσμολογία) αλλά και προς τα μέσα (χημεία, κβαντική φυσική) εδώ και έναν αιώνα με τις νεότερες επαναστατικές επιστημονικές ανακαλύψεις. Αλλά όχι μόνο σε θέμα μεγέθους αλλά και από άποψη πληροφορίας, μπορούμε να διακρίνουμε στην φύση πολλά περισσότερα patterns και συμμετρίες. Αυτό μας κάνει ικανούς και να δούμε την θέση του ανθρώπου μέσα σε αυτή, αλλά και να έρθουμε στο συμπέρασμα ότι δεν αποτελούμαστε από κάτι διαφορετικό, από κάτι τελείως εξωτερικό – ότι σαν άνθρωποι είμαστε και εμείς κομμάτι αυτού του όλου. Τα ίδια αμινοξέα π.χ. που δομούν τος πρωτεΐνες και με την σειρά τους το DNA μας, βρίσκονται και σε νεφελώματα έτη φωτός μακριά από τον πλανήτη μας. Εκατοντάδες τέτοια παράδειγμα όμως και αναλογίες μπορούμε να βρούμε σε φαινομενικά διαφορετικά μεταξύ τους πεδία φτάνοντας σε συμπεράσματα που ενώνουν, για παράδειγμα, φαινόμενα μαζικής κοινωνικής συμπεριφοράς με την Νευτώνεια Μηχανική.

Με αυτή την παρουσίαση θα προσπαθήσω να δείξω με ποιον τρόπο και με ποιον μηχανισμό είναι δυνατή η ένωση διαμετρικά αντίθετων εννοιών, χρησιμοποιώντας την έννοια της πορείας από το απλό στο περίπλοκο (που αποτελεί και ένα είδος κοσμολογικής εξέλιξης) για να δείξω ότι η πληροφορία, ως έννοια με φυσική σημασία, είναι θεμελιώδης και ενσωματωμένη σε οτιδήποτε υλικό. Έτσι, απλές φυσικές έννοιες είναι δυνατόν να διατηρούνται μέσα από την επιταχυνόμενα αυξανόμενη περιπλοκότητα των δομών στις όλο και πιο περίπλοκες, μια έννοια που ονομάζω *Πρεζερβατισμό*. Σημαντικές είναι και οι επιστημολογικές συνέπειες μιας τέτοιας θεώρησης όπως η κατάρρευση του δίπολου φύσης-πολιτισμού, η πρόταση σύστασης μιας ολιστικής επιστήμης και μια πιθανή λύση στο πρόβλημα της συνείδησης.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ ΩΣ ΑΡΧΕΤΥΠΟ ΟΙΚΕΙΟΠΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΜΑΡΙΝΑ ΦΙΛΙΠΠΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ἀρχέτυπος < αρχαία ελληνική ἀρχή + τύπος (< τύπτω)
που είχε δημιουργηθεί εξαρχής και μπορεί να αποτελέσει πρότυπο, υπόδειγμα

Σε μια πρωτόλεια προσέγγισή του κατοικείν χρειάζεται να αναζητηθεί εκείνη η πρώτη, η πρωταρχική δομή που γέννησε τον κάτοικο, διότι τίποτε ανθρώπινο δεν νοείται χωρίς τον άνθρωπο. Για τον Laugier η πρωτόγονη καλύβα αποτελεί την πρωταρχική ιδέα, την απαρχή του κτίζειν. Ας κάνουμε, όμως, ένα βήμα πίσω. Εν αρχή ο άνθρωπος κοίταξε τον ουρανό, βάδισε στην γη και διανυκτέρευσε σε κάποια σύμφορη αγκαλιά της. Έστω, λοιπόν, ότι το σπήλαιο αποτέλεσε τον αρχικό, τον πρώτο τόπο που κλήθηκε ο άνθρωπος να οικειοποιηθεί. Μια χωμάτινη μήτρα. Το πρώτο σπίτι.

Σύμφωνα με την αναλυτική ψυχολογία υπάρχουν ορισμένες «αρχέγονες εικόνες» ή «κυρίαρχοι παράγοντες του συλλογικού ασυνειδήτου» που λειτουργούν ως υπερατομικές προδιαθέσεις. Διερευνάται, λοιπόν, αν το σπήλαιο, θεωρούμενο ως αρχέγονη θύμηση, δύναται να εμπλουτίσει τις ποιότητες της χωρικής τέχνης στον σύγχρονο σχεδιασμό της. Όπως προτείνει ο Bachelard «να πάρουμε το σπίτι σαν ένα εργαλείο ανάλυσης για την ανθρώπινη ψυχή. Με την βοήθεια αυτού του εργαλείου, και ονειροπολώντας μέσα στο απλό σπίτι μας, να μπορούμε να ξαναβρίσκαμε άραγε μέσα μας τις παρηγοριές της σπηλιάς;»

Συνοψίζοντας, με εφαλτήριο το σπήλαιο, αναζητούνται οι άχρονες, οι πανανθρώπινες ποιότητες που διέπουν την οικειοποίηση του χώρου, μετέχουν του πνεύματος και εν κατακλείδι πληρώνουν το βίωμα. Εφαλτήριο του συνόλου της έρευνας, αποτελεί η προσωπική αγωνία περί της αρχής της σύνθεσης. Αναγνωρίζεται, αρχικά, πως αντιμετωπίζοντας ο συνθέτης το λευκό χαρτί καλείται να ανασύρει τα κληροδοτημένα σε αυτόν αρχέτυπα ως αναφορές που πηγάζουν στο βάθος του χρόνου. Προσεγγίζοντας το ζήτημα, θεωρήθηκε έλλογη η εκλογή του σπηλαίου, σύμφωνα με προαναφερθέντα κριτήρια. Το «αρχικό αρχέτυπο», λοιπόν, πρόκειται να αποτελέσει τον πυρήνα μιας ανάλυσης ποιοτήτων του χώρου που κινούν την οικειοποίηση και αυτή η συν-κίνηση είναι ο πόθος κάθε συνθέτη.

Σημειώνουμε, επίσης, σε μια διατύπωση σχετικά με την πηγή της γνώσης (τόσο του χώρου όσο και του εαυτού) ο Condillac στην «Πραγματεία περί των αισθήσεων» για να σχηματοποιήσει την θεωρία της εμπειριοκρατίας προσομοιώνει τον άνθρωπο με ένα γυμνό

μαρμάρινο άγαλμα. Όταν συναντάται με ένα τριαντάφυλλο, το αρχικά αδρανές ον αποκτά σταδιακά αισθήσεις. Βαθμιαία, τα ερεθίσματα κατακλύζουν το ιδιαίτερο αυτό υβρίδιο ανθρώπου και πέτρας, το οποίο, στερούμενο a priori γνώσης, διαμορφώνει νοητική αντίληψη ενόσω νιώθει. Η εμπειρία κλιμακώνεται με κορυφαία στιγμή εκείνη που το ον καλείται να διαχωρίσει τον εαυτό του από το περιβάλλον του. Σε αυτό το σημείο καμπής το άγαλμα χρειάζεται να αναγνωρίσει την ύπαρξη του διακρίνοντας αυτή από τον χώρο. Αυτή την φόρτιση καταλύει η αίσθηση της αφής.

Όπως διατυπώνει ο Juhani Pallasmaa: «Η επαφή μας με τον κόσμο λαμβάνει χώρα στην οριακή γραμμή του εαυτού μας μέσω των εξειδικευμένων τμημάτων της περιβάλλουσας μεμβράνης μας». Ενώ η ιδιαίτερη στιγμή που στην περιγραφή του Condillac το ον γνωρίζει τον εαυτό του και τον κόσμο, σύμφωνα με τον Pallasmaa αποτελεί βασική αρχιτεκτονική επιζήτηση: «Είναι προφανές ότι η αρχιτεκτονική που βελτιώνει την ζωή χρειάζεται να προσεγγίζει όλες τις αισθήσεις ταυτόχρονα και να συγχωνεύει την εικόνα του εαυτού μας με την εμπειρία μας για τον κόσμο» ["it is evident that 'life-enhancing' architecture has to address all the senses simultaneously and fuse our image of self with our experience of the world"].

Εν κατακλείδι, η έρευνα αφορά σε αρχιτεκτονικά περιβάλλοντα που ως προς τις χωρικές τους ποιότητες παραπέμπουν στα πρωτογενή στοιχεία που συγκροτούν το σπήλαιο και ως βιωματικές εμπειρίες συνεισφέρουν στο να νοιώσει ο χρήστης τον εαυτό του και να τον τοποθετήσει στον κόσμο.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΡΝΗΛΙΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΛΑΡΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΜΙΘΕ, ΕΚΠΑ

Η εισήγηση αφορά το ζήτημα του τι είναι τέχνη, μέσα από την θεωρία του Κορνήλιου Καστοριάδη. Επίσης, θα προσπαθήσουμε να δείξουμε τις προεκτάσεις μιας τέτοιας θεώρησης της τέχνης στον πολιτικό χώρο και βέβαια στον χώρο της τέχνης. Προκειμένου, να γίνει κάτι τέτοιο, θα περάσουμε διαδοχικά από κάποια σημεία της σκέψης του Κορνήλιου Καστοριάδη. Αρχικά, θα παρουσιάσουμε το ζήτημα της δημιουργίας όπως αυτό τίθεται στο έργο του «Η φαντασιακή θέσμιση της κοινωνίας» στο κεφάλαιο «Χρόνος και Δημιουργία». Εκεί γίνεται ο διαχωρισμός των στοιχείων που συνιστούν την δημιουργία σε αναγκαία και ικανή. Τα ικανά στοιχεία είναι αυτά τα οποία μας απασχολούν από την άποψη της δημιουργίας, με την έννοια ότι τα αναγκαία στοιχεία – ερείσματα της τέχνης δεν φαίνεται να μπορούν να εξηγήσουν το ριζικά Άλλο (δίνεται ορισμός και παραδείγματα από την ιστορία της τέχνης). Στην συνέχεια θα δείξουμε τον διαχωρισμό που συμβαίνει εντός της τέχνης, σε εικαστική και παραδοσιακή. Δίνεται ένας πρόχειρος ορισμός: η εικαστική τέχνη φαίνεται ως αμφισβήτηση του θέματος, ενώ η παραδοσιακή τέχνη ως παραλλαγή του θέματος. Τέλος, από αυτόν τον διαχωρισμό επιχειρούμε να δείξουμε ότι πρόκειται ουσιαστικά για δυο διαφορετικές τροπικότητες της τέχνης, δυο διαφορετικές ανθρώπινες δραστηριότητες, οι οποίες έχουν ή μπορούν να έχουν αντίστοιχα, διαφορετικές προεκτάσεις στο πεδίο της πολιτικής (σύνδεση με την δημοκρατική συνύπαρξη, το αυτόνομο υποκείμενο) και στο πεδίο της τέχνης ή να κινούνται παράλληλα με τον χώρο της επιστήμης και της ψυχανάλυσης.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΜΕΤΑ-ΘΕΩΡΙΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΤΩΝΑΣ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΤΩΝΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ, ΕΜΠ

Η παρούσα μελέτη κινείται ανάμεσα σε δύο διακριτούς χώρους, αυτόν της σύγχρονης επιστημολογίας, όπως διαμορφώθηκε από τους Kuhn, Lakatos, Feyerabend, Laudan και Toulmin, και αυτόν της αρχιτεκτονικής θεωρίας και ερμηνείας που εξετάζεται στη βάση των θεωρήσεων των Bonta, Τζώνο, Anderson και Johnson. Πραγματοποιείται, με αυτό τον τρόπο, μία διττή προσέγγιση, επιχειρώντας να μεταφερθούν στοιχεία της περιοχής της φιλοσοφίας των επιστημών στο πεδίο του αρχιτεκτονικού λόγου. Εξετάζοντας την αρχιτεκτονική σε ένα μετα-θεωρητικό επίπεδο, δηλαδή πραγματευόμενοι θεωρητικά την ίδια τη θεωρία της, επιχειρείται η μεταγραφή επιστημολογικών εννοιών, εργαλείων και εννοιολογικών σχημάτων στην περιοχή της αρχιτεκτονικής ερμηνείας και θεωρίας.

Στόχο της μελέτης αποτελεί η άρθρωση ενός πλαισίου κατανόησης της εξέλιξης της αρχιτεκτονικής θεωρίας και των μεταστροφών της. Επιχειρείται δηλαδή να διατυπωθεί ένα μοντέλο συστηματικότερης εξέτασης της πορείας και της εξέλιξης της ερμηνείας, θεωρίας και κριτικής της αρχιτεκτονικής. Κύρια θέση, η οποία διατυπώνεται και τεκμηριώνεται στο πλαίσιο της μελέτης, αποτελεί πως οι μεταβολές της αρχιτεκτονικής ερμηνείας αποτελούν αλλαγές Παραδείγματος. Οι μεταβολές ερμηνείας αντανακλούν αλλαγές αξιακών συστημάτων ανεξάρτητων από το εκάστοτε υπό εξέταση έργο. Προτείνεται, έτσι, η έννοια του Ερμηνευτικού Παραδείγματος, δηλαδή ενός συστήματος πεποιθήσεων, σχετιζόμενων με μία γενική θεώρηση της αρχιτεκτονικής, το οποίο καθορίζει την κατεύθυνση στην οποία κινείται η ερμηνεία των αρχιτεκτονικών έργων. Τα Ερμηνευτικά Παραδείγματα δεν αποτελούν διαχρονικές σταθερές αλλά μεταβάλλονται. Η διαδικασία μετάβασης και εναλλαγής ερμηνειών σκιαγραφείται μέσω της διατύπωσης ενός μηχανισμού αλλαγής ερμηνευτικού Παραδείγματος στην αρχιτεκτονική, ο οποίος αντλεί από τις απόψεις του Feyerabend για την “άναρχη έρευνα”.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με μια σύντομη διαπραγμάτευση του προβλήματος της “προόδου” στην αρχιτεκτονική θεωρία και ερμηνεία, έννοια που αποτέλεσε το επίκεντρο σχετικών αναλύσεων στη φιλοσοφία των επιστημών, με κύρια συνεισφορά από το Laudan, αλλά και τον Toulmin.

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ

Η εργασία αυτή έχει ως στόχο να καταδείξει την εσωτερική σύνδεση των εννοιών πολιτισμός και δημοκρατία, όπως αυτή παρουσιάζεται στην ομιλία του Κωνσταντίνου Δεσποτόπουλου με τον ομώνυμο τίτλο και αποτελεί μέρος της συλλογής με διαλέξεις του στο βιβλίο Φιλοσοφία και Θεωρία του Πολιτισμού. Αρχικά επιχειρείται η μελέτη της έννοιας πολιτισμός, με σχολιασμό τόσο των ιδεών που περιγράφονται στη διάλεξη του Δεσποτόπουλου, όσο και των θέσεων των Κωνσταντίνου Σπετσιέρη, Χέρμπερτ Μαρκούζε και Σίγκμουντ Φρόυντ, οι οποίες λειτουργούν επικουρικά στην ανάλυση των θέσεων του Δεσποτόπουλου. Έτσι, σε πρώτη φάση, καταδεικνύεται ότι ο πολιτισμός είναι ένα αρθρωτό σύνολο στοιχείων/εννοιών. Έπειτα, αρχίζει να διαφαίνεται η συμμετοχή του ανθρώπου στη δημιουργία του πολιτισμού και περισσότερο η χρήση των πολιτιστικών κεκτημένων απ' αυτόν. Ο τρόπος που ο άνθρωπος καθίσταται δημιουργός και υπηρέτης του πολιτισμού, αλλά και το πώς ο άνθρωπος εκμεταλλεύεται τα πολιτιστικά κεκτημένα για το καλό και το κακό του, γίνονται ζητήματα που εφάπτονται άμεσα στην αναλυτική του πολιτισμού. Στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου της εργασίας υπενθυμίζεται ο στόχος πίσω από τη σύσταση κάθε κοινωνίας, που δεν είναι άλλος από την ευημερία των κοινωνών της. Η ευτυχία του κοινωνικού συνόλου, ήτοι των πολιτών, θα υποστηρίξει ο Δεσποτόπουλος, είναι αποτέλεσμα πολιτισμού και μπορεί να επιτευχθεί μέσα στο πολίτευμα της δημοκρατίας.

Μ' αυτή τη σκέψη επιχειρεί να ενώσει το δημοκρατικό πολίτευμα με τον θετικά νοούμενο πολιτισμό. Η εξέταση της συλλογιστικής του γίνεται στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας. Πρώτα παρουσιάζονται οι αρχές που διέπουν την ιδεολογία για τη δημοκρατία του Δεσποτόπουλου: αυτοκαθορισμός υποκειμένου, ετεροκαθορισμός κοινωνικού συνόλου, ατομικές ελευθερίες, κοινωνικές ελευθερίες και ο σεβασμός των. Στη συνέχεια μελετάται η σύνδεση δημοκρατίας με την οικονομία μέσω του κακού παραδείγματος της σύνδεσης των δημοκρατιών με το καπιταλιστικό σύστημα. Ο Δεσποτόπουλος φτάνει στο συμπέρασμα ότι ένα δημοκρατικό -πραγματικό- πολίτευμα δε μπορεί παρά να φροντίζει για την ευημερία του κοινωνικού συνόλου. Όμως, όταν εντός καπιταλισμού αυτή η προσπάθεια αίρεται και το πολίτευμα χάνει την αξιοπιστία του, καθώς δε φροντίζει για την ευτυχία των πολιτών, τότε παρατηρούνται δύο γεγονότα: από τη μία η μεταμόρφωση του πολιτεύματος σε ακόλουθο μιας οικονομικής θεωρίας και από την άλλη η ανάγκη μεταβολής αυτού του πολιτεύματος και επαναφοράς του στις αρχικές κλασικές αξίες του. Αυτή είναι και η κατάληξη της ομιλίας του. Η αναμόρφωση του δημοκρατικού πολιτεύματος.

ПРОГРАММА

Έναρξη Πρώτης Ημέρας Συνεδρίου

Πρόλογος Οργανωτικής Επιτροπής 13:00-13:30

Παράλληλες Συνεδρίες

	Φιλοσοφία Επιστημών I **Το Πρόβλημα της Επαγωγής**	13:30-15:30
Κανονιστική Ηθική **Ιστορία Ηθικών Θεωριών**		
Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	
Συντονισμός	Έλλη Στούρνα	Συντονισμός	Μυρτώ Ρασινιέ	
Ζήσης Τσανής Το πρόβλημα του κακού στον Αυγουστίνο	*Σταύρος Ρούπακας* Αριστοτέλης: Επαγωγή και Νους Στο Β19 των Αναλυτικών Υστέρων	13:30-14:00
Βασιλική Πολυκάρπου Η Ηθική Φιλοσοφία του René Descartes	*Δημήτριος Τσιοκάνης* Η επαγωγή στον Μεσαίωνα: Θωμάς Ακινάτης	14:00-14:30
Αφροδίτη Σαββίδου Η καντιανή θεώρηση της θρησκείας του Λόγου [η κριτική στην τυπική λατρεία και το αίτημα για ηθικότητα]	*Στέλλα Μπιζάνη* Τι είναι επαγωγή; J. S. Mill vs. W. Whewell	14:30-15:00
Αντρέας Πελετιές Κλασσικός Ωφελιμισμός	*Γιώργος Καραγιαννόπουλος* Πίσω στην αφαίρεση	15:00-15:30

Διάλειμμα 15:30-16:00

	Φιλοσοφία Επιστημών II **Γενική Φιλοσοφία των Επιστημών** **Μεταφυσική**	16:00-18:00
Εφαρμοσμένη Ηθική **Βιοηθική**		
Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	
Συντονισμός	Βασιλική Πολυκάρπου	Συντονισμός	Δημοσθένης Γκερλιώτης	
Έλλη Στούρνα Σύγχρονες αντιλήψεις για τα ζώα στην ηθική	*Δάφνη Σαμσάρη* Ο Francis Bacon και η Νέα Ατλαντίδα	16:00-16:30
Σταυρούλα Τζιμούλια Πειραματόζωα: Ένα αδιέξοδο της ηθικής φιλοσοφίας	*Ρένος Μηλιάς* Το φιλοσοφικό ρεύμα του Υπαρξισμού: Αντιπαραθέσεις με τις θετικές επιστήμες	16:30-17:00
Χρήστος Τσαγκάρης Ιατρική Φιλοσοφία: Θεραπεύοντας την Πολιτεία	*Σπύρος Γαλάτης* David Lewis: Αντιγεγονική ανάλυση της αιτιότητας	17:00-17:30
	Χρήστος Κρυστάλλης Στον αστερισμό της τεχνικής	17:30-18:00

Διάλειμμα 18:00-18:30

16/12

Στρογγυλή Τράπεζα

18:30-
21:00

Η Υπόθεση Σόκαλ
20 χρόνια μετά

Αίθουσα Α

Συντονισμός | Μαριάνα Μπίτσιου

Θεόδωρος Αραμπατζής, Στέλιος Βιρβιδάκης, Κώστας Γαβρόγλου, Βάσω Κιντή

Παρέμβαση | Alan Sokal (NYU) & Jean Bricmont (UCL)

Τέλος Πρώτης Ημέρας Συνεδρίου

Έναρξη Δεύτερης Ημέρας Συνεδρίου

Παράλληλες Συνεδρίες

Εφαρμοσμένη Ηθική **Βιοηθική**	**Μεταφυσική & Γνωσιολογία**	10:00- 12:00
Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	
Συντονισμός | Στέλλα Μπιζάνη	Συντονισμός | Αλέξιος Μπρεγιέ-Σταματιάδης	
Ίλια Σπυροπούλου Ηθική στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης	*Βασιλική Πουλά* Jaspers και Heidegger: Δυνατότητες συγκριτικής ανάγνωσης	10:00- 10:30
Δημοσθένης Γκερλιώτης Καύση των νεκρών: Ριζοσπαστική λύση ή αντίδραση στις παραδόσεις;	*Φώτης Τσιρούκης* Από την απλότητα στην περιπλοκότητα: Μια διερεύνηση της ολιστικότητας και των μηχανισμών κοσμολογικής εξέλιξης	10:30- 11:00
Ιωάννης Σταμούλος Μια καντιανή οπτική για τα όρια της γενετικής τροποποίησης των εμβρύων	*Μάνος Μπαζάνης* *Φυτοσοφία:* Μια διαθεματική προσέγγιση της σκέψης του φυτικού	11:00- 11:30
Αθανάσιος Μπινιάρης Imitation Game	*Παναγιώτα Γιδοπούλου* Η έννοια της ορθολογικότητας και η καλύτερη μέθοδος εξέτασής της	11:30- 12:00
	Διάλειμμα	12:00- 12:30
	Φιλοσοφία Επιστημών ΙΙΙ	12:30-
Σώμα & Κοινωνία	**Φιλοσοφία Φυσικής** **Μεταφυσική της Επιστήμης**	15:30
Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	
Συντονισμός | Στέλλα Πανοπούλου	Συντονισμός | Μαριλίνα Σμυρνάκη	
Αθηνά Αγγελοπούλου Το Αποκλίνον Σώμα ως Εμπρόθετο Αντικείμενο Σχεδιασμού: Η περίπτωση Μορώ	*Γεώργιος Γούλας* Η ερμηνεία της Κοπεγχάγης	12:30- 13:00
Πηνελόπη Αλεξίου Το σώμα υπό το πρίσμα του Ιατρικού Βλέμματος	*Γεωργία-Ειρήνη Μανδοπούλου & Βασίλ Ροκάι* Δυναμικά Μοντέλα στη Μεταφυσική του Χρόνου	13:00- 13:30
Νατάσα Στόλη Πολιτισμικός σχετικισμός και τα Δικαιώματα της Γυναίκας : Η υπόθεση του Χαλίντ Αντέμ	*Χάρης Ράλλης* Η παρεμβολή χαοτικών δυναμικών συστημάτων ανάμεσα σε Νευτώνεια και Κβαντική Μηχανική ως παράδειγμα διδακτικής αξιοποίησης της Φιλοσοφίας της Φυσικής	13:30- 14:00
Γιάννης Καλλιγέρης Η Αυτονομία και η Φαντασιακή Θέσμιση της Κοινωνίας: Κ. Καστοριάδης & Κίνημα «EZLN»	*Ευστάθιος Λογοθέτης–Αγαλιώτης* Περί της φύσης του πλήθους του συνόλου των φυσικών αριθμών και της Φιλοσοφίας αυτής	14:00- 14:30
	Γρηγόρης Μπάστας Κριτική Ανάλυση του Άρθρου "Εμπειρισμός, Σημασιολογία και Οντολογία" του Rudolf Carnap	14:30- 15:00
	Διάλειμμα	15:00- 15:30

17/12

Παράλληλες Συνεδρίες

15:30-17:30	*Φιλοσοφία Αρχιτεκτονικής I* **Χώρος**	*Φιλοσοφία των Επιστημών IV* **Φιλοσοφία του Νου |** **Φιλοσοφία Ψυχολογίας | Ψυχανάλυση**
	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β
	Συντονισμός | Αθηνά Αγγελοπούλου	Συντονισμός | Μαρίσσα Μπιτσαρά
15:30-16:00	*Μαρίνα Φιλιπποπούλου* Το σπήλαιο ως αρχέτυπο οικειοποίησης του χώρου	*Ελένη Αγγέλου* Φιλοσοφία του νου: Το πρώτο πρόσωπο, ο εγωμονισμός και το πρόβλημα των άλλων νοημόνων υπάρξεων
16:00-16:30	*Κωνσταντίνος Αργυρίου-Ευαγγελούδης & Νικολέττα Χρηστίδη* Uncanny: Ερμηνείες χωρικών βιωμάτων μέσω της έννοιας του "ανοίκειου"	*Νικόλ Σαρλά* Οι διακηρύξεις κρίσης στην Ψυχολογία και η σημασία αυτών για την Επιστήμη
16:30-17:00	*Μαργαρίτα Ζακυνθινού-Ξάνθη* Συλλογικότητα και Ιδιωτικότητα: Η εξέλιξη του Ιδιωτικού και Δημόσιου Χώρου	*Δημήτριος Σαράντου & Μαρία Τσιμάρα* Μαρξισμός και Ψυχανάλυση: Κριτική προσέγγιση της μαρξιστικής φιλοσοφίας και της φροϋδικής θεωρίας υπό το πρίσμα της ραϊχικής ανάλυσης
17:00-17:30	*Αλίκη Γιοβίτσα* Το όνειρο ως πεδίο σχεδιασμού της πραγματικότητας: η εκδοχή της Αλίκης	*Δήμητρα Κορομηλά* Freud και Lacan: Φιλοσοφικές και επιστημολογικές συγκλίσεις και αποκλίσεις μέσα από το παράδειγμα του Συμπλέγματος της Ηλέκτρας
17:30-18:00	**Διάλειμμα**	
	Στρογγυλή Τράπεζα	
18:00-21:00	**Μπορεί να υπάρξει γεφύρωση Αναλυτικής και Ηπειρωτικής Φιλοσοφίας;** Αίθουσα Α Συντονισμός | Κωνσταντίνος Φιλιππάκης Γιάννης Πρελορέντζος, Μανόλης Σίμος, Σταυρούλα Τσινόρεμα	

Τέλος Δεύτερης Ημέρας Συνεδρίου

Έναρξη Τρίτης Ημέρας Συνεδρίου

Παράλληλες Συνεδρίες

Αρχαία Φιλοσοφία I **Πλάτωνα**	**Φιλοσοφία του Εαυτού** **Από την αρχαιότητα στην μετά-νεωτερικότητα**	09:00- 11:00
Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	
Συντονισμός | Αναστασία Κιούκα	Συντονισμός | Ιωάννα Στεφανίδου	
Ιφιγένεια Ναζίρη Σύγκρουση φιλοσοφίας και ρητορικής στο Γοργία του Πλάτωνος	*Αικατερίνη-Σοφία Κατσικοπούλου* Ιχνηλατώντας τον θάνατο στη μινωική Κρήτη	09:00- 09:30
Γεώργιος Λαϊνόπουλος *Όραση και γνώση:* Βλέποντας με τη φαντασία, γνωρίζοντας με εικόνες	*Έλενα Μπραζιτίκου* Η έννοια του εαυτού στον Charles Taylor	09:30- 10:00
Κωνσταντίνα Κουζέλη Η Πλατωνική Μουσική στην Πολιτεία και στους Νόμους: Φιλοσοφικές επεκτάσεις στον Τίμαιο	Γιώργος Μιχαηλίδης & Λάζαρος Ζάγκας Η Αυτοκαθοριζόμενη Ελευθερία και η Ορθόδοξη Χριστιανική Ηθική ως μέσο για την αυθεντικότητα του σύγχρονου νεωτερικού ατόμου	10:00- 10:30
Αϊκάν Σουρτσέ Πλάτωνας: Οι ποιητές και η Μούσα	*Γιάννης Μαυρογένης* Μια μεταφυσική προσέγγιση στον έρωτα	10:30- 11:00
Διάλειμμα		11:00- 11:30
Αρχαία Φιλοσοφία II **Πλάτωνας και Έρωτας**	*Ιστορία της Φιλοσοφίας* **Καντ και Αισθητική**	11:30- 13:30
Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	
Συντονισμός | Βασιλική Πολυκάρπου	Συντονισμός | Κώστας Δημολίτσας	
Παναγιώτης Σταματόπουλος Ο κατ' Αριστοφάνη περί έρωτος λόγος στο Συμπόσιον του Πλάτωνα (189c-193e): Πλατωνική φιλοσοφία με κωμικό-αριστοφανικό ύφος;	*Μαίρη Βογιατζάκη* Κριτική της αισθητικής κριτικής ικανότητας στον Καντ	11:30- 12:00
Ευαγγελία Μαρκοπούλου & Χαράλαμπος Ρισβάς Το πλατωνικό "Συμπόσιον" στο ντιβάνι	*Αφροδίτη Γιάννη* Η επίδραση της Καντιανής Φιλοσοφίας στην τέχνη του Νεοκλασικισμού	12:00- 12:30
Ελένη Κρίκωνα *Ο Πλάτων και η δύναμη του παιδαγωγικού έρωτα ως μέσο πολιτικής διάπλασης και απελευθέρωσης*	*Πάνος Κουτούλιας & Αναστασία Κιούκα* Ανιχνεύοντας τις σχέσεις μεταξύ του ντανταϊστικού κινήματος και του καντιανού συναισθήματος του υψηλού	12:30- 13:00
Μαρία Σανιδά "A terminarlo tuo disiro" (Παράδεισος: 31.65): Έρωτας και Αγάπη στο έργο του Πλάτωνα και του Δάντη	*Στυλιανός Μπουροδήμος* Μεταβαίνοντας απ' την Ιστορία στην Θεωρία Τέχνης και πάλι πίσω: η αναστοχαστική κρίση και η αναίρεση τέμνουν τα εγχειρήματα Πανόφσκυ / Γκόμπριχ	13:00- 13:30
Διάλειμμα		13:30- 14:00

18/12

Παράλληλες Συνεδρίες

14:00-16:00	*Φιλοσοφία της Τέχνης I* **Το έργο τέχνης**	*Φιλοσοφία της Ιστορίας* **Θεωρησιακή Ιστορία & Ιστοριογραφία**
	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β
	Συντονισμός | Πάνος Κουτούλιας	Συντονισμός | Γιάννης Τουρνικιώτης
14:00-14:30	*Χρήστος Γιαννακάκης* Η προέλευση του έργου τέχνης και οι μεταμορφώσεις του Είναι	*Νίκος Πέτρου-Χατζηπαναγιώτου* *Η κριτική και η θεωρησιακή διάσταση της φιλοσοφίας της Ιστορίας του Nietzsche*
14:30-15:00	*Ελένη Αθανασιάδου* Η αισθητική θεωρία του Goodman και οι αισθητικές απόψεις του Τέτση περί τέχνης	*Κατερίνα Βαρταλά* Διαλεκτικές Αντιστροφές στην Ένταση ανάμεσα στην Ιστορικότητα και την Ουτοπία
15:00-15:30	*Αλέξανδρος Χάλαρης* Προσεγγίζοντας την τέχνη μέσα από την θεωρία του Κορνήλιου Καστοριάδη	*Νίκος Πατσιούρης* Η διαμάχη Ιστορίας-Λογοτεχνίας στην Εκπαίδευση. Μεθοδολογική προσέγγιση αξιολόγησης ιστορικής νοημοσύνης στην περίπτωση του Μικρασιατικού πολέμου
15:30-16:00	*Ιωάννα Στεφανίδου* Θεωρητικός λόγος–λογοτεχνικός τρόπος: Κριτικές προσεγγίσεις	*Στέλλα Πανοπούλου* Το Φύλο στην Ιστορία: Η Θέαση της Έμφυλης Ταυτότητας από τη Σκοπιά της Φεμινιστικής Ιστοριογραφίας
16:00-16:30	**Διάλειμμα**	
16:30-18:30	*Φιλοσοφία της Τέχνης II* **Φιλοσοφία του Σινεμά | Φιλοσοφία Χορού**	*Πολιτική Φιλοσοφία* **Κράτος & Κοινωνία**
	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β
	Συντονισμός | Έλενα Μπραζιτίκου	Συντονισμός | Δημήτρης Γιαγγίνης
16:30-17:00	*Αλίκη Δερμάτη* Φιλοσοφία & Τέχνη: Η Σκέψη πίσω από τον Έντεχνο Σύγχρονο Χορό	*Παναγιώτης Χρυσόπουλος* Η Δημοκρατία ως στοιχείο πολιτισμού στην σκέψη του Κων/νου Δεσποτόπουλου
17:00-17:30	*Μαρία-Νεφέλη Πανέτσου* Η ταυτότητα του χορού	*Φλωρεντία Δημητροπούλου* Η φυσική δύναμη ως κράτιστος γνώμων της σκέψης στον Πλάτωνα, το Θουκυδίδη και τον Nicollò Machiavelli
17:30-18:00	*Μαρία Πανουτσακοπούλου* Béla Tarr: Υπό τον κλοιό της Ιστορίας, στη διαλεκτική της νηπενθούς Καταστροφής	*Γιώργος Μάσσιας* Το ζήτημα της εξουσίας στην Παρισινή Κομμούνα και η επιρροή αυτής στα γραπτά της μαρξιστικής και αναρχικής παράδοσης
18:00-18:30	*Κώστας Δημολίτσας* Υπαρξιακοί προβληματισμοί και Κινηματογραφικές μορφές ανάπτυξης στο έργο του Woody Allen	*Ζήσης Κολιαβασίλης* Το ρολόι και η πειθάρχηση του χρόνου
18:30-19:00	**Διάλειμμα**	

Παράλληλες Συνεδρίες

Φιλοσοφία Αρχιτεκτονικής II **Γενική Φιλοσοφία Αρχιτεκτονικής | Χώρος**	**Φιλοσοφία της Γλώσσας**	19:00- 21:00
Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	
Συντονισμός | Γιάννης Τουρνικιώτης	Συντονισμός | Γιώργος Καραγιαννόπουλος	
Δημήτρης Χαρτώνας Ερμηνεία & Παράδειγμα στην Αρχιτεκτονική Μετά-Θεωρία	*Μαριαλένα Αυγερινού* Η γλώσσα του Wittgenstein και ο Beckett: Τα όρια της γλώσσας και το παράλογο	19:00- 19:30
Χριστίνα Ντανοβασίλη Xtended: "Επεκτατική" Αρχιτεκτονική σε Άλλες Διαστάσεις	*Eno Agolli* Διαβάζοντας το Τρακτάτους αποφασιστικά : Πώς γίνεται σκέτες ανοησίες να φαίνεται ότι έχουν νόημα;	19:30- 20:00
Αγγελική Ζέρβα Με αφορμή το ερείπιο ενός σανατορίου	*Μύρων-Αριστοτέλης Βουράκης* Η φιλοσοφία των μαθηματικών στους Husserl και Wittgenstein	20:00- 20:30
Γιάννης Αποστολόπουλος Η έννοια της «διάρκειας» του Henri Bergson στο έργο του Gilles Deleuze: Μια ερμηνεία για την σύγχρονη αθηναϊκή πραγματικότητα	*Κωνσταντίνος Ευσταθίου* *& Σπύρος Τρυφωνόπουλος* *Το Τρόλ, εν αναμονή του νοήματος*	20:30- 21:00

Επίλογος Οργανωτικής Επιτροπής 21:00-21:30

Ευχαριστίες

Τέλος Τρίτης Ημέρας Συνεδρίου

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΟΝΤΑΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ
Πρόσκληση Ενδιαφέροντος για την σύσταση της Οργανωτικής Επιτροπής
του *2ου Πανελλήνιου Προπτυχιακού Συνέδριου Φιλοσοφίας 2017*

Με αφορμή την ολοκλήρωση του *1ου Πανελλήνιου Προπτυχιακού Συνεδρίου Φιλοσοφίας 2016* και το ξεκίνημα της νέας χρονιάς, κοινοποιούμε ανοιχτό κάλεσμα για την σύσταση νέας Οργανωτικής Επιτροπής. Η νέα Οργανωτική Επιτροπή θα αναλάβει και θα εκκινήσει τις διαδικασίες για την διοργάνωση του *2ου Πανελλήνιου Προπτυχιακού Συνεδρίου Φιλοσοφίας* 2017, το οποίο θα διεξαχθεί στα τέλη του έτους.

Υπενθυμίζουμε ότι δεν υπάρχουν αυστηρές προϋποθέσεις σχετικά με τις ακαδημαϊκές ιδιότητες των μελών της οργανωτικής επιτροπής, τα ερευνητικά ενδιαφέροντα, ή την περιοχή διαμονής τους.

Για εκδήλωση ενδιαφέροντος ή για περισσότερες πληροφορίες, επικοινωνήστε με την οργανωτική επιτροπή του 1ου Πανελλήνιου Προπτυχιακού Συνεδρίου Φιλοσοφίας 2016 είτε στο email: *unphilcon2016@gmail.com,* ή στον ιστότοπο *http://unphilcon2016.weebly.com/*.

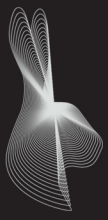

Γκαβαγκάι // Gavagai

Το Καλειδοσκόπιο

Απόπειρες Φιλοσοφίας